השבוע: שגרירת המחול

שמחת תורה – בלית ברירה

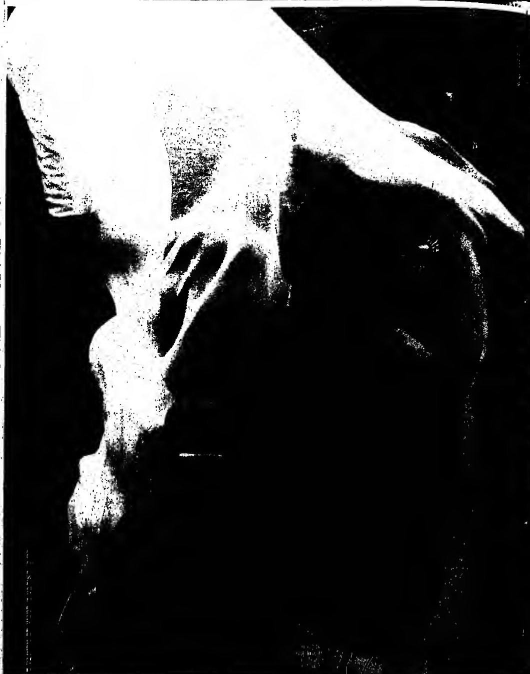
ילקוט הכזבים היום

התחילה עם מרסדס

סיפור: בגלל הפזילה

מיא פארו מחכה...

מעריב

25 שנה לרהיטי פיטרו!

אצל „פיטרו" חגיגה. היצרן הותיק והמוביל בארץ לכורסאות טלויזיה מציין בימים אלה 25 שנה לקיומו במפעל. 25 שנה, שבהן צבר פרסים רבים, במיוחד בתחומי העיצוב והמסחר ההוגן. 25 שנה שבהן מקפיד משה פיטרו, הבעלים, המנהל את העסק ביחד עם חתנו חיים שחר, לייצר באינטנסיביות רבה דגמים חדישים של כורסאות טלויזיה ולשכלל את אלה הקיימים. ממש בעצם ימי החג הפרטי האלה של פיטרו, אפשר לראות בחנות המפעל שלו, ברח' נחלת בנימין 152, בתל־אביב, דגמים חדישים ביותר, במספר עיצובים שונים, המתאימים בעצם, לטעמו של כל אחד. פיטרו ידוע במומחיותו המיוחדת בייצור כורסאות טלויזיה טעמו האנין והמקורי "קולע בול" לטעמם של אנשים רבים והיום אפשר למצוא כורסת טלויזיה של פיטרו בבתים רבים בכל רחבי הארץ. גם הייצור אצל פיטרו הוא באיכות מיוחדת ונדירה בטיבה, שכן משתמשים כאן בחמרי הגלם הטובים ביותר כאשר יש שימת דגש מירבית על הגימור המושלם של העבודה. כל כורסת טלויזיה היוצאת מבית היוצר של פיטרו בנויה על נוחיות מכסימלית לישיבה בעיקר מבחינת הגב, ומוקדשת לכך מחשבה רבה בתהליך התכנון. ביחד עם הכורסה בא גם הדום לרגליים, להשלמת הנוחיות וההנאה. מי שמחפש את ההתרגעות הזאת מול הטלויזיה בתוך כורסה נוחה ונעימה לישיבה שיפנה לפיטרו. כאן ימצא את מבוקשו. פיטרו, זאת כדאי לדעת, מייצר באותה מידה של מומחיות וטוב־טעם גם מערכות ישיבה סלוניות שאף הן זוכות לשבחים רבים.

טלפון החנות: 827230, המפעל בחולון, רח' הסדנא 21, טלפון: 803701.

מוגש ע"י גרין־קארד, יצחק שדה 34 337129/5, סגנון, 14.10.87

נישואי קפריסין

ב"מגזין" מס' 170 התפרסמה כתבה של נטע שדמי תחת הכותרת "רחוק ממדרגות הרבנות". הכתבה באה להציג את התופעה של נישואי קפריסין, רוח במובן לגיטימי ורצוי. אך מההשוואות שנעשו עם הנישואין ברבנות בארץ מבצבץ רחף להשמיץ ולהכמיש את מוסד הרבנות, וזה רומני לא לגיטימי ולא רצוי. במיוחד כאשר הארגומנטים אינם נכונים, או אינם מדוייקים.

לדוגמה: המרואיינת מצוממת שאינה רוצה מבילה במקוה, "לא לפני ולא אחרי" – האם יש רבנות המחייבת טבילה אחרי החתונה? – בוראי שלא! בדומה לכך מה שנאמר, כאילו בשם הרבנים ברבנות, שהאשה פסולה לעדות. לא מיניה ולא מקצתיה. לא רק שאינה פסולה, אלא – לעיתים ערוחה נאמנת יותר מנאמנות האיש. ומה שאין מבקשים להביא עדות אלא עדים, הוא מן הטעם המעוגן ביחס הכבוד שרוחשת היהדות ההלכתית לאשה ולמעמדה, ומשתדלת למנוע ממנה כל התחייבות העלולה לפגוע בכבודה, או להביך אותה (ועדות, היא – לא אחת – מעמד מעין זה).

מאמר בזה מחנך, לצערי, לשנאת חינם, וחבל.

הגדילה לעשות ח"כ שולמית אלוני באמרה: "תיסכו את הבזיון של ההליכה לרבנות". מה בזיון יש בכניסה לרבנות יותר מאשר לפקיד העירייה בלימאסול

רמת־גן — הרב יצחק בר־דע

דעה אחרת

אני והשכונה שלי

בל קיץ זה קורה לי. זה בדוק. כל קיץ אותו דבר. בעוונותי המרובים (מי אני שאספור אותם) לי מתחשק לחזור בתשובה. מה לי ולתשובה בימות החום? מאהבת המצוות? ואולי בהשפעת חסידי חב"ד, שמסתובבים בשכונה? לא, הם מגיעים רק בחגים. אז, מן מקנאה? רק מקנאה?

טלו אותה את החרדית, הדתית, שומרת המצוות, שומרת השבת – ואותי. טלו את השבת שלה וטלו שבת אחת קיצית שלי. וזה מתחיל בשבת בבוקר. או אפילו בליל שבת. ויבוה. לכוון את השעון ל־5.30 בבוקר או ל־6.30 בבוקר. אני בעד 6.30, בן־זוגי בעד 5.30 ונימוקיו עמו. עד שנקום ועד שנזוז נגד ש... ועד ש... לא תהיה חניה למכונית, לכסאות המתקפלים, לשמשיה, לסירת הקומנדו... נגמר הויכוח. התפשרנו על רבע לשש.

קמנו. בשעה שהוא מעיר את הילדים ואני דוחסת בהיסטריה לצידנית כריכים לכל היום, אבטיח, דייסה, שמפו לי וטמפו לו. מתרוצצת כאחוזת אמוק על פני כל הדירה, אוספת מגבות, שמן־שיזוף, את המרכך ואת המסנן, את המטקות והטרנזיסטור, את הכסאות המתקפלים, השמשיה, הגלגל והמצופים. את סירת הקומנדו המתנפחת ואת הילדים המצטמקים לנוכח הפעילות בדירה. את בגד־הים כבר גלבש במעלית. בדרך לוחצת על כפתור הפעלת מכונת־הכביסה, המדיח והמייבש, זורקת את השוף הקפוא לכיור (חבל על הזמן לאז).

בשעה המתוארת לעיל, היא – החרדית, הדתית, שומרת המצוות, שומרת השבת – תתעורר בניחותא, תהלך על פני הדירה בשקט של מלאכים. הבריות הלא משולות למלאכים בשבת, לאו ותברך את בני ביתה במאור פנים. בשעה שהיא שולחת לתפילה את בני משפחתה לבושים בבגדי יום־טוב, והיא תתייחד בדבקות עם בוראה, אמצא אני בציבור, שמשאת נפשו ההומיה מחוות־שבת, היא לדלג מעל לראשי, לזרות חול בעיני, לטפטף שלגון קר ודביק על רגלי, לשחק מטקות בדיוק מעל מרבז הבטן החשופה שלי וזאת אחרי כל המאבקים שהיו לנו במציאת חנייה למכונית, לצידנית, לכסאות המתקפלים ולשמשיה.

בשעה שאני אוזרת עוז ואומץ לשבת אל השולחן (המתקפל) ולהשיב את נפשי באבטיח שהתלכלך בחול, בבריבים המעובים – היא, החרדית, הדתית, שומרת המצוות והשבת, תשב איתן אל שולחנה וילדיה סביב שולחנה, יסעדו ממטעמיה, שעל הכנתם טרחה מבעוד יום־יומיים.

בשעה שאני ארוץ ואריץ את כולם אל עבר הברזים, לשטוף בבראות את הזפת שלא יורד, היא לא תטריח את עצמה לא למדיח ולא להדיח. תאמינו לבורא־עולם, שזה לא יברח מהכיור עד צאת השבת. בשעה שאני אהיה תקועה ב"פקק" ארוך וישר, מזיעה וממלמלת כאחוזת דיבוק: תצמור/ תלחץ/ תן־גאז/ תצמור/ תלחץ/ תן־גאז – היא תהיה עסוקה בקיום מצוות שינה בשבת תענוג.

בשעות אחר־הצהריים המוקדמות, בשעה שהיא תשקע בעיון מעמיק בפרשת־השבוע, אני אהיה שקועה בפרשת המקלחת והשוף בתנור. בשעה שהיא מתבוננת לתפילה של מנחה, אני עומדת ומנוחה על־ידי ילדי בגיהוץ הג'ינסים. עם קפל, אמא. בלי קפל, אמא. בצאת השבת, בשעה שהיא תקשיב להמבדיל בין קודש לחול, אני אקטור וארחם על עצמי, המסכנה, כמה אני עייפה, רצוצה ותשושה ואיך הלכה לי השבת.

וככה, איך שאני מזילה דמעות, עולה המחשבה הפראית הזאת לחזור בתשובה.

אבל עם בוא השתיו זה עובר. זה בדוק.

בילי סנדרוביץ

שמות בכחול לבן

"יישר כח" והצלחה רבה ל"בועות" ול"ציצת הדוכרכך" (שתי תגויות עליהם פורסם ב"מגזין" מס' 168) על השמות העבריים והמקוריים; זה רק מוכיח שגם שטות ב"כחול לבן" נשמעים טוב.

מושב גני טל — ברכה גל עד

כבר היו דברים מעולם

ב"מגזין" מס' 171 הופיעה כתבה בשם "חושבת נשק", על קצינה המשמשת כמפקדת נשקיה בכמים בדרום. הכתבה הציגה את הנושא כאילו תפקיד זה כמעט שאינו אפשרי לבנות, ורק אותה בחורה מיוחדת הצליחה בו. עובדה אחת לא הוזכרה בכתבתו לפני שתי הקצינות הקודמות שלא הצליחו בתפקיד (לפי הכתבה) היו שתי קצינות – שתי הבנות הראשונות ששרתו בתפקיד זה, והן בהחלט הצליחו, וכל אחת מהן החזיקה את הנשקיה כשנה וחצי בצורה טובה ומסודרת. מה שמוכיח שהנושא הוא לא שאלה של מין, אלא שאלה של התאמת אופי הבן־אדם לתפקיד. יש גם בנים שהיו נכשלים בניהול הנשקיה.

הצגת הנושא כצורה כזאת רק מגבירה את האפליה וההגבלות על בנות ומראה את הבחורה כיוצאת מהכלל ולא פשוט כעוד בחורה בתפקיד מעניין המתאימה לתפקיד.

קיבוץ ניר־עם — סיגל גברי

עורכות:
חמר אבירר וליאורה עיני

עיצוב ועריכה גרפית:
ברסיה ארלר, רות בנאי

מודעות: נילה שויידר, סימה בבלי
טלפון 439474 (03)

מזכירת הפקה: בתיה אבישי
טלפון 439236 (03)

סיפור השער:

דלית לאו, צברית, "שגרירת המחול הספרדי בישראל", הוזמנה להשתתף ב"מחוות לפלמנקו", שייערך בחודש הבא בספרד. וזו מרתון תצדיעה לאמנות הפלמנקו, שישתתפו בו רקדנים מרחבי תבל. עבור לאו זו התגשמות של חלום ישן.
צילום: שמעון בשט.

קורים דברים

מחווה לפלמנקו

שנת תשמ"ח מאירה פנים לדליה לאו, שגרירת המחול הספרדי בישראל. דלית הוזמנה להשתתף ב"מחווה לפלמנקו" שיערך בחודש הבא בספרד. זהו מרתון הצדעה לאומנות הפלמנקו, שישתתפו בו רקדנים מרחבי תבל. עבור הצברית, שנולדה בתל־אביב הקטנה, זו התגשמות החלום.

דליה למדה באלט קלסי ומודרני אצל היינריך נוימן, מיה ארבטובה ורינה שחם ובשנת 1967 הצטרפה ללהקת "טטיאנה באלט אספניול". מאז מהווה מחול הפלמנקו חלק בלתי נפרד מעולמה האמנותי. מדי שנה היא משתלמת בספרד אצל טובי המורים לפלמנקו. לאחר תמרתון תחזור ארצה, בדי לעבוד על ערב יחיד שלה, שיצא לקהל בחודש מרץ 1988, בהשתתפות תזמורת מספרד וכן זמר וזמרת.

לדליה, הנשואה לאיתור לאו, בת (24) תלומדת מחול קלאסי בניו־יורק, ובן (18) מנגן בתופים, חקים בימים אלה להקת רוק. ■

בתיה אבישי

מסיבה בחניון

מסיבת־גן בבית משותף עם הרבה דמיון, יוזמה ומרץ, מתברר שאפשר. רן רהב, איש יחסי הציבור הצעיר של רשת מלונות "דן", עשת את זה בשבוע שעבר. הוא גר ברמת־גן, בדירה קטנה יתסית. מתחת לעמודי תבית יש חניון. ילד הפלא של היח"צנות הישראלית, בהסכמתם של השכנים שפינו משם את מכוניותיהם, אירח בחניון תזה בערך 200 מוזמנים. הוא גם קישט את המקום בדגלים, דאג לכיבוד של גבינות ויין, אירגן מוסיקת רקע ואפילו שילשל למטה את הטלפון מדירתו, שבקומה השניה.

את המסיבה הוא ערך לכבודם של נעמי וברוך איבצ'ר, זוג ישראלים החיים כבר הרבה שנים בפרו. הזדמנות בשבילו להזמין אליו הביתה את כל מי שתמיד מזמינים אותו. רשימה חלקית של הנוכחים: שגרירי פרו וחוף השנהב, ח"כ נאוה ארד, ח"כ אוריאל לין, מזכ"ל נעמת מאשה לובלסקי, גילה אלמגור, אילי גורליצקי, מני פאר, מרים זוהר, קארין דונסקי, רחל גרא, עמוס אטינגר, מירה גל ויעקב בן־הרצל.

רק ארבעה מבין כל אלה שהיו שם, הכירו אישית את בני הזוג איבצ'ר. התברה הטובה שלהם, יולנדה, אשת המכירות של מלון "רן פנורמה" ושבאמצעותה הם הכירו את רן רהב; ח"כ נאוה ארד, במקור מתדרוה, עיר הולדתו של ברוך איבצ'ר שגם הכיר את אביה דוד ברמן, מי שהיה ראש המועצה ולאחר־מכן ראש העיר הראשון; ורחל גרא ועמוס אטינגר, שבמסגרת מסעותיהם בעולם הגיעו גם ללימה, פרו. ■

אירית רוזם

פגישת ידידים ותיקים: (מימין) נאוה ארד, ברוך איבצ'ר, רחל גרא ונעמי איבצ'ר. צילום: אירית רוזם.

מיליונר מחפש הצעות

ברוך איבצ'ר, יליד חדרה, עו"ד במקצועו ואשתו נעמי, חיים בפרו 17 שנה. ארבע בנותיהם נולדו בפרו. ראשון הגיע לשם אחיו הבכור של ברוך, מנחם, שהקים שם מפעל קטן לייצור גומאוויר. מנחם איבצ'ר חי היום במיאמי פלורידה. ברוך איבצ'ר, הוא אחד האנשים החשובים והעשירים בפרו. בבעלותו המפעל לגומאוויר, שגדל מאד עם השנים, חברת מחשבים ותחנת טלוויזיה. הוא גם חבר אישי וקרוב של נשיא פרו, אלאן גרסיה. נעמי, שלמדה בבצלאל, היא בעלת מדור אופנה בשבועון הנפוץ ביותר בפרו.

לישראלים, שטיילו בדרום־אמריקה בין השנים 1978—1983, מוכר ברוך איבצ'ר, בזכות "בית ברוך" – בית ההארחה שהקים להם בלימה. "6,500 חבר'ה, רובם קיבוצניקים, עברו בבית הזה", הוא מספר. הבית, שסיפק אירוח חינם לתרמילאים הפרנים מישראל, נסגר בגלל הדרך בה בחר אחד מהחבר'ה הללו להתעשר. הבחור התחיל לסחור בקוקאין. איבצ'ר סגר את המקום.

ברוך איבצ'ר, שזכה כבר מספר פעמים בתואר "התעשיין המצטיין" של פרו, ואשתו נעמי שנבחרה בשנת שעברה באשה האלגנטית ביותר שם, מבקרים הרבה במולדת. "אני נהנה בפרו, כי אני יוצר. הבית זה איפה שהמשפחה נמצאת, אבל הילדות גדלות וצריכים לחשוב על העתיד. השורשים שלי בארץ", בך ברוך איבצ'ר, בשוח נוגע לשאלות הרגילות המופנות לישראלי שלא חי כאן. הקשר לשורשים נשמר דרך הביקורים, החברים, עיתונים ישראליים והאזנה בגלים הקצרים לחדשות מהארץ.

בחדרה הקימו האחים לבית איבצ'ר, אולם בדורסל על־שם אביהם המנוח, חיים איבצ'ר. גם ההכנסות שיש להם מנכסים בעיר, אומר ברוך איבצ'ר, הם לטובת סבבי חדרה. עכשיו הוא השקיע בסרט הישראלי "הינשוף הצורחק". פעם היה שותף כאן בחווה לגידול שקדים שמשטה את הרגל. ברוך איבצ'ר אומר, שהוא מחפש לעשות עסקים בישראל ובודק הצעות מתאימות. ■

אירית רוזם

בסיור בצפון התארח ראש הממשלה, יצחק שמיר, גם בטבריה. בתמונה הוא נראה כשהוא משים, כמו ידיו, את הספינה "לידו 4", השטה במסלול תיירותי קבוע בכינרת.

בלי מחווכים

אבי ניברג, שנולד בבאר־שבע וגדל בערד, משחק אותה בגדול. רק לפני שנתיים וחצי הגיע לתל־אביב, התחיל לעבוד כסוכן אופנה. אחד כזה שמעמיס בגדים על מכונית ונוסע בין החנויות למכור את הסחורה. עכשיו הוא כבר מעסיק סוכנים, שעושים את זה במקומו. כי אבי ניברג, רק בן 25, הקים לעצמו עסק שנראה מבטיח – מקום בו מרוכזים קולקציות של מספר יצרנים, מעצבים ויבואנים. בגדים ואביזרי אופנה אותם הוא משווק בלעדית לכל חלקי הארץ.

"שווק פלוס" – מרכז הקולקציות הגדול בישראל, כבה הוא קורא למקום, שנחנך בשבוע שעבר ברחוב גרוזנברג בתל־אביב. המרכז החדש מיועד בעיקר לבעלי החנויות וסוכני האופנה, אבל גם ללקוחות פרטיים. הרעיון, לדברי ניברג, להקל על הקונים שיכולים למצוא במקום אחד מבחר מגוון של סחורות וגם לדלג על שלבי התיווך השונים המייקרים את המוצר הסופי. ■

אירית רוזם

אבי ניברג ופניה רוזנבלום. קולקציות מרוכזות. צילום: גרי אברמוביץ.

פנים 88'

מאת: דורית וידבסקי – מדריכה ראשית

עור פניך יכול להמשיך להיות צעיר ורענן. צמד חדש, תכשיר + מכשיר, מחולל בפניך מה שההתעמלות מפליאה לעשות בגופך.

"סקין בילדינג סרום" מכיל הרכב חומרים השומר על נעוריך.

"דרמו אקטיבטור" מעסה את העור ומכשיר אותו לקלוט את החומרים החיוניים.

חלק, רענן, צעיר – עור פניך!

יש נשים שיופיין הרב נשאר בתודעתנו כמו אגדה: מרי אנטואנט, קליאופטרה, נפרטיטי. לפעמים סוזמן לנו להציץ בתמונת דיוקן שלהן ולא נעים להודות, אבל לא מוכן לנו על מה המהומה. זה לא רק ענין של אופנה. העובדה היא שנשים בתקופתנו פשוט נראות הרבה יותר טוב. ההסבר לתופעה הוא פשוט: בעידן המדעי והטכנולוגי המתקדם שלנו הוקדשו מאמצים לא מבוטלים לפיתוח תכשירים לטיפוח היופי. לא מדובר במעשי נסים, ההופכים כל אשה ליפהפיה נודעת. אלא באבחון ועיצוב תהליכי טיפול (בעיקר בעור הפנים), המאיטים את תהליכי ההתבגרות ומספקים לעור אמצעים להגנה מפני מזג־אויר לא נוח ושאר פגעי כישין. כיום אין כמעט אשה המניחה את מראה פניה. ההכנה כרכר חשיבות הטיפוח

כיצד בודקים יעילות התכשיר? נערכו 7 ניסויים, אשר כל אחד מהם נועד לבודד תכונה אחרת של העור ולבדוק את השפעת ה"סקין בילדינג סרום" עליה. בבדיקות הוכיחו את תכונות ה"סקין בילדינג סרום" ויעילותו באמצעות צילומי מיקרו של התכי העור וכן ניסויי סיבולת וניסויים פיסיקליים.
לדוגמה: נעשו צילומי־מיקרו של 200 נשים בנוכחות דרמטולוג:
א) מיד עם התחלת השימוש בסרום.
ב) 15 יום אחרי התחלת השימוש בסרום.
ג) 30 יום אחרי התחלת השימוש בסרום.
הצילומים הראו פעולת ייצוב סידית. לאחר חודש הראו הצילומים שיפור ברור של מירקם העור.

המתמיד נותנת את אותותיה. אשת המאה העשרים מותחת בשמירה על עורה ככר בגיל צעיר, כדי לנצל את יתרון הנעורים. זאת מכיוון שתמיד קל יותר לשמור על הקיים מאשר "ללכת לאחור" בגיל. ואכן במסיבות קוקטייל, בקולנוע, בעסקים, פוגשים כהן נאות ומטופחות, נשים שיופיין מלווה אותן שנים רבות. להיראות במיטבך – זה שם המשחק.
עולם הקוסמטיקה מציע לנו אפשרויות רבות. מדי פעם מתחוללת גם פריצה של ממש בתחום היופי: שינוי ודמסי בהגנה על העור ושמירת רעננותו ונעוריו. את הרגעים הללו לא כדאי להחמיץ. הם שיקבעו כמה זמן אשה תוכל להיכנס לחדר יפה ומרהמת.

יופי מבוסס

הצעד הגדול קדימה של התקופה האחרונה שייך להלנה רובינשטיין, והוא כנרר מהפכה מדעית של ממש. מדובר בצמד – תכשיר ומכשיר. התכשיר הוא "סקין בילדינג סרום", נוזל עשיר בחומרים, שהעור זקוק להם כדי לשמור על זוהרו – ומכשיר עיסוי מיוחד ויעיל, המסייע בהחדרת המרכיבים החיוניים לעור. הצמד הזה מחולל כימים אלו סנסה בעולם היופי הבינלאומי. כשם שהרדיו פינה את מקומו לטרנזיסטור, כך כובש הצמד החדש את מקום השיטות, שהפכו לפתע למיושנות.

ההזדמנות החדשה הזאת ליופי ממושך מגיעה אלינו מבית־היוצר הגדול של המאה ה־20: המדע.
הלנה רובינשטיין, ענק היופי, העמידה צוות מדענים כבירים לעבודת מעבדה מעמיקה לצורך הכנת הסרום. תחילה חקרו כשאלה: מה גורם להתבגרות הפנים? התשובה פשוטה: שרירי הפנים, כמו שרירי הגוף, נחלשים עם השנים. יש להחסקר כהם כדי להשיב פנינו כקדם. כשרירים הרפויים של הגוף כולנו מטפלים. בעזרת ההתעמלות ותרגילי ספורט אנו מספקים להם זריקת אנרגיה חיונית לגוף. ואכן, מיליוני בני־אדם ברחבי העולם נראים נמרצים יותר, רעננים יותר וצעירים. אלא שגם עור

הפנים מתעייף, מתכער ועידונו נעלם והולך. כהלנה רובינשטיין החליטו לעשות למען הפנים מה שהתעמלות עושה לגוף. ה"סקין בילדינג סרום" מספק "הלם של אנרגיה" לעור הפנים. העור מרגיש בהבדל מיד מן הטיפול הראשון. לאחר חודש ימים של טיפולים קבועים מדי ערב נוקעת מן הפנים רעננות חדשה, וזוהר רך מלווה אותם לפתע.

פעולת הסרום מבוססת על ידע והבנה מעמיקה של פעולת תאי העור וצרכיהם, ובהתאם לכך נקבעו מרכיביו: קומפלקס דרמו פטימולין – חומר מייצב ממקור בילוגי, המפריץ את פעולת תאי־העור. עם תהליך ההתבגרות מתקשה העור בנשימה ולכן החמצן אינו חודר בכמות מספקת. בניסוי מעבדתי התברר, כי עם הדרמו־סטימולין גדלה צריכת החמצן פי 5 (!) מאשר בנשימה רגילה.

חומצה היאלורונית – חומר האחראי לקשירת הלחות לתאי־העור. בלעדיו אין ערך לקרמים שאנו מורחים על פנינו, כי הנוזלים הנחוצים אינם חודרים פנימה. חומצה זו קושרת את החומרים החסרים לעור, כדי לשפר רכותו ולתרום למראה החלק. החומר נחשב לאחד המרכיבים הטובים והחשובים בקוסמטיקה המודרנית. תמצית הנאמלים – זוהי תמצית צמחונית

טבעית, המייצבת את העור ומעניקה לו את הזוהר החשוב לו כל־כך.
שילוב כל החומרים האלו יחד אינו משאיר פירצה בלתי מטופלת. תוקפים את הבעיה מכל חביותיה בבת־אחת. גם עור שהחל לאבד מיציבותו זוכה לפתע לנעורים חדשים. הרסות המשתקפת במראה משתפרת מיום ליום. כאמור, הסרום המעולה והמהפכני אינו רק נחלתן של נשים שכעורן ניכרים ככר סימני הגיל. מי שזוכה להשתמש בו עוד בשנות הנעורים נהנית מטיפול מונע, המבטיח עור צעיר ורענן גם בעתיד.

הוכחות מדעיות ליופי

ההצלחה הסוחפת של התכשיר החדש – כמו זו של הטרנזיסטור – איננה מקרית. שכן הסרום הוא פרי פיתוח ממושך של צוות מומחים: מדענים ודרמטולוגים. בתהליך בדיקת הסרום נערכו סדרות של ניסויים קפדניים (ראי מסגרת בעמוד זה), אשר הצביעו על תוצאות חד משמעיות: שיפור ודמסי במראהו החלק של העור וברעננותו. השיפור מרהים לא רק למראה עיניים, אלא גם מכשירי מעבדה מדייקים מורדים את מידת ההצלחה. יש הוכחות ואבי נשים שככר החלו להשתמש

ב"סקין בילדינג סרום" מעידות על מהפך משמעותי בשני שלבים: תוצאה מידית – ככר לאחר השימוש הראשון העור נעשה חלק ונמיש. לטווח ארוך השיפור משום מרהים: עור זוהר, הנראה בריא ורענן כמו כשנים ותק.

איך עושים את זה?

וזה לא הכל. כזכור הובטחה לנו פעולה כפולה: גם מכשיר לצד התכשיר. שכן נודעת חשיבות עצומה לא רק לחומר שמחדירים לעור הפנים, אלא גם לדרך שבה נעשה הדבר. המכשיר המיוחד דרמו־אקטיבטור פותח במיוחד למען הלנה רובינשטיין במשלים לסרום. על המכשיר מורכב גליל־עיסוי, העשוי חומר רך ונעים למגע.
המכשיר פועל על רקמות העור ומפעיל שריר אחר שריר. הלחץ הקל בעת העיסוי מגביר את האנרגיה הטבעית של שרירי הפנים. בדרך זו מעורר הדרמו־אקטיבטור את התאים ובכך משפר את יכולת הקליטה של התכשיר. ההרגשה פשוט נפלאה.
הפעולה המשולבת של הסרום והמכשיר יוצרת הזדמנות חדשה, שאסור להחמיץ: ההזדמנות להיות דור ראשון לנשים, שעורן שומר על רעננותו.

תוכנית טיפוח

ה"סקין בילדינג סרום" הוא חיוני בשמירת מראה פניך. אבל הוא אינו עומד יחיד במערכה. ההישגים הגדולים באמת מקורם בשילוב נכון של התכשיר החדש עם מוצרי סדרת אקזיסטנס היוקרתית, שהסרום הוא חלק ממנה.

סדרת האקזיסטנס

טיפות יומי בסיסי
■ CLEANER – קרם ניקוי עשיר השומר על איזון העור.
■ LOTION – מי פנים מרעננים, לעידון מרקם העור.
■ CREAM – קרם המכיל חומרי הזנה ואנרגיה מרוכזים.
■ EMULSION – תחליב לחות עשיר ועדין משמש בסיס אידיאלי לאיפור, מכיל מסנני שמש.
טיפולים מיוחדים
■ EYE CREAM – קרם עיניים הנספג במהירות, מגן על העור העדין שמסביב לעיניים. מסייע במניעת היווצרות קמטוטים בזוויות העיניים.
■ THROAT GELEE – ג'לי לטיפוח וחיזוק עור הצוואר.
■ EYE MASK – מסיכה יחודית לטיפול מעמיק בעור העדין שסביב העיניים.
■ FACE MASK – מסיכת פנים המחזה אמבט־אנרגיה ומחזקת את העור.

כל אשה אוהבת להתפנק אצל הקוסמטיקאית וחשוב לעשות זאת מדי פעם. אלא שאסור לחזניח את הטיפוח היומיומי. דווקא אורח החיים הקדחתני של הנשים בעידן המודרני מחייב להקצות כמה דקות לטיפול קבוע בעור הפנים. הסקין בילדינג סרום והדרמו־אקטיבטור הם ההזדמנות שלנו לעשות זאת במהירות וביעילות.
על שולחנות האיפור של נשות היופי המקצועיות (דוגמניות, שחקניות, נשות דיפלומטים) וגם של נשים מטופחות אחרות, ניצבת היום ערכת "סקין בילדינג": בסיס לבן מהודר, הנושא את בקבוק הסרום הכחול (כולל מיתקן מינון מדוייק) ואת הדרמו־אקטיבטור בתוספת עלון הסברה.
חסל סדר נסיונות על עור הפנים! עדיף לעשות זאת בדרך הבטוחה, הדרך של "סקין בילדינג". ההצלחה מובטחת.

כיצד משתמשים בסרום החדש?

לאחר ניקוי יסודי של העור עסי את עור הפנים והצוואר עם הדרמו־אקטיבטור.
הוליפי לכף ידך 3–4 טיפות מהסקין בילדינג "סרום" והחליקי על פניך וצווארך בתנועות קלות כלפי מעלה תוך כדי טפיחות קלות. באזורים עדינים ורגישים במיוחד (כמו זווית העיניים, תלמי הצחוק, מרכז הצוואר) כדאי להוסיף עוד טיפה או שתיים.
חשוב לזכור: את העיסוי בדרמו־אקטיבטור יש לבצע רק לפני השימוש בסרום.
מומלץ לערוך את הטיפול בבוקר ובערב.

גן פורח על הגג וסביב קירות החוץ במשרד

צמחיית חוץ לנוי וליופי על גגות, סביב חלונות ומרפסות או על הקירות החיצוניים ▫ שיטת גידול בלי טיפול ▫ גן־עדן לבתי־משרדים ודירות־גג ▫ מחירים נמוכים ▫ אפשרות לתשלומים ■

מאת מירי ארמן

מחזה מרהיב. לראות צמחיה נשפכת או מטפסת בצורות שונות. מלהיב לראות צמחיה פרחונית ושיחים סביב חקירות החיצוניים של בתי־משרדים או עצי־נוי ועצי־פרי הנראים מעל גגות של בתי־דירות. חדבר דומה לגן שתול על פלגי אוויר התורם לאיכות החיים ולאיכות הסביבה. הכל בזכות "נופר" המתמחה בצמחיית חוץ ופנים וצמחייה לגגות.

לעבוד בדרך פ"ת, ממול לתחנה המרכזית מלאת הפיח והעשן, ולראות את הצמתים הפרחוניים הנשפכים מקירות בית חברת החשמל בסביבה – זו חגיגה לעיניים! היום אפשר ליהנות ממחזה של גן תלוי, מטפס או נשפך מבתי־דירות ובתי־משרדים בזכות חברת "נופר" המתמחה בגידול צמייה הידרופונית. איך עושים את זה?

דפי עין דור מהנהלת חב' נופר מספרת: "מאז שנת 1979, מתמחה חב' נופר בהקמת מערבות צמחייה על גגות, בצמוד לחלונות, מרפסות, סביב קירות וכו', כאשר המערכת פועלת בצורה אוטומטית, כולל השקיה, דישון וניקוז ואילו הצמחיים גדלים לתפארת".

ברגע שנפתרה בעיית ההשקיה, הדישון והניקוז – הכל נעשה פשוט ונעים. דוגמאות?

הכניסה לאולם הנוסעים בנמל התעופה ב"ג, בורסת היהלומים בר"ג, בית חברת חשמל, בית צים בחיפה, צומת רכבת ארלוזורוב בת"א ועוד מאות גגות פרטיים ובתי־משרדים. אגב, הכל בוצע ע"י מומחי נופר לצמחיית חוץ ופנים.

▫ מה התקציב?

התקציב יכול להיות מאות ש"ח עד אלפי ש"ת – הכל בהתאם לכמות הצמחים, למיכלים, להתקנה, ובמובן לסוג המערכת האוטומטית. אגב, ניתן להקים את הגן הפורח בשלבים ולחלק את ההוצאה על פני 3–5 חודשים. תדבר מומלץ לעשיה דווקא בעונת החורף, כי שתילת הצמחים נעשית לקראת האביב. תחילה מכינים את מערבת המיבלים, אחר־כך מקימים את מערבת ההשקיה־דישון־ניקוז; מילוי המיכלים בטוף מיוחד ובסיום עוברים לשלב שתילת הצמחים. ניתן להטיל את האחזקה השוטפת גם על מומחי נופר.

▫ למה דווקא נופר?

התשובה פשוטה. נופר פעילה בתחום צמחיית חוץ ופנים מאז 1979 והיא אשר החדירה את שיטת ה"הידרופוניקה" לארץ.

ברשות החברה משתלות עצמיות המגדלות את הצמחים, מבראשיתם, בתנאי הידרופוניקה ובך מובטח שהצמח לא יירקב.

לרשות נופר צוות אנשי מקצוע המבטיחים יעוץ, התקנה ושידות לאורך שנים. עובדה. מאות מוסדות משתמשים כידע ובשירותים של נופר וביניהם: בנק ישראל, יבמ, תדיראן, הסנה, בנק דיסקונט, חב' החשמל, מפעלי ים־המלח, איגוד חב' הביטוח, דיגיטל ועוד.

אלפי אנשים חיים, בבתים פרטיים, עם צמחים הגדלים לתפארת שסופקו ע"י נופר.

▫ תכנון מוקדם וייעוץ חינם

אין היום בית משרדים, מפעל או בית פרטי שאינו מתכנן שילוב של צמחיה עוד בשלבי התכנון המוקדמים של הבניה. על כן מומלץ להתייעץ במומחי "נופר" עוד בשלבי התכנון, כדי לחסוך בהוצאות. נופר גם עורכת, בדרך כלל, סיורים מוקדמים במשתלות הגידול ובפרוייקטים שבוצעו על ידה. תוכל להזמין את מומחי "נופר" להתייעצות אצלך בלי כל התחייבות מצידך. הייעוץ ניתן בלי תשלום. נופר גם נותנת אחריות לכל צמח שהיא מספקת. אם קורה, חלילה, משהו לצמח – הוא מוחלף בקריאת טלפון.

> **25% הנחה!!! כיצד?**
>
> מחיר קניית סידור צמחיית פנים והידרופונית, כולל ביקור מוקדם לקביעת תנאי האור, הובלה והתקנה לקליטת הצמחים.
>
> באפשרותך לרכוש את הצמחיה בבית טפר בבקעתיים וליהנות מ־25% הנחה. גם או תיהנה מייעוץ והדרכה של מומחי נופר.
>
> בראי, נכון?

נו... מתי תהנה גם אתה מגן־עדן של צמחיה בבית או במקום העבודה

משרדי "נופר" ממוקמים ברח' בורוכוב 50, גבעתיים (טל' 03־727745/738944). בקר ב"נופר" או טלפן ויבואו אליך. להתראות עם גן פורח גם אצלך.

> **להיט חדש! שוברי מתנה בצמחים**
>
> זוגות צעירים רבים קונים לעצמם, אחרי חדר־תשינה... פידור הידרופוני! למחזה תצמחים ממלאים את הבית ביופי והדר והם חיוניים לא פחות מרהיטים. לאחרונה התמשט ב"נופר" מנהג חדש. אנשים קונים שוברי מתנה הניתנים לזוגות צעירים, לעובדים או לחברים. מקבלי השוברים באים ל"נופר" ובוחרים לעצמם צמחים הידרופוניים באוות נפשם. רצונך להעניק מתנה מהנה? תן שוברי מתנה של נופר.

ברוכה הבאה

צילום: חנוך ברטוב

אידה נודל בביתה של ידידתה, מסורבת העליה יולה רטנר, במוסקווה.

א י ד ה

"שמתי חוגגת, אבל עדיין אינני משוחררת. רק כשאגיע לישראל ארגיש כאדם חופשי" – כך אסירת ציון לשעבר, אידה נודל, בשיחה עם "מעריב" לפני ימים אחדים. ובכן – מחר היא תהיה כאן, בינינו, לאחר שנים של מאבק ותקווה. אשה חזקה, שירעה לזכות עד ליום שבו הפך חלומה למציאות.

סופר "מעריב", חנוך ברטוב, שביקר לאחרונה במוס־קווה ביריד הספרים, פגש את אידה נודל – וגם צילם אותה שם ב־3 בספטמבר – בביתה של מסורבת עליה ותיקה אחרת, יולה רטנר. בתגובה לידיעה על עלייתה הקרובה ארצה אמרה נודל לברטוב: "בצאתי לטייל עם הכלב, חשתי פעם ראשונה כמו צפור קלה, שלא עוק־בים אחריה. כשאתה חי בתצי־מחתרת, מתחודדים חושיך כחושי חיה וכשעוקבים אחריך אתה חש איך חודרים לתוך גופך. ופתאום הניחו אותך לנפשך. אתה חש בזה. ואם משקלך 50 ק"ג – אתה כאילו שוקל רק 30 ק"ג. משא כבד נגול מעליך".

משרדי "האוביר" במוסקווה. כאן מגישים את המסמכים לקבלת אשרת היציאה.

"היום הקרמלין סגור".

"היום הקרמלין סגור", כתוב כשלט המצולם כאן. היום אולי הקרמלין נפתח קמעא.

ברוך בואך ארצה, אידה נודל. ■

ליאורה עיני

אופנה

סוכריות על הרגלים

הצבעים ירדו מהבגדים לנעלים. נעלי הספורט, צבעוניות ועליזות כמו סוכריות, מאפשרות להוסיף כתמי צבע לרגלים. כל נעל בשניים ובשלושה צבעים. ולא רק צבעים מגוונים את הנעלים, גם טלאים של עור דמוי עור־נחש ותנין, משתקים של פיסות עור מבריקות ועמומות, גם עורות עם ברק מתכתי ורובסנים בצד הנעל, ליד השרוכים, חלק מאופנה הממונעת, השפעה של מבוגיות מירוץ ואופנועים, חלומם של כל בני־הנעורים.

רובסן, בנוסף לשרוכים, זה לא רק גימיק אופנתי, זה גן־עדן לעצלים, שלא בא להם לשרוך ולפתוח את הקשרים. עושים לולאה יפה פעם אחת וזהו, גמרנו, לכל חיי הנעל. את הפטנט הזה גילו כבר מזמן טירונים בצבא, שייעלו את שריכת השרוכים בנעלים הגבוהות ע"י הוספת רובסנים. חוסך הרבה דקות יקרות. עכשיו הגיעו הרובסנים גם לסניקרס האזרחיות, עוזרים למבור את נעלי הספורט הנמוכות.

התידוש בנעלי ספורט איננו רק בקישוטים, אלא גם בחומרים. חלק גדול מנעלי הספורט מיוצר מעור במקום סאריג ויצרנים אחדים עברו מסוליות פוליאוריטן בבדות לשילוב של סוליות קלילות משתי שכבות, של גומי ופוליאוריטן. מבנה הסוליה מפחית ממשקלה, עושה אותה לבולמת זעזועים. נעים ללכת וגם נוח יותר לעסוק בספורט.

גם במוקסינים יש הפתעות וחידושים. מה שירוץ על המודרכות זה כבר לא רק מוקסינים בצבע אחד, גם מוקסינים בטכניקולור. כחול עם ירוק, חום ובייג'. צהוב ושחור, אדום ואפור.

הסוליות, סוליות טרקטור, עבות ומגושמות, עם חריצים, בהשראת צמיגי הטרקטור.

הנעלים הכבדות והמגושמות, בסגנון נעלי־צבא או עבודה, שהוצגו ביחד עם בגדי הסתיו החדשים, עדיין לא נמכרות בחנויות, אבל חכו חכו, גם זה יגיע, כחלק ממראה האסופית, שהתחיל בו הנוער ביפאן ובאנגליה, ב"אנטי" לאופנה הנשית והממוסדת.

מחירי הנעלים: 45-75 שקל. ■

משחקים בשורות עם פרקטים שווים. (נעלי "אליס").

נעלים צבאיות, כאופנה אופ־מסטרית (ראש אינדיאני).

סניקרס מעור צבעוני (מוון).

[illegible]

קיבוצניקים על המסלול

נעמי ספלמן, 16.5, ואסף פולנסקי, 18, שניהם מקבוץ גונן, עושים צעדים ראשונים על מסלול תצוגות האופנה בהצגת אופנת סתיו־חורף של אופנת הנעליים של "מגון", מפעל הנעלים של הקבוץ. נעמי לומדת בכתה י"א בביה"ס האזורי בכפר בלום ועובדת בענף התיירות בקבוץ. אסף סיים את בחינות הבגרות, מתגייס בנובמבר, מקווה לחיל האויר. ■

נעמי ואסף בנעלי "מגון".

הגבוהות חוזרות. עם רוכסן בצד הנעל, כגימיק של אופנה וכחיים קלים לעצלנים. (נעלי "אליס").

צילום: בני נלור
מוחם חלמי

עבר מ"ילקוט הכזבים" חי וקיים

אחד מילקוטי הפולקלור הרעננים והאותנטיים ביותר של תקופת טרום־המדינה וראשיתה הוא ללא ספק "ילקוט הכזבים" של דן בן־אמוץ וחיים חפר, שראה אור באמצע שנות החמישים. היה זה ילקוט צנום, שעשה גלים גדולים, העלה חידודי הווי קצרים, שילח אלומות אור מהירות, חייכניות, שהאירו פרצופים בני תקופתם.

ה"כזבים" שבספר הנציחו רגעי הווי שאיפיינו אורח חיים באוהלי פלמ"ח, במושבות הותיקות, במסעות במדבר ובפעילויות מחתרתיות. ספר צנום, עמוס בחידים ובניחוכים, בצליפות חרות, בהתרפקויות אהדה סהולות בשמחה־לאיד. ספר, שהיה ראי קטן, צרדי, ודבו משתקפת תקופה גדולה ואנשים שאיפיינו אותה בתחומים מסויימים.

איפה סמוך? איפה אברליש?

אבק הזמן כיסה את הילקוט הקטן הזה, האוצר בין דפיו צומן של קולות, מראות וטיפוסים. כמה מן הגיבורים המככבים שם הלכו כבר לעולמם, אחרים עדיין מהלכים בקרבנו, מאוששים למדי, חרף עשרות השנים שחלפו מאז.

הלכנו לחפש כמה מהם. שאלנו איפה מוצאים את סמוך־הקטן, שהאבא שלו, בשוכה במברז לחפירת בור גדול בירושלים, במקום לטרוח ולחפור, העביר על משאית בור משומש ובמצב טוב מהשפלה לירושלים.

שאלנו איפה חיים השמן, שהשערות בראש נשרפו לו מרוב שכל. אמרו לנו תשאל את נרי, הוא יודע, עד היום הם חברים. שאלנו על מרדוך, זה שודק את ה"לוקס" לכנרת, כדי להוכיח שיש לו אופי, ואמרו לנו תשאל את ירוחם הג'ינג'י.

וירוחם הג'ינג'י, שהיה בזמנו המפקד של המסתערבים ואחר כך יד ימינו של יגאל אלון, הוא כמובן לא ג'ינג'י, דווקא תימני עאסלי, שמעם, סמוך. לקום המדינה, לקח את בן־גוריון למיוד היכרות בכרם־התימנים ותושבי השכונה, שהצינו מן החלונות, שאלו זה את זה: תגיד, תגיה, מי זה האיש הקטן עם הקרחת, שהולך על יד ירוחם, הבן של כהן?

שאלנו על אחיו של אבו־ליש ויעצו לנו לפנות לעופר מ"יהדות מבריה", שהוא, כמובן, שאול ביבר מיהדות תל־אביב. ואחיו של אבו־ליש הוא, במובן, זה שפעם נתממה משאיתו בראשון־לציון על ידי שומר שאיפשר לקהל גדול להצות את הבביש. מה קרה? שאל אותו אבו־ליש. הביאו ארצה את הארון של רוטשילד, השיב לו השומר ביראת כבוד. מעניין מתי יביאו את שאר הרהיטים, רטן אבו־ליש.

לפעמים הוא "חוטא" גם בפיסול

בעוד שאת סמוך הקטן, ירוחם הג'ינג'י, חיים השמן, עופר ועוד רבים וטובים הכרנו אישית, את עבר למשל, שיש לו בילקוט האדמוני הזה של בן־אמוץ־חפר לא פחות משמונה קטעים, מעולם לא ראינו. לא פעם חשדנו, כי הנ"ל הוא דמות ערטילאית, שנועדה לשאת על גבה סיפורים ששייכותם האישית לא נודעה.

מה פתאום? – ציחקק־גיחך חיים השמן – עבר חי וקיים, אורח נשוא־ פנים בקרב יהדות עין־חרוד. תמיד היה שם, גם היום הוא שם. איך מאתרים אותו? פשוט מאוד, – הסביר לנו חיים השמן – אתה נוסע עד חצומת, פונה שמאלה, עובר את המחלבה של תל־יוסף, מתחיל להכנס לעין־חרוד מאוחר, רואה משמאל כמה קרונות של רכבת־העמק, כמה מחרשות מתקופת העליה־השלישית, שלושה־ארבעה טרקטורים עם מנועי נפט ונלגלי ברזל, משוריין וחלילי של הצבא הבריטי מימי מלחמת העולם ועוד כמה מוצגים מוזיאוניים. בולם של עבר.

אחר כך, מצד ימין, אתה רואה ספינה רצינית יושבת על חביות ובתוב עליה "דלין". זוהי אחת מספינות ההעפלה הראשונות. גם היא של עבר. על יד המפינה אתה רואה מקוט ירוק ומגודר. זוהי פינת החי של קיבוץ עין־חרוד. גם היא של עבר. ושם בטח תמצא אותו. השם שלו עובר מיכאלי, אבל כל אחד יודע מי זה עבר.

נסענו, איפוא, מהצומת שמאלה, לכיוון המחלבה של תל־יוסף, ראינו כמה קרונות רכבת שוממים, צנומי־גדרה, אבולי שמש, ואלה הם קרונות רכבת העמק, ממחלקת הפולקלור של ארץ־ישראל הישנה. ראינו כמה טקטורים גמלוניים, בעלי מנועי נפט ארכאים. ראינו גם את הספינה "דלין", משקיפה ממרום החביות, שעליהן היא מוצבת, אל פינת חי מוריקה. עמדה שם, עם הגב אלינו, חבורה של בני אדם. שאלנו, אולי אתם יודעים איפה עבר. גבר גדול ומוצק, בבגדי עבודה כחולים ומצחייה שמוטה כלפי מטה, הסתובב לעברנו, כתן אותנו במבטיו התכולים־אפרפרים ואמר: מה העניין? מי הביא את היתומים?

וככן, זהו עבר מ"ילקוט הכזבים". איש חי וקיים. לא אגדה. זהו הבריון, שנקרא למעול בכל מקום בו נדרשה הפגנת כוח מאיימת. זהו זורק הרימונים הטוב ביותר, שהיה לפלמ"ח בתקופתו המחתרתית. שמונים מטרים היה טווח זריקתו. וכשהוצרך להטיל רימון למרחק של חמישים מטרים, לא היתה ברירה אלא לאפשר לו לסגת שלושים מטרים לאחור. מה אתם מגחכים, מה הרי זה כתוב שחור על גבי לבן בספר הכזבים האדמוני.

היה יום חם ועבר אמר, בואו נכנס אלי הביתה, נשתה משהו קר. ראינו מרחוק את גדר המשק וסברנו ששם אולי היה המקרה עם יוסקוביץ', כשערב אחד יצא לשרות לרוקן את מעיו ולאחר שעה קלה, בעודו בעיצומן של גניחותיו, נשמעה נקישת בריח רובה וקולו הרועם של נוטר עברי: " מי שם? אני יורה" "סתם קאקר", ענה יוסקוביץ' וחייו ניצלו.

זה לא קרה כאן, זה קרה בקיבוץ גשר, תיקן אותנו עבר והורה לנו על השביל היורד לעבר ביתו. בכניסה, מתחת לעץ רימון, נחו כמה פסלים. אתה פסל? שאלנו את עבר. להגיד פסל זה קצת מוגזם, השיב לנו, לפעמים, כשיש לי קצת זמן ונחה עלי הרוח, אני מסמל להנאתי. מאוחר יותר יאמר לנו מישהו, כי דיוקנו של חיים שטורמן, המוצב ב"בית־שטורמן", הוא מעשה ידיו של עבר. תארו לכם, הילוב ממחלקת הגלבוע של פלוגה אלף, בריון עם נשמה של אמן.

כרוז של לח"י

בביתו של עבר, על השולחן העגול, ניצבו קערות עם תפוחי עץ ועוגיות וצנצנת שקופה עם זיתים ענקיים, שסופים בסכין חד. כאלה גדולים ויפים לא רואים כל יום. עבר אמר לנו, כי הביא לו אותם ידיד טוב, העובד במטעים. ואתה יודע מי הידידה – חייך עבר אל תוך שרוולו – אחד שמוזכר בילקוט הכזבים, אבל לא מהפלמ"ח.

מוזכרים בילקוט ההוא כמה שאינם מן הפלמ"ח, כמו למשל אנשי לח"י, שאתם היו לעבר ולחבריו כמה "אי־הבנות", באותה תקופה של אי־ההבנות בין ה"הגנה" לאירגוני הפורשים. כתוב שם, בילקוט הכזבים, שפעם עמד עבר ברחוב החלוץ בחיפה וראה אנשים מצטופפים ליד כרוז, שהודבק אך זה עתה על ידי אנשי הלח"י. נדחק ביניהם, קרא מה שכתוב נגד הפלמ"ח ותלש את הכרוז.

התקרב אליו אחד מאנשי הלח"י ושאל אותו, למה הוא מוריד את הכרוז. עבר הסתכל עליו בזילזול ואמר לו בקול שקט, בשהוא מבטא לאט־לאט כל מלה: "תלך מפה, או שאני מקמט אותך". וההוא, שראה עם איזה בריון יש לו עסק, אבן קם והלך.

היו לו עוד התקלויות בנושאים אלה ואחרים עם הבחור רנן, שהיה ממפקדי הלח"י בחיפה ובמרוצת הזמן והאירועים הדברים נשתבחו. עד שיום אחד מביאה בת המשק "חתן", שפגשה בסמינריון "אפעל" של הקיבוץ המאוחד. עבר מסתכל עליו ואומר, אני מכיר אותך מאיפשהו. מחיפה, מחייך הגבר, מתקופת המחתרת.

מסתבר כי הלה, שהיו לו כמה "היתקלויות" עם עבר וחבריו, נימנה על ה"שמאלנים" שבקרב אנשי לח"י, שבחרו לאחר קום המדינה להצטרף להתיישבות הקיבוצית.

היום אנחנו כמובן החברים הכי טובים, מחייך עבר. בהקשר זה הוא מוסיף, כי "באותה תקופה שלאחר קום המדינה, כשלתנועה הקיבוצית הצטרפו כמה מאנשי לח"י, דובר שבין המתעניינים נמצא גם יהודי בשם יצחק יזרניצקי, מפקד הלח"י נרמה לי. לא ידענו בדיוק מי זה. היום אנחנו יודעים: ראש ממשלת ישראל, יצחק שמיר".

בילקוט הכזבים מסופר כי בתקופת ה"סזון" שלחו את עבר לחיפה ואמרו לו לשבת בבית קפה ממורים, להאזין לשיחות המבקרים ולנמות לדלות אינפורמציה חיונית. כדי שלא יזהו אותו בקיבוצניק או פלמ"חניק, הביאו לו חליפה שקיבלו מתיאטרון "הבימה", עניבה יפה ומשקפי שמש, ששאלו ממזכיר עין־חרוד.

כשנכנס עבר לבית הקפה וראה את כל הטיפוסים החשודים, שהסתכלו עליו במבט תשוד, מיהר להתיישב ליד בחורה אלמנית ולפתח אתה שיחה. השיחה התנהלה יופי והמבטים החשדניים מסביב ירדו ממנו. מרוב סיפוק וחיבה הוריד עבר לבחורה טפיחה בלאפה הגדולה שלו. "תגיד, – אמרה לו הבחורה בשהיא משתעלת – אתה לא מקיבוץ"?

(המשך בעמוד הבא)

כולם יודעים ובכל זאת

ספר קטן, צנום. מאה שבעים וכמה מיפורי־פולקלור קצרים, שהם חיוכה של תקופה. האם ילקוט־כזבים זה כולו "כזבים"? ואם הכזבים שבו הם בבחינת שקר והונאה, או קוביות קטנות של פולקלור, שבבודו במקומו מונח, גם אם ביסוד הסיפורים האמת קטנה והדמיון גדול?

בהקדמה לספר מתייחס דן בן־אמוץ למונייהו וכותב: מה ההבדל בין כזב, שקר ומתיחה? שקר הוא בשאיש אינו יודע את האמת, פרט לממפר עצמו. מתיחה היא כשכולם יודעים את האמת, פרט לקורבן המתיחה. וכזב הוא כשכולם יודעים שהסיפור אינו אלא שקר ובכל זאת מוכנים לחזור ולשמוע אותו שוב ושוב. ■

עבר עם ה"עתיקות" שלו: רכבות, עגלות, טקרטורים...

בעין־חרוד אין ים. אבל לעבר יש ווסטלניה.

(המשך מן העמוד הקודם)

עבר, מסתבר, היה מאז ומתמיד בקיבוץ. הוא נולד בשנת 1931 בחוות־הכשרה בקישינוב וכתינוק הגיע עם הוריו ארצה והם הצטרפו לפלוגת העבודה "רושמי־יה", שמקום מושבה היה במרומי הכרמל השסס. אחרי שנתיים, מספר עבר, החליטו הורי להצטרף לגדוד העבודה. אמרו להם שאנשיו יושבים ליד מעיין־חרוד. אבא שלי והחבר שלו, שקראו לו טקאץ', החלימו לגשת לשם ולנסות להתקבל כחברים. כסף לנסיעות לא היה אז. החליטו ללכת ברגל.

שאלו איך מוצאים את המקום. אמרו להם, הכי טוב תרדו מהכרמל לעמק, תתפשו את פסי הרכבת, תלכו לאורכם עד שתגיעו לעפולה. תמשיכו הלאה, תעברו תחנה, או שתיים ותגיעו למעיין חרוד. כך עשו. והגיעו. והתקבלו. ומאז ועד היום אני בעין־חרוד. הורי הגיעו לעין־חרוד עם שני ילדים: אני ואחי, שקראו לו שם. אחרי הרבה שנים, בשהתגייסנו לפלמ"ח, החבר'ה לא הסתדרו שם עם שמות כמו עובר ושם. אז לי חולו קוראים עבר ולאחי שם החלו קוראים גיום. וכך אנו מוכרים עד היום.

בעין־חרוד גולדו לעובר מיבאלי, הוא עבר, עוד שלושה אחים. האחרון בהם נולד כשעבר היה בן 18, זמן קצר לפני שגויס לפלמ"ח.

מתכוננים לפלישה הגרמנית

זה היה, נדמה לי, בשנת 1941, – מספר עבר על ניוסו לפלמ"ח – בא אלי מרכז המחון של הקיבוץ ומספר לי בסודי־סודות כי מקימים יחידה מיוחדת, אליה מגייסים צעירים אמיצים בעלי כושר גופני, שתפקידם יהיה להשמיר את הטאנקים של רומל, אם יצליחו הגרמנים לכבוש את מצרים ולפלוש לארץ־ישראל.

זה נשמע מאוד מיסתורי ומרתק. מובן שהבעתי את נכונותי להצטרף ליחידה הסודית הזו. בעבור שבוע קיבלתי הודעה, שעלי להיות בחצות הלילה במחצבה שלרגלי הגלבוע. בין השירותים שזומנו לשם היו בחורים כמו אסף שמחוני ועוזי נרקיס, שברבות הימים היו למפקדים בכירים בפלמ"ח ובצה"ל. שם הוקמה מחלקת הגלבוע, כחלק מפלוגה א' של הפלמ"ח, בפיקודו של יגאל אלון. כבר באותם ימים הוסבר לנו, שאין המוסדות יכולים, או מוכנים, לקיים את הפלמ"ח ועל כן הסידור הוא, שהיחידות יקיימו עצמן על ידי עבודה במשקים. כלומר, שמתגות האימונים יהיו גם מחנות עבודה.

מובן שלא היינו מרוצים מהסידור. ראינו את אלה שמתגייסים בצו המוסדות הלאומיים לצבא הבריטי והם זוכים למדים מרשימים, לשכר, לכבוד ולאהדה, כותבים לכבודם נאומים ושירים והם יוצאים אל מעבר לים ורואים עולם. אנשי צבא לכל דבר. ואילו אנחנו, מה אנחנו צבא יתומים, ללא מדים וללא ציוד, ללא פרוטה בכיס, חייבים לעבוד במשק למחות חצי חודש, כדי שבחציו השני נוכל להתאמן, לצאת למסעות וכדומה.

בעבור זמן נשלח עבר לפקד על מחלקת פלמ"ח, המוצבת ברמת־דוד. שם הוא נושא לאשה אחת מבנות המשק. עם פרוץ מלחמת העצמאות הוא גימנת עם הלוחמים בדרך לירושלים. מאוחר יותר, בקרב על קטמון, הוא נפצע קשה בלסתו ובכך מסיים את הפרק הקרבי ב"קריירה" הצבאית שלו.

במסלבת פיוחדהי של הקיבוץ.

שליחות באיראן

זמן מה לאחר שיחרורו מצה"ל הוא יוצא לשנים אחרות לשליחות באיראן. הוא חוזר לעין־חרוד, כדי לעבור בפרדס ולאחר מכן להקים את ענף האגסים. השנים נוקפות. עבר, אחת מהדמויות המסנוניות של הפלמ"ח, שהרבה סיפורים ואגדות נקשרו לשמו, הופך להיות סבא מתון־הליכות, רחוק מאור הזרקורים ומן ה"סמטצים", עד כי כמה מ"חוקרי" אותה תקופה תוהים, האם היה עבר, או שמא הינו אגדה בלבד: האם באמת כאשר ניתקלו הוא וחבריו בצבוע רעב וזועם ליד חלקת העגבניות וכולם נסו על נפשם, יצא מולו עבר עם מעדר ורוצץ את גולגלתו; והאם באמת היה ממיל רי־מון למרחק של שמונים ממרים ובשרוכר כטווח קטן מזה לא היה מיטיב לקלוע.

או על העניין הזה עם זריקת הרימון אני אספר לך מאיפה נולד הסיפור, – מחייך עבר מעבר לקערת תפוחי העץ וצנצנת הזיתים שהביא לו איש הלח"י לשעבר – זה היה בתקופה ששתי יחידות של הפלמ"ח, בזו אחר זו, ניתקלו בשעת מסע במדבר ים־המלח בבדואים ואלה הצליחו, לפתות במקרה אחד, גם לגבור עליהם וגם לשדוד אותם. זו היתה בושה מאין־כמוה. אז באו לנחום שריג, שהיה באותו זמן מפקד פלוגה א', ואמרו לו שצריך להחזיר את הכבוד האבוד.

וכך יצאנו למסע במדבר ים המלח, מצוידים, כמנהגי הימים ההם, בנשק טוב. לא סחבנו אתנו סטאנים מפורקים כי אם תת־מקלעים אמריקאים ופינים וגם מלאי יפה של רימוני־יד. ורוצה הגורל, כשאנו מגיעים לואדי צאלים, קוטעים בדואים את דרכם של הסיירים בכתת החוד. אולי היו אלה אותם הבדואים, שהשתתפו בהתקלויות הקודמות עם יחידות הפלמ"ח, אולי היו אלה בדואים אחרים מאותו שבט, שאמרו לעצמם, הנה שוב פעם מגיעים הפראיירים, נשדוד אותם. כתת החוד נכנסת אתם לקרב יריות.

אנחנו מתארגנים במהירות, תופשים עמדות. הבדואים המנוסים מבינים מיד, שהפעם אין להם עסק עם פראיירים שנתפסו עם המכנסיים למטה, ושאם לא יצליחו לנתק מיד מגע, כאן יהיה סופם. הם התחלקו לשתי קבוצות והחלו נמלטים במרוצה. המפקד שלנו צועק לי, קח את החבר'ה עם הרימונים ורוץ אחרי הבדואים שבורחים בכיוון לים. אני לוקח שלושה חבר'ה ומתחיל לרוץ בעקבות קבוצה קטנה של בדואים, המורחים לכיוון החוף. כשהייתי במרחק של כארבעים־חמישים מטר מהם, התכוננתי לזרוק לעברם רימון. אבל ידעתי, שהזריקה הכי טובה והכי מדוייקת שלי היא לטווח של בערך שמונים.

השמצת הסיירים

וכאן בא הסיפור, שכדי לקלוע היטב, רציתי לאחור. זה לא בדיוק. לא רציתי לאחור. פשוט עמדתי וחיכיתי כמה שניות, עד שהבדואים התרחקו לטווח המתאים. אז זרקתי לעברם את הרימון. הוא התפוצץ קצת לפניהם ולהם לא קרה דבר. זרקתי את הרימון השני והוא התפוצץ בין רגליו של אחד הבדואים. ראינו אותו מתעופף באויר, העבאייה שלו מתנופפת לכל עבר. הוא נחת על רגליו ולמרבית התמיהה המשיך לרוץ. נשארנו נדהמים. לא הבנו איך זה יכול להיות, שמישהו חוטף רימון בין הרגלים ומסוגל להמשיך לרוץ ולהעלם. רק אחר כך התברר, שמי שהתקין את הרימונים לא מילא אותם בחומר נפץ. שכח, או שם כמות פעוטה בלבד.

גם הסיפור הזה, על אותה פלוגת פלמ"ח שאותה כן הצליחו הבדואים לשדוד במדבר, מוזכר בילקוט הכזבים ומתווספת שם גם "השמצה" על סיירים של אותה פלוגה. הסיפור על סיירי הפלוגה נפתח כזו הלשון: פלוגה ד' בפלמ"ח היתה מפורסמת מאוד. היא הצטיינה במול מחורבן. לא נעים להזכיר כאן את עניין השטנים השדודים על יד ים־המלח, את התת־מקלע שנגנב גם בעין־גדי. בהמשך נכתב שם, כי "דבר אחד כן בראי להזכיר, וזו פרשת סיירי הפלוגה".

את הסיפור הזה הפיץ חיים השמן (זה שהשערות בראש נשרפו לו מרוב שכל), שהיה אביר הסיירים של פלוגה ה': מסתבר שיום אחד נשלחה חוליית סיירים מגבעת־ברנר אל כפר־מנחם. כל זמן שהיה יום – הכל היה בסדר. אך קרוב לחצות שקע הירח, השמים התכסו עננים, גשם התחיל לרדת וערפל סמיך התמשש בעקבותיו על פני הארמה. עניין של מזל. לפי האומדן ולפי זמן ההליכה צריכים היו להמצא כבר בכפר־מנחם.

לאחר עצות אחרות של הבקיאים בשטח, המשיכה החוליה בחיפושיה אחרי המשק. לאחר שעתיים של הליכה תקף אותם יאוש והמפקד הורה להכות לאור הבוקר, כדי לדעת היכן הם נמצאים באמת. החבר'ה הניחו את התגור למראשותיהם ונרדמו כמו הרוגים. בבוקר העיר אותם שומר השער של כפר־מנחם ואמר: למה לכם לישון ליד השער? תכנסו פנימה...

שמחת תורה

ווהה גל

אמא של גרעון אומרת: "אני מתייחסת לזה כאל פקט. לא אסון, אלא עובדה". אמא של עמיר מודה שבהתחלה נבהלה: "ניסיתי לשכנע את עצמי שזה לא נורא, שיש דברים יותר גרועים וכו', אבל שום דבר לא עזר. עד שהגעתי למסקנה, ששינתה את כל יחסי לנושא: החלטתי, שמה שלא יהיה – אני לא מאבדת את הבן". הוריה של אורלי אומרו שבתחילה לא היה קל. "ידענו שנצטרך להרבה ויתורים והשלמות, אבל אנחנו את חיינו ממשיכים יחד, עם הרבה נקודות מפגש, כי אנחנו רוצים לשמור על קשר".

שלושה מצבי תגובה, המצטרפים לקו מנחה, שבו פרטים חוזרים. מרקם היוצר גסיון לדרקיום. חוזרת ומופיעה המלה אהבה.

מדובר בחוזרים בתשובה, או כפי שהם מגדירים זאת כלדנן פנימי "אלה שנעשו בעלי תשובה", וביחסם עם משפחות המוצא שלהם. מדובר בחרותם של ילדים לבחור את דרך חייהם, גם כשהדרך הזו מובילה אל יעד השונה, או מנוגד לזה שכוונו ההורים.

בהמשך עולות שאלות של אמונה, אורחות חיים, מחשבה על פלורליזם. שוב חוזרת המלה אהבה, ומעל לכל ההתמודדות עם העובדה, שזוהי דרך שאין בה פשרות. שאין בה מקום לספקות.

הסובלנות צריך שתהא הדדית, אך בטויית המעשיים של השקפת העולם הדתית כוללים את בני המשפחה כולה, גם של אלה בתוכה שלא בחרו לחיות על פי דין תורה, ומשנים את סדרי חייה.

כפי שהגדיר זאת חיים טבעון, אבא של אורלי: "מבחינת השקפת העולם שלי, אלה דברים שקשה לי לקבל. קשה לקבל אדם, שנוהג כך או אחרת לא משום שזה טוב או רע, או משום שישנה סיבה חברתית או אישית לדברים שנעשים, אלא רק משום שזה כתוב באיזה מקום ואין שאלות למה. בשלב מסויים הבנתי, שאין טעם להלחם ברעות האלה. אם בתחילה ניסיתי להציג שאלות, להתווכח, מהר מאד הגעתי למסקנה שזו אמונה וזהו".

אורלי, בת 29, אם לארבעה. שמונה שנים גרה בירושלים בשכונה חרדית, עם בעלה רוני, סיים לשעבר, תלמיד בישיבת "אור שמח". כלכלתם על קצבת "הכולל" ועל פרנסות מזדמנות של רוני, שהיה הראשון שהצטרף למסע החזרה בתשובה. אורלי התנגדה. לא ראתה עצמה שותפה. בתקופה ההיא, טרם נישואיהם, אף נותק הקשר ביניהם על רקע צעדיו של רוני. גיתוק שלא עמד בו אלא ימים אחדים, ולאחריו נענתה אורלי לאתגר, עלתה לירושלים והחלה ללמוד באולפנא לבנות חרדיות חוזרות בתשובה. ומאז היא שם.

הם נכנסו לפרק החדש בחייהם בהדרגה. חיים ואשתו יהודית, ההורים של אורלי, אומרים שזה הקל עליהם להסתגל לאורח חיים שונה חוד להם. חיים הוא כלכלן במקצוע, עוסק בניהול יצוא. יהודית – אחות. שניהם יוצאי גרמניה שגדלו בבתים חופשיים.

הורים ל"חוזרים בתשובה".
התגובה הראשונה היא
הלם. למה דווקא הילד
שלי?! אחר כך באות אחת
מן השתיים – דחיה או
השלמה. שיחות על אמונה,
על אורח חיים,
על סובלנות הדדית.
שוב ושוב חוזרת
המלה אהבה.

בלית ברירה

להבין את המשמעות

בסלון ביתם המרווח בשכונת נווה מגן, עם גינה סביב והרבה עציצים בכניסה, אומר חיים: "בתחילה לא ראינו את העתיד הרחוק. עדיין היינו בשלב של ויכוח, של שאלות ברור, לא של התקפה זה על זה. הם הציגו את רעותיהם ואנחנו ניסינו להבין מה עומד מאחורי הדברים. להציג ולהבין את משמעות הצעד שעשו. בראשית הם גם לא היו בטוחים בעצמם ונהגו בחומרה רבה, גם זה הקשה על ההסתגלות שלנו".

יהודית: "מילדות אני צמה ביום כיפור. בבית בו גדלתי שמרו מסורת. אצל חיים בבית, פחות. לפני בר המצוה של הבן שלנו הלכנו כולנו לברר, ללמוד, לשמוע אצל רב. רצינו שהילדים יכירו וידעו, כדי שיוכלו לבחור. אני מאמינה שכל אחד עם מצפונו, חופשי להביע אותו. אנחנו לא בית דתי ובוודאי שלא ארוק".

יהודית מעידה על עצמה כמשתלבת ללא קושי מיד־חר בחייהם של אורלי ומשפחתה. לבלות שבת בירושלים "זה לא קרבן בשבילי". עם ההגבלות היא מסתדרת. לא תבוא לשם בלבוש חשוף, לא תעשן. ברצון הבשידה את המטבח בחלק מההחלטה, המשותפת לכל בני הבית, למצוא דרך חיים של ביניים.

את המזון המתאים עם חותמת בד"ץ היא נוסעת לקנות במיוחד. הקשר, לדבריה, חזק ואמיץ גם בין בני הזוג להורים וגם בינם לבין עצמם.

כמעט בכל שבוע הם מתראים. "הנכדים באים אלינו. אנחנו באים לבקר. זה מוסיף לכולנו ואנחנו גם מדברים על זה. כשאני משווה את היחסים של הילדים שלנו איתנו, ואת היחסים בין החברים שלנו וילדיהם, אני מבחינה בהבדל. אצלנו היחסים הרבה יותר חזקים, לדעתי, גם ללא קשר לעניין הדתי. וזה מצב הדורש השקעה תמידית, כל הזמן צריך לעבור על הקשר".

חיים מבטא קושי מסויים בדרך אל הפשרה. הוא מעיד על נבונות, אותה הוא תוחם בגבולות הכרתו. בשמונה השנים שחלפו, התנבשו אצלו דפוסי חיים של יחד ולחוד. בתחילה הצטרף לשבתות וחגים בירושלים. עכשיו, הוא אומר, כבר לא.

משהו קרה בגמישות: "זה לא נוח לי. זה זר לי. התגובה הראשונה שלי לזה היתה הלם מסויים, זה עולם רוחני שאינו העולם הרוחני שלי. השבת שלהם איננה השבת שלי. אצלם היא ייחודית מאד. קשה לומר, שהשבת שלי הלבה בביוון ששמח אותי, אבל יש לי גם בן שהלך בכוון סוציאליסטי חזק וגם על זה יש לנו ויכוחים...

"הגעתי למסקנה, שיש לילד זכות לחיות את החיים שלו גם אם בניגוד לרצון הוריו. הם מאושרים, הם שמחים, טוב־להם תה מה שחשוב, בסופו של דבר זה העיקר. הם לא חייבו אותנו, לא כמו עלינו. נימו לדבר איתנו על שינוי אורח החיים שלנו, אבל זה היה בשלב מאד מוקדם. כשהבהרתי שלא נשנה – הם לא חזרו לדבר על זה.

"היום יש ויתור מסויים מצידנו. גם אני לא אלבש מכנסיים קצרים כשאני בא אליהם, ולמען הנכדים ביקשו שאחבוש שם כיפה, אבל בביתי אני נוהג כהרגלי. לא אעשה את עצמי חרדי או ארוק כשאני לא כזה, אבל זו המשפחה שלי ואינני מועל נגרה. ואם כתוב 'כבד את אביך ואת אמך' הם לוקחים את זה בכתבו וכלשונו וכצורה מודעת שומרים על המצוה הזו. אם הייתה בינינו שיחה שנגמרה בהרגשה לא טובה, אורלי תצלצל אחרי כן ותאמר: 'אני חושבת שפגעתי ולא התכוונתי...'".

ורדת שמיר, תושבת רמת השרון, גרושה, אם לשתי בנות ובן. גרעון, הבן הצעיר, בן 28, חי במושב קשת שברמת הגולן, אב לארבעה, מנהל את ביה"ס בקשת. מאחוריו עשר שנים של חזרה בתשובה. כחלק מרצון למיצוי עצמי של נער בן 18 עסק במוסיקה, ציור. הגיע לקריאה בתנ"ך ושם נעצר. את שירותו הצבאי עשה בכפר עציון. בגיל 21 נישא ועבר להתגורר בצפת.

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מן העמוד הקודם)

משם לאלון־מורה. לאחר ארבע שנות ליסוד, שבסיומן קיבל תעודת הוראה, ביקש להשלת לעבור ביישוב ספר. כך הגיע למושב קשת.

היו ויכוחים

אמו אומרת כי הוא מחזיק בדעות דתיות לאומיות קיצוניות: "ההתייחסות שלי ושל אבא שלו היתה של קבלת הדברים, אבל בתנאי שהוא מפרנס את עצמו ואת משפחתו ואם יצטרך עזרה יזכה לה. רק שלא יחיה על חשבון אחרים. בתחילה, היו בינינו הרבה ויכוחים. הוא היה דתי קיצוני הרבה יותר מאשר היום, וניסה לשנות את כל העולם. במשך הזמן הגענו להסכם: אתה תכבד אותי ואני אותך. אמרנו שאנחנו מקבלים אותו כמות שהוא, בתנאי שיקבל אותנו כמות שאנחנו.

"היום, מה שבעייתי ומתנגש בחיינו – לא מרובה, לא בא לידי ביטוי. יחד עם זה, אנחנו חברים טובים, מקיימים קשר פתוח. הבהרנו, שחייב להיות רצון טוב משני הצדדים והוא מאד בא לקראתנו. זה מתבטא בכך שהחלטנו שלא עושים יחד חגים ושבתות. אני לא מוכנה לוותר על עישון, על טלוויזיה, על נסיעה במכונית.

"אחרי השנתיים הראשונות, הגענו להסדר שנפגשים רק בימי חול. יש חלק במטבח שלי שהוא כשר, ארון מיוחד בשבילם. וכשהם באים, אני קונה אוכל כשר. אני יודעת שאם לא היו התנאים הם לא היו באים, או מה זה מפריע לי לשים בצד כלים כשרים? זה עושה לי רע?"

ורדה טמיר מורה לציור. ביתה עמוס במזכרות ופריטי אמנות בכל מינה. היא אשה פעילה ומקדישה זמן להדרכת ילדים בציור ומעידה על עצמה כשבעת נחת מהילדים: "כולם בעלי משפחות, ישרים, מתפרנסים בכבוד, בני אדם". והיא שומרת על קשר עם כולם.

"גם אצלנו בבית חג היה חג ושבת עם נרות. ביום כיפור הלכנו לבית הכנסת ובסוכות – סוכה. ליל סדר היה בהלכתו ולא היה לחם בבית. זה לא היה מתוך אמונה דתית, אלא מתוך הזדהות עם עם ישראל. יש לי כבוד לדברים האלה. בבית הורי היה יחס למסורת ישראל, אבל אני לא מהמאמינים. אני מזדהה עם השייכות לעם ישראל, לחגים, למסורת, לשבת, כי זה מה שמחזיק אותנו בעם יחד. ההזדהות שלי כאן היא בארץ־ישראלית, לא ביהודיה דתית".

גם אצל ורדה טמיר סובלנות עמדת הפכתו, ההסתגלות, מציאת הדרך מתוך כבוד הדדי, לעומת החשש מפני אבדן הקשר. כשעומדים הדברים זה מול זה, חוזרת אצל ההורים ניסה ריאלית של דחיית הזיכות המפלג לפרסיו, לצורך מציאות של פשרה.

"כשהילדים מתבגרים, נישאים והולכים לדרכם, את יכולה להסכים או לא, אבל את חייבת לקבל, אחרת את מאבדת אותם. את חייבת להאמין בעצמיות שלו, בהכרת הבחירה שלו, כדי לקבל אותו כמי שהוא, ללא התערבות. התמזל מזלי וגרשון בחר בדרך שאני יכולה לקבל. אני יודעת על בנים של אחרים, שעברו להיות סופרי סת"ם בבני־ברק וסרכרים יריש, אני לא יודעת איך הייתי מקבלת את זה. אילו היה לובש קפוטה ויושב כל היום בישיבה היה לי קשה".

בולטת וחריפה היא עמדתה של ניצה בן דוד, אמא של עמיר. ניצה מעידה על עצמה כ"בת להורים סוציאליסטים, מאלה שייבשו ביצות וסללו כבישים", ובעברה – חיי קיבוץ, קומוניזם, חברות בליגה נגד כפייה דתית. גם היא גרושה. אם לשלושה בנים. תושבת שכונת נחלת יהודה. בניגוד לביטויי הסתגלנות המתונים, דומה שהיא חצתה את גבול ההשלמה הפסיבית ודרעתיה מבטאות הצטרפות לדעות הבן, גם תמיכה ועידוד.

גרביים שחורים

עמיר, בנה הבכור, חי בלב תל־אביב, בשכונה שדירות רבות בה מאוכלסות בחוזרים בתשובה. לו ולאשתו רנה בן בכור בבן חודש ימים, יעקב שמו. עמיר מקשיב מן הצד לסיפור התהליך שעברה ניצה. שקט מאד. רגוע. על רקע סערות הנפש של אמו, בולטת עוד יותר שלוותו הפנימית.

הוא צעיר נאה, מגודל זקן, לבושו כשל כל צבר חילוני. אשתו בגרביים שחורים ובכסוי ראש. לאט לאט יתקלף, ויצטרף לשיחה. בסיפור הזה הוא מייצג את מי שהגיעו לחזרה בתשובה בגיל מאוחר יחסית. הוא בן 31 ומכנה עצמו "צעיר", "רק שנה בתשובה". על השאלה ממה הוא מתפרנס, הוא עונה בחצי חיוך: "אני מתפרנס, יש לי ממה..."

הספיק לרכוש תואר ראשון בפסיכולוגיה וללמוד גם על קאנט, דקארט ותורת האבולוציה. מבית של "לחם בפסח", על פי תאורו, דרך גימנסיה ריאלית בראשון לציון, שירות צבאי בנח"ל ועד ההכרות עם רנה, חברה שהתחילה לגלות סימני חזרה בתשובה. הוא עצמו, כמי שניסה להיות "פריק", "לא ללמוד", הרגיש – לדבריו – שאינו ממצה את עצמו והחיים נראים לו ריקים. הסתדר עם תפיסת העולם החילונית, אבל חפש תשובות, שיענו לו על הרצון לפתח את עצמו. עדיין התנגד לדת. לא מוכן לשתף פעולה. "היו לי תשובות של קאנט וזה הספיק לי".

גם כשהשתכנע להצטרף לסמינר "ערכים" מעט, בא מצוייד כמו לקרב על אידיאולוגיה והכרה רווחית. ניצה אומרת: "עמיר נסע להלחם בערך". והוא לא נגע. הציב טיעונים שכנגד לטיעונים ששמע, ועדיין לא שוכנע. "יצאתי עם המסקנה שכל מה שידעתי עד היום וחשבתי שזו האמת, זה לא כך. אין אמת אלא השערות, שאפשר להפריך ולסתור. ומלבד זה מדובר באנשים סימפטיים ונחמדים, שנורא איכפת להם מכל בן אדם".

ניצה בן דוד אשה חמה, גלויה מאד. מרדימה לשיחה טיעון אחר טיעון. כשהיא מקשיבה לעמיר, קשה לה להתאפק, והיא רושמת בצד את מה שיש לה לומר ויש לה הרבה.

בשכנוע פנימי רב ונלהב היא מסבירה, איך עברה מהקצה האחר של "פלורליזם והתגבלות ממושכת לחיי הרב המקומי של נחלת יהודה על רקע כפייה דתית", אל קריאה משותפת בתנ"ך, עם הבן הצעיר, אף הוא חוזר בתשובה, חרד החי היום בירושלים, שבצעדיו הקדים את עמיר, עד לפגישה עם רב ורבנים בירושלים ומה שהיא מגדירה "אנשים נהדרים, תומכים, חמים ומקרבים".

"הספריה התורנית שלי גדלה והכשרתי את המטבח", היא אומרת. "מאמא, שאומרת כל הזמן 'אם מישהו בבית הזה יעז לחזור בתשובה או ואבוי...' הבנתי, שאני הולכת להיות אמא של חוזרים בתשובה ונבהלתי מאד. ואז, הגעתי למסקנה, שאני לא הולכת בשום מקרה לאבד את הבנים. התחלנו לדבר על דת. התקרבנו. ההרגשה היתה טובה. הקשר בינינו קיבל תוכן אחר".

"זה לא נוח לי, זה זר לי, אבל הגעתי למסקנה, שיש לילד זכות לחיות את החיים שלו, גם אם זה בניגוד לרצון הוריו."

ניצה בן דוד: השאלה הציונית היא אחת מנקודות המחלוקת, עדיין בעיה ללא פתרון. צילום: הנס אונלסטן.

"היינו בשלב של ויכוח, של שאלות בֵּרור, לא של התקפה. הם הציגו את דעותיהם ואנחנו ניסינו להבין מה עומד מאחורי הדברים".

ורדה טמיר: למזלי, גדעון בחר בדרך שאני יכולה לקבל. אילו לבש קפוטה וישב כל היום בישיבה, היה לי קשה. צילום: ראובן קסטרו.

גם לסמינר "ערכים" הציעו לה הבנים לנסוע. אבל כאן נשאר ככל הנראה שריד כלשהו ליצר האינדיבידואליזם שלה: "אמרתי, שאת הנושא הזה אני לומדת בדרכים שלי, לא בדרך שמכתיבים לי".

לא כפיה, אבל...

על רקע התגובות האמוציונאליות של ניצה, אפשר אולי להבין גם את השלב הנוכחי בחייה. עכשיו היא נשמעת כמעט מיסיונרית. אומרת, שעמיר לא ניסה בשום שלב לכפות או לנהל את חייה על פי דרכו החדשה. היא זו שבחרה להתאים את עצמה ולדבריה, בדרך של שיחה ועוד שיחה ו"עם הרבה אהבה ורצון טוב מגיעים לפשרות, שניתן לחיות איתן. התורה היא תורת חיים וניתן למצוא גשר בין אורחות חיים", היא אומרת ומתבלת את דבריה באגדות ובפירושים של חכמים בתורה.

ועמיר מוסיף: "אני לא אכפה עליה דבר רק בגלל שכך אני רוצה. היא יכולה לחיות את החיים שלה כמו שהיא רוצה. זו גם ההדרכה שקבלתי מהרב שלי. עד כמה שאני יודע – כך חיים גם החברים שאני מכיר שחזרו בתשובה".

ניצה מספרת, שהיא לא אוכלת לחם בבית משפחת בנה בתל־אביב: "מכיוון שיש לי בעיה עם הברכות בקול רם ואינני מברכת על הלחם, חפשנו דרך איך לא לפגוע בעמיר וברנה, שהם כן מברכים. סיכמנו, שאני בביתם לא אוכלת לחם. כל דבר אחר כן, רק לא לחם. והם מברכים עבור עצמם בלבד. ואם קורה לפעמים, שאני שוכחת ואוכלת – שום אסון לא קורה ולא זורקים אותי מכאן..."

לפני שבועות אחדים, נפטר אביה של ניצה. את השבעה עשתה בביתה, על פי דרכה. עמיר אומר, שאת מה שהיה לו להעיר בהקשר למנהגי האבלות העיר וזהו. לא ניסה להשפיע עליה.

אז איפה נכנסות בעיות קשות? באיזה תחום מופיעות שאלות קיומיות שהן בנפשו של אדם ושם מצטברת גם התנגשות של ממש? השיחה מעלה שני תחומים כאלה: חינוך הילדים והקיום הציוני במדינת ישראל. ניצה בן־דוד קוראת לנכד הטרי שלה "נָבְרוּס". "אני מקבלת את הדרך שהם חיים בה ואת החינוך שיעניקו לילדיהם וכשיגדל ה'נברוס' הזה וישאל 'למה סבתא לא הולכת בכסוי ראש', אולי אני אהיה מוכנה לעשות גם את מה שהיום אני לא מוכנה לעשות".

"העולם המקולקל"

ורדה טמיר אומרת, שכל ספר או קלטת שהיא מביאה מתנה לנכדים עוברים ביקורת ובדיקה. "לא חייב להיות נושא דתי בספרים, אבל יש הקפדה על מה נכנס הביתה. גדעון לא יסכים לקבל את מה שהוא מכנה בשם 'העולם המקולקל'. לדעתו, זו הדרך הנכונה ולכן הם חיים במקום שבו הילדים לא יוכלו לקבל השפעה חיצונית. וכשהם באים אלי, אסור לי גם לפתוח את הטלוויזיה".

בני הזוג סבעון נתקלו ביחס דומה: "למדנו מה להביא לילדים", מסבירה יהודית. "בתחילה, אמר רוני: 'אין ערך לדברים האלה' (נושאים חינוכיים כלליים. נ.ג.). אמרנו מה דעתנו בקשר לספרות ילדים ושימורה וכו'. הם בודקים מה אנחנו מביאים ואנחנו למדנו להיות זהירים".

בשנים האחרונות, אומרים יהודית וחיים סבעון, יש גילויי התמתנות והקלה ביחסם של אורלי ורוני לתרבות חופשית כללית. פה ושם הם מתירים לילדים לצפות בטלוויזיה, בעיקר בסרטי הטבע. הם מאזינים מעט לרדיו. רואים חדשות בטלוויזיה, קוראים עתונים המקובלים בסביבתם. בתחילה גם זה לא היה.

הילדים גדלים ומתחילים לשאול שאלות: מה עושה סבא? מה עושה אחיה של אורלי? מדוע סבא אינו חובש כיפה? חיים אומר, שצריך להסביר את האמת. הוא עונה על השאלות של הנכדים: "יש יהודים ששומרים ויש גם אחרים".

"לא אעשה מהדברים פילוסופיה", אומר חיים סבעון, "ככל שהילדים יגדלו הם ישאלו ויבינו יותר ויצטרכו לקבל תשובה". ויהודית אומרת: "הסברתי לרוני את דעתי. אמרתי, שהילדים יצטרכו ללמוד שיש עוד עולמות ולא רק עולם אחד. והם כהורים יצטרכו להתמודד עם הבעיה".

גם בנקודת הקשר אל הציונות והיחס למדינת ישראל מוצא חיים שנוי בשנים האחרונות. את דבריו הוא מסיים ברושם בלבד, משום שהדברים לא עולים לכדי שיחה סדורה. פה ושם, מתוך התבטאויות, הוא מסיק שגם כאן גדלה המתינות. "יש לי רושם, שנשארה אצלם תחושה של לאומיות. דברים שליליים שנאמרו על הציונות לפני שנים – לדעתי, לא יאמרו היום. יש מידה מסויימת של ריכוך. בתקופה הראשונה היו הדברים מאד בשחור־לבן. היום יש גוונים. ואחד הבטויים לזה זו שאלת הציונות".

אצל עמיר בן־דוד "זו שאלה פתוחה עדיין". "כשאתה חוזר בתשובה", הוא מסביר "משתנים כל סדרי העדיפויות שלך. לי חשוב עכשיו תלמוד תורה יותר מכל דבר אחר שאני עושה. והבעיה הציונית זו שוב שאלה של סדר עדיפויות וסולם ערכים. לפי הדרך שאני הולך בה היום, ארץ ישראל היא קדושה. לגבי המדינה – אני לא יודע. אני גדלתי על זה שביום העצמאות מניפים דגל ומצביעים לכנסת ביום הבחירות, היום אני לא יודע".

הבעיה הציונית

ניצה בן־דוד אומרת, שהנושא הציוני חשוב לה. ואם מדברים על שאלות ללא תשובות שעדיין קיימות ביניהם ועל מצב שבו לא לכל בעיה, בינתיים, יש דרך פתרון, השאלה הציונית היא אחת מנקודות המחלוקת, והיא מוסיפה: "גם לי יש בעיה עם הציונות. זו לא הציונות שהתכוונו אליה הורינו. יש לי בעיה מאד גדולה עם הנהגת המדינה, אבל אני רואה את עצמי מאד ציונית".

אצל גדעון טמיר לא קיימת כמובן שאלה של קיום ציוני. בדרכו, הוא מגשים התיישבות, עם תורה ועבודה.

(המשך בעמוד 31)

בריונים ופרימיטיבים

שושנה כהן, מקבוצת ההורים המתנגדים לחזרה בתשובה, מתייחסת לעוברות שעלו בכתובה. מהר מאד היא מגיעה לסף רתיחה. מאבדת את שלוותה, כשהיא שומעת את ניסוחי השאלות. במלים נחרצות וחדות, היא עונה על טיעוני ההורים, האנטיפטיים לנכיה. אין היא תוקפת את הרובנים, אלא את דבריהם. את הרעיון שמאחורי המעשים.

"על מה מדובר פה?" היא שואלת. "אנחנו לא מוכנים, שקומץ אנשים מוזרים יהפכו לנו את קערת הציונות על פיה ויכתיבו לנו את דרך הגלות והביזיון, את מות היצירה ומות העבודה. על מי מדובר? על אלה שלא מתפרנסים, שחיים בפרזיטיות, שמבזים את הדגל הציוני. ההורים האלה מדברים בסיסמאות. על איזה כפיה הם מדברים? אצל 'שרפס' מלר הקנו את מיטב ההשכלה. מדובר בבתים מאד ליברלים ומתקדמים.

"זה לא שקשה לנו לקבל את הצעד שלהם. הבת שלי באה הביתה, אבל על מה יש לנו לדבר? אנחנו לא יכולים לחגוג חגים ביחד. לא יכולים לאכול יחד. מה נשאר לנו משותף? אין לנו סנטימנטים ביחד, נשארת רק העובדה הביולוגית.

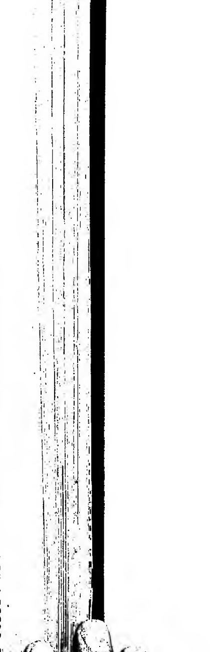
"אומרים שאנחנו מפחדים מהנושא? פתר זה עניין פרימיטיבי. כל העניין של יחסי דתיים־חילוניים והעמדת חרדים על מדרגה, כאילו יותר גבוהות, נובעת מאי־הבנה גמורה. עד לפני עשר שנים לא היתה בעיה כזו. לא היה דבר כזה, 'מחזירים בתשובה'. זה, לדעתי, ספח של הכתות המיסטיות.

"לבריונות החרדית לא היה אף מעם סמבי. זו לא יהדות, מה שמייצגים האנשים האלה. זו התנגדות למדינה. מה שנלחם בתרבות ובקדמה זה משהו מושה לחלוטין. זה מה שרואה בשולחן ערוך עליון.

"אני לא מאמינה במציאות ודרך של ביניים. הם שוללים את זכותו של אדם לחוקק חוק במדינת הזו. מבטלים את הדמוקרטיה. הם אנשים מדרגה של חומייני. פרימיטיביים בדרגה הקיצונית של פרימיטיביות, זו הפנאטיות בהתגלמותה.

"אני מקווה שיעזבו את הממשלה ועם ישראל צריך ללמוד להתרחק מהם כמו מאש". ■

צוהר

פנקס הזיהוי שהולך ונעלם

ההזמנה היתה מקורית. וכי מה נאה ומה יאה יותר לכבד את המדינה, בשנת הולדתה ה־40, בהזמנה מודפסת על תעודת הזהות הישנה והטובה שלנו, זו שהצבע הכחלחל שלה האפיר במקצת, זו שבקיעים וקרעים רבים נתגלו בה בטרם החזרנו אותה וקיבלנו את הזהות הפלאסטית שלנו.

בעמוד מספר 3 של תעודת הזהות המזמינה היה כתוב:.......(שם), מוזמן לנשף שנת ה־40 למדינת ישראל, תאריך, שעה ומקום.

המועצה לישראל יפה היתה בין הראשונות לשיר את "למדינה יש יום הולדת" ולחגיגה הגדולה ב"הילטון" הוזמנו, כמובן, כל המי ומי וכל מי ששילם לפחות 150 ש"ח, בתמורה לכבוד לסעוד ארוחת־ערב בחברת הזוג הנשיאותי אורה וחיים הרצוג.

כבר במסדרון הארוך והצר שהוביל, לאולם האירועים הגדול במלון, התברר שקשיי־יום לא יהיו בחגיגת יום ההולדת. כל כך הרבה יפות ויפים, עד שתקצר היריעה ומחשש שמא אפסח על מישהי(ו) אסתפק בציון העובדה, בתקווה שאכן תאמינו.

כל אלה (בלי עין הרע, 500 במספר) גטלו סינר, טעמו פלפל, שתו מיץ, טיבלו אותו בוית, שוחחו, התנשקו לשלום, עד שבתשע בדיוק נכנסו לאולם והתפרשו על פני 50 שולחנות.

התפאורה בנשף ה־40 של המדינה היתה מהממת. מולי ניצב שומר במרומי המגדל, זכר לימי החומה, פרוז'קטור עצום מאיר את פני השטח. סביב היו פזורים ערימות חציר, כמה אתים וקלשונות, עד שהתחשק לי לקום, להסיר את חליפת הערב שלי ולהתחיל בעבודה.

גם המלצרים היו לבושים בהתאם. כובע טמבל (לבן) וחולצה כחולה, כמו של השומר הצעיר/ התנועה המאוחדת/ המחנות העולים. רק תשרוך לא התאים, לא לבן ולא אדום. שאלתי את המלצר שלי מדוע השרוך שלו אפור, והוא השיב: "זה שרוך של נעלי גלי"...

מייק בורשטיין היה המארח והזמין את הגברת הראשונה, אורה הרצוג, נשיאה בין־לאומית של המועצה לישראל יפה, לשאת דברים, שנאמרו בקיצור, בתן ולעניין, כשמן השולחן שולח אליה בעלה עיניים של מעריץ.

מייק סיפר בדיחות, תזמורת "אדום עתיק" (מצויינת) הנעימה וכל הכבודה הגדולה הזו נהנתה מתפריט, שכלל נתח דג מאודה מימי הים התיכון, מעודן בתחמיץ של כוסברה ועגבניות, ממבחר סלטים, ממרקים שונים (עוף או ירקות) ומשפע של בשרים וטיגוניות, שנשאו שמות צבריים כמו "מחנה יהודה", "הר חבור", "עמק חפר", "ראש פינה", "מצובה", וקינחו במיקפאי פירות, קפה/תה ואפילו בריקודים.

לפני, ובין כל אלה, הצליח מייק בורשטיין למכור ציור של ראובן, שתרמה אסתר רובין (מרשימה ויפה כתמיד) במחיר סמלי של 12 אלף דולאר.

עזבנו, כטוב ליבנו ביין ("כרמל" כמובן) ובדרך הארוכה עד למכונית עוד הספקנו לקלוט תנובות, החל מ"ומדרפול איבנינג" וכלה במשהו שחסר גם לנשמה, כמו אותה תעודת זהות שהלכה ונעלמה.

ישראל יפה זה לא רק ארוחות ערב וריקודים. זה הרבה יותר מזה. ■

משה לדר

הנשיאה הבינלאומית של "ישראל יפה", אורה הרצוג (משמאל) בחברת אסתר רובין. צילום: נאור רהב.

מייק בורשטיין. גם שר וגם סבדה. צילום: נאור רהב.

ישראל בדנמרק

כמה זה בדנמרק הקטנה, או שלא קורה כאן דבר, או שאם מתרחש אירוע תרבותי זוהר בהקשר ישראלי, או הוא מתרחש בגדול. וזה מה שאירע לא מכבר, עם פתיחת חגיגות הארבעים למדינה, בשורה של אירועים שהתקיימו כולם כמעט באותו היום ובאותה שעה: הפילהרמונית קצרה הצלחה מסחררת בשני מופעים באולם הקונצרטים של טיבולי. קהל משולהב יצא מגידרו ולא נתן למנצח זובין מהטה ולנגנים לרדת מהבמה. האולם היה גדוש עד אפס מקום בשוחרי מוסיקה שבאו להריע לפילהרמונית הישראלית, למרות שהקונצרט התקיים בערב הבחירות הכלליות. שגריר ישראל עמוס גנור ורעייתו דליה ערכו לאחר הקונצרט קבלת פנים חגיגית באחת מהמסעדות היפות של טיבולי לכל המוזמנים, להוציא פוליטיקאים דנים, שלא יכלו להגיע לאירוע הפעם מסיבות מובנות. בין המוזמנים היו עיתונאים בכירים, מנהלי תיאטרון, השגריר האמריקאי ורעייתו, מפקד חיל האויר הדני, מנהל טיבולי, וגם ראש מחלקת הטרור והנשק של משטרת דנמרק, יורגן פרדריקסן, ששב לא מכבר מביקור ראשון בישראל, מלא התפעלות.

למחרת, בצהרי היום, ערכו שלושה מנגני הפילהרמונית קונצרט קאמרי מיוחד, כמחווה תודה לאנשי המחתרת הדניים שהצילו את יהודי דנמרק מציפורני הנאצים. המופע היה מרגש וותיקי המחתרת הדו לסולנים הישראלים במחיאות כפיים, שהרבה הרבה אהבה הידהדה מהן.

מספר שעות לאחר מכן, נערכה בביתו של מנהל התזמורת המלכותית הדנית, בגט לילוף קבלת פנים שבה צויינה הקמת קרן דנית בת שני מליון כתרים ע"ש ג'ון ומארי חרטוויג. הקרן תעניק מילגה שנתית בת 50,000 דולר למוסיקאים ישראליים, שירצו להשתלם בדנמרק בכל תחומי המוסיקה האפשריים, לרבות כלי הקשה. ג'ון הארטוויג הוא יהודי דני, שנאלץ לקטוע קריירה מוסיקלית מבטיחה בסקסופון וקלרינט עם פלישת הנאצים לדנמרק. עם השיבה משבדיה לאחר המלחמה, פתח חנות לכלי נגינה והתמחה בשיווק כלי הקשה. את ההון שהעסק הכניס לו הוא הוריש כקרן להעמקת קשרי התרבות בין ישראל ודנמרק.

באותו ערב חש התיאטרון הלאומי "הבימה" על בשרו את ביטוי האהבה העזה שרוחשים לו שידידי ישראל בעיר הדנית אורהוס. תרף העובדה שמדובר היה בערב שלאחר הבחירות, שם שידרה הטלוויזיה משחק כדורגל גורלי בין דנמרק לוולש, הריע קהל של 600 איש להצגת "המשפט" של קאפקא. הקהל הדני הסתייע בשיקופיות תרגום לדנים, שהוקרנו בשני אקרנים.

נוסי, רעייתו של זובין מהטה, ושגריר ארה"ב בקופנהגן, טרנס טודמאן, שכיבדו בנוכחותו את כל אירועי הפילהרמונית בדנמרק. צילום: אסתר אדלשטיין.

בקבלת פנים חגיגית לאחר ההצגה, בירך סגן ראש העיר אורהוס, אולאף כריסטנסן, את התיאטרון הישראלי, וידידי ישראל בעיר הפתיעו את עמרי ניצן, מנהלה האמנותי של "הבימה" בעוגת יום הולדת.

את האשראי לשורת האירועים הללו, שהציגו את הפן התרבותי־אמנותי של המדינה, יש לזקוף לזכותו של השגריר הטרי של ישראל בדנמרק, עמוס גנור, ולנספחת התרבות של השגרירות, דם אבירם, שטרחה במחצית השנה האחרונה על הפרוייקטים. ■

אסתר אדלשטין
קופנהגן

מפקד מחלקת הנשק והטרור של משטרת דנמרק, יורגן פרדריקסן (באמצע, משמאל) ומנהל טיבולי, ניל־יורגן קסאר, בקבלת־פנים לילית לאחר הקונצרט.

מטעמים בסגנון עולמי

רותי קינן

כל היין הזה

קצת קשה להאמין, לאור כמויות היין שהצטברו אצלנו על המדף במהלך החגים האלה, אבל ישראל עדיין נחשבת לצרכנית יין צנועה מאוד, ביחס לארצות אחרות בעולם. הישראלי הממוצע, כך מוסרים לנו מ"כרמל מזרחי" מסתפק בשנה בלגימת 4 ליטרים יין (כולל בחגים) בעוד שאחיו הצרפתי והאיטלקי צורך פי 20. אמנם, מנחמים אותנו, בשנה האחרונה נרשם גידול של כ־5 אחוזים בצריכת היין בישראל, אבל עדיין יש מה לשפר.

ואם כן – הרי תרומתנו הקטנה, השואבת השראה מארצות צרכניות יין מובהקות, שבהן הבישול ביין הוא מעשה של יום־יום.

אגב, תשכחו את מה שלימדו אתכם, יין ישן הוא לא תמיד יין טוב ואם קיבלתם יינות לחג, אין טעם לאחסן אותם בקרן זווית לחמש השנים הבאות. לא כולם ישביחו מכך. גם יינות משובחים ביותר, הנשכרים מיישון הבקבוק, זקוקים לתנאי אחסנת אופטימליים כדי להישאר במיטבם. ובכל מקרה – בקבוק יין שנפתח, אדום או לבן, יש לסיים את תכולתו. היין מתקלקל בבקבוק פתוח. מוטב להשתמש בשאריות היין לבישול, כמו במתכונים שבעמודים אלה.

בף בורגיניון / צרפת

בשר מבושל ביין אדום, מהמפורסמים במאכלי הבשר של צרפת. התבשיל המסורתי עושה שימוש בבצלצלי פנינה. אפשר גם להשתמש בבצלים רגילים, קטנים במיוחד.

חומרים:
4 כפות שמן או 50 גרם מרגרינה
200 גרם בצלצלי פנינה (אפשר כבושים) או בצלים קטנים מאוד
100 גרם פטריות טריות, שלמות
1½ ק"ג בשר בקר לגולש
4 כפות קמח
שן שום קצוצה
3½ כוסות יין אדום
צרור עשבי תיבול (ענפי פטרוסליגן, סלרי וקורנית קשורים יחד)
עלי דפנה
מלח, פלפל

הכנה:
מחממים חצי מכמות השמן או המרגרינה בסיר רחב ושטוח. מזהיבים את הבצלצלים והפטריות במשך כ־10 דקות, על להבה נמוכה. מוציאים בכף מחוררת. מוסיפים לסיר את יתר השומן. מקמחים את קוביות הבשר ומשחימים אותן מכל הצדדים. מוסיפים את שן השום וממשיכים לטגן עוד דקה.
מוסיפים את היין (הוא צריך לכסות היטב את הבשר. אם חסרים נוזלים אפשר להשלים במים), עשבי התיבול, המלח ופלפל.
מביאים לרתיחה, מנמיכים את הלהבה ומבשלים בסיר מכוסה בשעתיים או עד שהבשר רך.
מוציאים את עשבי התיבול ועלי הדפנה ומוסיפים לסיר את הבצלים והפטריות וממשיכים לבשל עוד כ־20 דקות.

אוסו בוקו / איטליה

התבשיל המפורסם הזה מקורו בצפון איטליה וייחודו בחלק העגל שהוא מנצל לתבשיל עשיר ומשביע. לאחרונה ניתן לקנות את פרוסות שוק העגל הקפואות באריזות, מוכנות לבישול.

החומרים:
כ־2 ק"ג פרוסות שוק עגל (אוסו בוקו)
50 גרם מרגרינה
2 גזרים, קלופים וקצוצים
2 גבעולי סלרי, קצוצים
בצל גדול, קצוץ
2 שיני שום קצוצות
4 כפות קמח
2 כפות שמן זית
כוס יין לבן יבש
3 עגבניות קלופות (או ½ קופסה, ב־800 גרם) עגבניות קלופות כמיץ)
כף ריחן (בזיליקום) טרי קצוץ או כפית ריחן יבש
½ כפית קורנית טרייה או קורט קורנית יבשה
מלח, פלפל
לציפוי (קרמולטה):
שן שום כתושה
3 כפות פטרוסליגון קצוץ
כפית קליפת לימון מגוררת

בף בורגיניון – תיגה של בשר בפטריות וביין

התכנה:
ממיסים 25 גרם מרגרינה במחבת גדולה ומטגנים בה את הגזר, הסלרי והבצל עד שהירקות מתרככים והבצל מתחיל להשחים (כ־10 דקות על להבה בינונית־גבוהה).
מוסיפים את השום, ממשיכים לטגן עוד דקה ומעבירים את התערובת לסיר גדול.
טובלים את תתיכות הבשר בקמח עד שהן מצופות בו היטב. מוסיפים למחבת בה טוגנו הירקות את שאריות המרגרינה והשמן ומטגנים בה את פרוסות הבשר עד שהן משחימות מכל הצדדים. מוציאים ומסדרים אותן על מצע הירקות שבסיר.
מוסיפים למחבת את היין ומרתיחים תוך גירוד שאריות הבשר שדבקו למחבת.
מסירים מהלהבה. מרסקים את העגבניות ומוסיפים ליין ביחד עם התבלינים.
יוצקים את הרוטב שנוצר על הבשר שבסיר, מביאים לרתיחה על להבה בינונית, מנמיכים את הלהבה ומבשלים, בכלי מכוסה, בשעתיים או עד שהבשר סביב העצמות רך מאוד. אם במהלך הבישול חסרים נוזלים, אפשר להוסיף מים רותחים או מרק צח.
לפני ההגשה, מעבירים את הבשר לצלחת ההגשה וממשיכים לבשל את הרוטב על להבה גבוהה עד שהוא מסמיך. יוצקים אותו על הבשר.
להכנת הקרמולטה, מערבבים את שן השום עם הפטרוסלימון וקליפת הלימון המגוררת וזורים על פני התבשיל.

בקר ביין. הבישול ביין או בבירה משבח את הבשר ומניב רוטב עשיר.

צלי בקר ביין / אנגליה

צלי אנגלי מסורתי, המוגש עם מחית תפוחי אדמה. הבישול בבירה וביין לא יבש משבח את הבשר ומניב רוטב עשיר.

החומרים:
- 1 ½ ק"ג בשר לצלי
- מלח, פלפל שחור
- בצל בינוני
- 5 מסמרי ציפורן
- 4 כפות שמן
- כוס בירה
- 5 כפות יין אדום שולחני, או יין מתוק או ורמוט

ההכנה:
מושחים את נתח הצלי מכל צדיו במלח ובפלפל. נועצים את מסמרי הציפורן בבצל. מחממים את השמן בסיר גדול ומשחימים בו את נתח הבשר מכל הצדדים. יוצקים על הבשר את הבירה והיין ומניחים בסיר גם את הבצל. מביאים לרתיחה, מנמיכים מאוד את הלהבה ומכסים את הסיר. מבשלים, על להבה נמוכה מאוד, שעתיים עד שעתיים וחצי או עד שהבשר רך מאוד. אפשר גם לאפות בכלי מכוסה בתנור, בחום בינוני (180 מעלות).
מוציאים את הבשר המוכן מהרוטב ומצננים אותו לחלוטין (נוח יותר לפרוס את הבשר כשהוא צונן). מוציאים את הבצל וזורקים אותו.
לפני ההגשה, מרתיחים את הרוטב שנוצר על להבה גבוהה. פורסים את הבשר לפרוסות דקות ומחממים אותו ברוטב.
אפשר גם להגיש את פרוסות הבשר והרוטב לחוד.

ברווז שיכור / סין

ברווז המוגש קר, מצופה ברוטב כהה ועשיר. אפשר להכין באותה דרך גם עוף. מקצרים את משך הצליה לשעה וממשיכים כמו עם הברווז.

החומרים:
- ברווז במשקל 2 ק"ג בערך (אפשר להשתמש גם בחלקי ברווז, או במולרד)
- ⅓ כוס רוטב סויה
- כוס יין חצי מתוק
- 3 כפות סוכר
- קורט זנגוויל טחון
- קורט ציפורן טחון
- קורט קינמון

התכנה:
מנגבים היטב את עורו של הברווז ודוקרים במזלג במספר מקומות. צולים על רשת, מעל תבנית, בשעה וחצי בחום בינוני (180 מעלות). מוציאים מהתנור ומסלקים את רוב השומן הנוזלי שהצטבר בתוך הברווז ובתבנית. משאירים בתבנית כ־⅓ כוס מנוזלי הברווז והשומן.

אוסו בוקו – נתחי שוק עגל ביין ועגבניות

מערבבים את רוטב הסויה, היין, הסוכר והתבלינים בסיר קטן ומרתיחים. יוצקים על הברווז ומחזירים לתנור. צולים כחצי שעה נוספת. מדי פעם יוצקים על פני הברווז את הנוזלים שהצטברו. ממשיכים לצלות עד שמתקבל זיגוג כהה ומבהיק.
מוציאים את הברווז מהתבנית ומצננים במקרר במשך הלילה.

ברווז שיכור – הדרך הסינית להגשת ברווז קר

עוף ברוטב יין

דרך נפלאה גם להחיות מחדש שאריות עוף או סתם עוף צלוי. אפשר להשתמש בעוף מוכן בגריל.

החומרים:
- עוף צלוי (בתנור) במשקל 1 ½ ק"ג בערך
- לרוטב:
- 50 גרם מרגרינה
- 250 גרם פטריות טריות, פרוסות
- 4 כפות קמח
- כוס יין לבן יבש
- כוס מרק עוף צח
- כף מיץ לימון
- מלח, פלפל לבן

ההכנה:
צולים את העוף במשך כשעה, או עד שהוא מתרכך, בתנור שחומם מראש לחום בינוני (180 מעלות). אפשר להשתמש גם בשאריות עוף, בנתחי עוף (ירכיים, שוקיים) או בחזה עוף (שניצל) אפוי או קלוי ב־20 דקות מתחת לאסכלה או בתנור.
להכנת הרוטב, מחממים את המרגרינה בסיר בינוני ומטגנים בה את הפטריות מספר דקות. מוסיפים את הקמח ובוחשים היטב. מוסיפים תוך בחישה את היין המעורב במרק ומביאים לרתיחה, תוך בחישה מתמדת. ממשיכים לבחוש ולבשל עד שהרוטב מסמיך מאוד. אם הרוטב סמיך מדי אפשר להוסיף עוד מעט יין. מסירים מהלהבה, מוסיפים את מיץ הלימון ומתבלים.
יוצקים את הרוטב בעודו חם על העוף החם. מגישים עם אורז או עם תפוחי אדמה אפויים או מאודים. ■

עוף בפטריות וביין – דרך להציל את העוף מאתמול

איך מאחסנים יין?

יין זני (יין שהופק מזן ענבים אחד ומיוחד, המקנה לו את טעמו האופייני) בבקבוק שפוקק בפקק שעם, מאחסנים תמיד בשכיבה. הסיבה: על פקק השעם להיות רטוב תמיד, כדי להבטיח איטום של הבקבוק לבל יחדור לתוכו חמצן, העלול לקלקל את היין.
יין לבן לא רצוי לאחסן במקרר לתקופה ארוכה, אך יש להגישו מצונן היטב.
יין אדום מאחסנים במקום חשוך וקריר ומגישים בחום החדר. כחצי שעה לפני ההגשה יש לחלוץ את הפקק ולתת ליין "לנשום". ■

מדף ספרים
עוברים לצמחונות

מה עושה משפחה רגילה, כאשר שתי בנותיה הצעירות מודיעות יום אחד שמכאן ולהבא – הן צמחוניות?
אני יכולה לחשוב על כל מיני תגובות. בביתה של דליה שרון, למשל, הולידה התבהדה ספר בישול, שראה אור בימים אלה בהוצאת זמורה ביתן – צמחונות בהנאה.
הספר מלל מגוון רב של תבשילים ומאכלים למי שאינו אוהב או אינו מוכן לאכול בשר או דגים.
בחקירה לספר מפליגה המחברת בשבח הצד האסתטי של ירקות ופירות טריים ומדגישה את השימוש שנעשה בצירופי צבעים וצורות. תמוהה אם כן הבחירה לתמונת השער של הספר, שבו מופיעה צלחת הפוכה (למחז) של פירות קרמיקה בצבעים לא טבעיים כלל.
מתוך הספר, בחרנו במתכון המשלב יין – גם לצמחונים.

מרק בצל צרפתי

החומרים:
- 4־5 בצלים בינוניים קצוצים
- 2 כפות שמן
- 2 כפות חמאה
- 2 כפיות סוכר
- 2 כפות קמח
- 4 כוסות מים
- ½ כוס יין לבן יבש
- כף ברנדי (לא הכרחי)
- אגוז מוסקט
- מלח, פלפל

התכנה:
מאדים את הבצל עם הסוכר בשמן ובחמאה על להבה נמוכה 30 דקות לפחות, מבלי להניח לבצל להשחים.
מוסיפים את הקמח ומבשלים עוד 2 דקות.
מוסיפים את המים, היין והתבלינים ומבשלים עוד 30 דקות על להבה נמוכה.
מוסיפים את הברנדי ומבשלים עוד 10 דקות.
מגישים עם טוסט גבינה או עם קרוטונים. ■

ירקות עם סגנון

מתכוני[illegible]ים

המתכונים תוכנו וביצעו ע"י אשף המטבח מר אודי נתנזון, במסעדת "הקומה השניה – מנורמה", רח' הירקון 280 תל-אביב

מוגש ע"י

המועצה לייצור ולשיווק של ירקות

פרגית בנוסח הבוקרים

4 מנות

המצרכים

- 1 פרגית במשקל של 1,300 גרם לערך
- 5 פלפלים בגוונים שונים
- 1 בצל בינוני
- 3 כפות שמן
- 3–4 כפות קמח
- 1 תפוח שלם
- 1 כפית מיורן
- 2 שיני שום כתוש
- ½ כוס יין לבן יבש, רוטב רויאל
- מלח – פלפל לבן

אופן ההכנה:

1. לפרק את העוף תחי לרבעים, לתבל, ולקמח.
2. בסיר שטוח לחמם את השמן, לטגן בו את רבעי העוף טיגון קצר משני הצדדים.
3. להוציא את העוף מהטיגון, לחות בתבנית אפיה קטנה, או תבנית פיירקס.
4. בשומן שנשאר בסיר לטגן את הבצל בשהוא קצוץ דק לצבע זהוב, לנקות את הפלפלים, לחתוך לקוביות גדולות ולהוסיף לבצל, להוסיף את תשום הכתוש והמיורן ולערבב קלות, לתבל ולהוריד מהאש.
5. לחתוך את התפוח לשמיניות ולהניח על רבעי העוף, לצקת מעל את תרביך הפלפלים, היין הלבן ורוטב הרויאל.
6. לכסות את הכלי בנייר כסף ולאפות בתנור חם 180–200 מעלות למשך כ-50 דקות.

אורזית מפולפלת

4–6 מנות

המצרכים:

- 250 גרם אורז ארוך
- ½ ספל שמן
- 2 פלפלים בגוונים שונים
- 1 בצל בינוני
- ½ ספל גרעיני תירס קפואים
- 2 כוסות מרק עוף נמס, או מים רותחים עם אבקת מרק
- מלח - פלפל לבן

אופן ההכנה:

1. לשטוף את האורז ולייבש היטב.
2. לחמם בסיר את השמן, להוסיף את האורז והבצל בשהוא קצוץ דק ולטגן יחד עד שהאורז נדיה מזוגג.
3. להוסיף את הפלפלים הנקיים כשהם חתוכים לקוביות קטנות ולהמשיך לטגן יחד כ-3–4 דקות, ולתבל.
4. להוסיף את גרעיני התירס ולערבב בעדינות.
5. להוסיף את הנוזלים הרותחים, לכסות היטב עם מכסה מתאים, ולבשל על להבה קטנה מאד כ-15 דקות, לפני ההגשה לערבב קלות עם מזלג.

"אתה" – מגזין לגבר, אוקטובר '87 – מצורף לירחון "את"

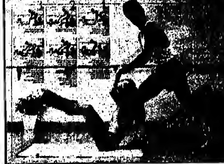
היועץ הכלכלי לראש הממשלה, עמוס רובין בשיחה עם שרגא מקל

רפי גרשון ממליץ על כללים לרכישת אקדחים: סוג, גודל, דגם

ניקי ירושלמי ואבי פאוק מציעים תרגילי התעמלות לשני בני הזוג

על המלחמה הנטושה בין רשתות הטלוויזיה בארה"ב כותב מיכאל קרפין

שפי גבאי מביא את הגירסה האש"פית לגבי המלחמה בין אש"פ לבין "המוסד"

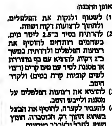
ועוד: ההיסטוריה של הקונדומים ■ ריגול: חילופי שבויים בין המזרח למערב ■ לחץ: מין תחת לחץ ■ טלפונים: אילו טלפונים ביתיים כדאי לרכוש? ■ מין: שאלות בנושאים מטרידים ותשובות עליהן ■ שאלון: האם יש לך סקס-אפיל? ■ אהבה: שיר השרירים ■ תזונה: הגורמים לזלילת יתר ■ קומיקס למבוגרים: האשה האחרונה ■ עתונות: לקט חו"ל ■ תחביב: מיזעור אמנותי ■ על הבר: קוקטיילים.

אוקטובר '87

אני קורא

"אתה" – המגזין לגבר (מצורף לירחון "את")

סלט פלפלים "ניר עקיבא"

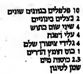
6–4 מנות

המצרכים:

- 5 פלפלים בגוונים שונים
- 2 בצלים ירוקים צעירים
- ½ ספל כוסברה טריה קצוצה
- ½ ספל חומץ בן־יין
- מלח – פלפל לבן – סוכר
- 2 כפות שמן לסלט

אופן ההכנה:

1) לשטוף ולנקות את הפלפלים, ולחתוך לרצועות דקות ושוות.
2) להרתיח בסיר כ־2.5 ליטר מים, כשהמים רותחים להוסיף את רצועות הפלפלים ולהרתיח במשך כ־2 דקות. להוציא עם כף מחוררת או מסננת לסיר עם מים קרים (רצוי לשים קוביות קרח במים) ולקרר היטב.
3) להוציא את רצועות הפלפלים על מסננת ולייבש היטב.
4) להעביר לקערה. להוסיף את הבצל כשהוא חתוך דק, הכוסברה, החומץ ושמן. לתבל ולערבב מערינות.

פלפלים בתחמיץ

6–4 מנות

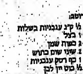
המצרכים:

- 10 פלפלים בגוונים שונים
- 2 בצלים בינוניים
- 4 שיני שום כתוש
- 4 עלי דפנה
- 4 גלידי ציפורן שלם
- 1 כוס חומץ הדרים
- 2.5 כוסות מים
- שמן לטיגון

אופן ההכנה:

1. לחמם את השמן במחבת עמוקה או סיר שטוח, ולטגן את הפלפל השטוף והמיובש עד שהקליפה החיצונית תיפקע להוציא מהשמן לקערה ולקלוף את הקליפה החיצונית.
2. להרתיח בסיר את המים, החומץ–הסוכר והמלח להוסיף את עלי הדפנה, השום הכתוש והבצל המקולף כשהוא חתוך לטבעות גסות. לבשל את התחמיץ כ־10 דקות, לכבות את האש, ולצקת את התחמיץ הרותח על הפלפלים. לתת לפלפלים להתקרר בתחמיץ ולהגיש. אפשר לשמור את הפלפלים במקרר כעשרה ימים.

הערה: ניתן להכין מתכון זה, גם מפלפלים מגוון אחד בלבד.

פלפלים ממולאים

4 מנות

המצרכים:

- 4 פלפלים
- 1.5 ספל אורז אחרי ¾ בישול (לא מבושל עד להתרככות הסופית)
- 2 כפות שמן
- 100 גרם בשר בקר או טלה או מעורב, טחון גס
- 1 בצל בינוני
- 50 גרם אגוזי פקאן קלויים – או צנוברים קלויים
- 2 ביצים
- ¼ ספל שמיר קצוץ
- 2 שיני שום כתוש
- 1 לימון
- מלח – פלפל לבן – קינמון טחון

אופן ההכנה:

1) לנקות את הפלפלים, לחתוך בסכין חדה את הכיפה עם הגבעול, ולנקות מהליבה והגרעינים.
2) לחמם בסיר שטוח את השמן ולטגן בו את הבצל כשהוא קצוץ דק.
3) להוסיף את הבשר והשום הכתוש ולטגן יחד, לתבל עם מלח ופלפל, לטגן עד שהבשר מקבל צבע חום, להוריד מהאש ולהעביר לקערה.
4) להוסיף לבשר את האורז המבושל, אגוזי הפקאן והשמיר ועל פומפיה דקה לגרד את קליפת הלימון.
5) להוסיף את הביצים, לתבל עם מלח, פלפל וקינמון טחון, לערבב היטב ולמלא בפלפלים.

רוטב:

- ½ ק"ג עגבניות בשלות
- 1 בצל
- 2 כפות שמן
- 2 שיני שום כתוש
- 1 כף רסק עגבניות
- ½ כוס יין לבן
- 1.5 כוס מים
- ½ כפית מלח – פלפל לבן – סוכר
- 1 כפית מיורן

אופן ההכנה:

1) לחמם בסיר קטן את השמן לטגן את הבצל כשהוא קצוץ דק לצבע זהב.
2) להוסיף את השום הכתוש והמשיך.
3) לשטוף את העגבניות, לחתוך אותן לקוביות קטנות, להוסיף לסיר ולערבב, ולהוסיף את רסק העגבניות, היין והמים. להניח את הפלפלים הממולאים בסיר, לצקת את הרוטב על הפלפלים ולכסות את הסיר במכסה, לבשל על להבה קטנה בתנור חם.

סקר

חייה הפרטיים של האשה האמריקנית

שליש בדיאטה תמידית; רובן מעדיפות "לא לעבוד ולהיות עשירות"; רובן בעד גילוי האמת לחולה אנוש; מרבית הנשואות שמחות בחלקן. ההפתעה נופלת ביחס לבנות ה־60: הן מדווחות על חיים מסעירים.

לפני שנה פרסם המגאזין "ליידיס הום ז'ורנל" שאלון לקוראות, כדי ללמוד על אורח חייה האמיתי של האשה האמריקנית. 104 אלף קוראות נענו, ושלחו את תשובותיהן, בהן הביעו דעתן ורגשותיהן על כל נושא כמעט, החל מהבעל הפרטי וכלה במלחמה גרעינית. שנה תמימה עמלו כמרכז הטכנולוגי של ניו־יורק על ניתוח התשובות והשאלונים, ובסוף שרטטו את הפרופיל הכא של האשה האמריקנית הממוצעת. מיס אמריקה, כך את נראית:

המשיבה הממוצעת היא בת 38, ב־67% מהמקרים נשואה, אם לשני ילדים, עובדת ב־77% מהמקרים, לפחות במישרה חלקית, ההכנסה האישית שלה היא 17 אלף דולר בשנה, הכנסה למשק הבית כולו – 42 אלף דולר בשנה, היא גרה בפרוורים או בעיר קטנה, וליותר ממחציתן יש מידה מסויימת של השכלה גבוהה.

איך היא מסתדרת עם האנשים בחייה? בדרך כלל טוב, תודה, גם בבית וגם בעבודה. רובן מסתדרות היטב עם הבוס, מדווחות על קשר טוב עם הילדים (ואם יש תלונה על הילדים זה על שהם אינם מעריכים את אמא), אפילו עם החותנת הן מסתדרות יפה. ורק על הבעל מתלוננות כ־60% מהנשים, בעיקר הן מתלוננות על שהוא אינו מחלק איתן את רגשותיו.

רומן קטן בצד

כמעט 60% מהן היו רוצות להיות מאהבות טובות יותר, ובאותו מספר סבורות כי הבעלים שלהן הן בדיוק הרומיאו שהן רצו במיטה. ואם בכל זאת הוא יילך לדעת בשורות זרים (או יותר נכון, זרות) – כ־70% טענו, שלא היו מלשינות על בעל של חברה שבוגד, אבל באותו מספר אמרו שהן עצמן היו רוצות לדעת את האמת על הבעל הפרטי שלהן.

ואם כבר מדברים על סודות קטנים, 56% מהנשים סודות שיש משהו בעברן שהן אינן מגלות לבעל ול־60% יש סודות מהילדים. השקר הוא הדבר החמור ביותר שמחצית הנשים חושבות שעשו, בעוד רבע מהן סבורות כי החטא הגורא ביותר שלהן היה רומן קטן מהצד. סמה עוד המצפון מלובלך קצת? אצל קרוב ל־60% מרגשים זה בגלל שהן לוקחות הביתה ציוד משרדי מהעבודה; אצל 30% זה בגלל שהן מרמות קצת את מס הכנסה.

מספיק עם האופי, הנה קצת יופי: תכשיר האיפור החשוב ביותר לאשה האמריקנית הממוצעת היא המסקרה – אצל יותר משליש מהנשים. במקום השני נמצא השפתון. מכאן רק סבעית הבחירה בעיניים – למעלה מ־70% – באיבר החביב ביותר בפנים. האהור סתות מבולס הוא האף. התלונה הנפוצה ביותר שיש להן כלפי עצמן היא עודף משקל. ואם לא די בזה, 44% מודות שהן משקרות בקשר למשקלן, ובשליש נמצאות כל הזמן בדיאטה.

מהצד הפילוסופי של החיים, אילו חלו במחלה אנושה, כמעט כולן היו רוצות לדעת את האמת על מחלתן, היו מספרות את האמת לבני המשפחה ומאמינות מוכנות להמתת חסד.

הן חושבות שמערכת החינוך בארה"ב לא מספיק טובה (55%), שעל הממשלה להגיש סיוע לעניים (84%), שאמריקה היא עדיין ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות (51%), ושמלחמה גרעינית לא תתרחש לעולם (56%).

מה הן באמת רוצות מחייהן? 43% מגדירות מיסוק בחיי משפחה מאושרים. לו ניתן להן לעשות כל דבר בעולם, רובן היו מעדיפות "להיות עשירות, ולעסוק בעבודה קלה או בכלל לא לעבוד". איפה מגולת ואיפה מנתחת מוח. בין הדברים שהן חולמות עליהם נמצאת במקום הראשון מכונית החלומות (מרצדס), במקום השני – בית חלומות (בית על החוף בהוואי), חופשת חלום (באירופה) ונופש חלומי באתר יוקרה.

ותוך מזה – כמעט מחצית מהנשים הגרושות הביעו משאלה, שחייהן יהיו סוערים יותר, בעוד הנשואות שמחות בדרך כלל בחלקן. הרוב המכריע של הגרושות מרגישות שהן חכמות יותר מבעליהן־לשעבר, ושהן מודרקנות מוב יותר. הנשואות לא חשות שום עליונות לגבי בעליהן.

נשים המדווחות על רמת הלחץ הגבוהה ביותר, הן אלה שהכנסת משפחתן היא מתחת לעשרת אלפים דולר בשנה, או מעל 100 אלף דולר בשנה.

כמעט 60% מעקרות הבית מגדירות הצלחה כחיי משפחה מאושרים. רובן של הנשים העובדות, לעומת זאת, מגדירות הצלחה במונחים של לעשות מה שהאשה רוצה. ככל שעולה רמת ההשכלה של האשה, כך היא נוטה יותר להאמין שנולדה עם כישורים מיוחדים. נשים מגיל 60 ומעלה הן קבוצת הגיל שיותר מכל אחת אחרת טוענת כי חייה מסעירים. הוכחה ניצחת לפתגם – "את אינך מזדקנת, את משתפרת". ■

הביאה לדפוס אורית הראל
(לפי "ליידיס הום ז'ורנאל"
מיוחד ל"מעריב")

סִפּוּר

יוסף צוריאל

מחיר הפזילה

נג'מה השלימה עם אבדן מאור עין אחת. עונש מאללה. על שהביטה, יותר מהמקובל, במי שהיה עלול להביא אותה לידי חטא. בעת היא מתמללת, שהעין השניה תחזיק מעמד, עד שתראה את הנכדים שלה מאריוונה.

רכנה על סל גדול מפלסטיק, שמתחתיתו עיתונים בערבית, ומעליהם אשכולות ענבים שחורים. מטרים ספורים משער שכם ישבה, כמו תאנה מיובשת, כשמי מינה ומשמאלה זורמים אנשים, מכל הצבעים ומכל המינים. והיא, עם יד אחת מורמת ובין שתי אצבעות מתגרגר אשכול, כמבקש רחמים על האשה.

עד לנפילת בעלה למשכב ראתה כל מה שנחוץ לאשה כפרית לראות...

כאשר השקיעה איימה להטיל חשכה על העיר העתיקה, נהגה נג'מה ביתר הרוכלים בסביבתה. בכל מחיר בקשה להיסמך מכמות הענבים שבידיה. והיו קונים. ומה ששילמו, שולשל לכיס מבד, הקשור לצוארה. וכהרגלה, תבננה לעלות במדרגות המובילות לכביש הראשי ושם אל האוטובוס, שיביא אותה אל הכפר.

רגילה למכור פירות וירקות. מורעת לצדדך להתווכח על המחיר. לא זוכרת שאי פעם לקוח התעניין בה. ופתאום מצאה עצמה מספרת את סיפור חייה לאיש זר, שאולי נראה ונשמע ערבי, אבל אינו ערבי. ומה שהיא אומרת, נקלט בדבר אמת. אך מדי פעם שיבצה את המונח "חי אלוהים", להסרת ספק.

כפרית בת כפרית. זאת מבחינים מלשון הדיבור שלה ומדרך התנהגותה ומסגנון לבושה. אמרה, שלפני

היא ספגה ממנו עלבונות. כאשר התבגר נעשה גם גס־רוח, גם אלים...

שש או שבע שנים מלאו לה ארבעים. זה היה בסמוך למות בעלה. והמאזין, שהיה ערוך כאן לרחם עליה, מצא עצמו נהדף בקביעה שלה, שאין מקום לניחומים ולהבעת צער. הסבירה, כי התאכזר לה. ושנתיים לפני מותו אף תיכנן להביא אשה שניה הביתה. ומלבד זה, ילדיה כבר גדולים. ובית יש. ומשפחה קרובה מצויה בסביבתה. ובוסתן מניב פירות וירקות. ומה שנותר מצרכי הבית שלה ושל ילדיה, באה למכור בירושלים.

יש לה בעיות עם העין השמאלית. הניחה אצבע אחת על העפעף העליון, ואצבע שניה על העפעף התחתון, כדי להראות שאמםה התקוה, שתשוב לראות בה. סיפרה, כי עד לנפילת בעלה למשכב, ראתה כל מה שנחוץ לאשה כפרית לראות. היתה מקושטת ומנקה ואופה ומבשלת ועושה כל העבודות בשדה, שגבר מורה לה לעשות.

ענין המחלה של הבעל קשור באבדן הראייה בעין אחת של נג'מה. הרגיש שימיו קרובים, וברופאים עדיין לא האמין. לכן, גם כאשר היה על ערש דווי, לא התיר לה ללכת לרופא עינים. אמר לה, שאם כל גופו לא נזקק לרופא, היא לא זקוקה לו בשביל עין אחת. בקושי הסכים, שתלך לאשה זקנה מכפר סמוך, שהיתה ידועה בכשפיה. זו טחנה לה מיני עשבים. צררה אותם בפיסת בד. והורתה להניח את השקית, כשהיא לחה, על העין, למשך הלילה.

קיימה נג'מה את מה שהאשה אמרה לה. אבל רק היא ידעה, שכפי הנראה אין כל סיכוי שהתרופה הזו תסייע. עליה רבץ חטא. ואבדן הראייה בעין אחת, הוא המחיר שהיא ערוכה לשלם. וזה החטא ועונשו. בשנה לפני מות הבעל, שכב לבדו תולה בחדר השינה. והיא התחילה לחשוב על שנות חייה אתו. ומשלל החוויות שעברו בסרט לנגד עיניה, רק באחרות יכלה להשתבח.

וכרה לו את החסר, שכביכול עשה אתה, כשהסכים להינשא לה. לעולם לא תשכח איך מיהר לאביה, כדי להתלונן, שהנה עברו שלושה חדשים ועדיין איננה בהריון. וכאשר ילדה בת בפעם הראשונה, התנהג כאילו עשתה מעשה שלא ייעשה. גם איחרה להרות, וגם לא הביאה לו בן. כשבאו ארבעת הבנים, בזה אחר זה, הגיב באדישות. והמצב החמיר בשילדה אחריהם עוד שתי בנות.

גדלו הבנים והבנות, כדרך שגדלים ילדים בכפר. ונג'מה, שנכפתה על בעלה, מכוח הסדר בין שתי חמולות שיש קשר דם ביניהן, ספגה את כל העלבונות שבעלה הטיח בה. תיארה אותו כמי שנולד מכוער. כאשר התבגר, נוספה לו גסות הרוח. היה גם אלים.

על אלה היתה נג'מה סולחת, למי שכינתים חלה, ומפק אם יבריא ממחלתו, אלמלא תיכנן קודם לכן להביא לו אשה שניה. המועמדת לנישואין היתה אשה אלמנה. התאלמנה בטרם מלאו לה שלושים שנה, ומתוך השכנו, הסכים אביה שתינשא שנית.

הזדמן לה להימצא בקרבת גבר אחר, קצת צעיר ממנה, נשוי...

היה יכול לפתות להודיע לנג'מה על כוונתו. אבל הוא העלים מאשתו את האפשרות הזו. במשך חדשים נהג כמי שנערך לחוויה חדשה בחייו. מי שהזניח את מראהו במשך שנים, טרח לשפץ את הופעתו. מהכן המבור לווה כסף, כדי לעקור שינים רקובות, ולהרכיב מקומן תותבות. בגדי החול הרגילים, המתאימים לפלאח כמותו, המיר בבגדי חג. במקום להתגלח בעצמו, התחיל לפקוד את המספרה שבכפר. ובבית שילח רמזים על הצורך בשינוי הסדרים, באופן שיהיה החדר הפנימי נאה יותר משני החדרים האחרים.

נפילת בעלה למשכב אירעה מספר שבועות לאחר שהבן הביא לידיעת אמו את הסיכוי, שתהיה לה צרה בבית. וכנהוג בכפר, לא גינה ולא התמיא. רק הזהיר אותה. ואגב כך הזהיר אותה מהתגרות באב. אמר לה, שאם תמחה, היא עוד עלולה למצוא עצמה במצב לא נעים. ומוטב בינתיים להמתין.

סמכה נג'מה על אללה. האמינה, שהוא יעשה משהו, כדי שחייה לא יהיו מרים יותר ממה שהם עם בעלה. אבל המחלה של הבעל, שהחלה כהטרדה הבאה והולכת, היתה להרגל. והיא היהירה הסועדת אותו. וכהרגל, נשאר כפוי טובה. לשבחו יכלה לאמר רק זאת: כי הוא ניבל את הפה פחות.

פשוטה וחסרת השכלה, היתה ונשארה נג'מה, אבל דבר אחד היתה בטוחה, כי השטן שריקד הרבה פעמים מול בעלה, יכול יום אחד לרקד מולה. והנה הגיעה שעתה. בשלב האחרון של חיי הגבר שלה, הזדמן לה להימצא בקרבת גבר אחר, קצת צעיר ממנה, נשוי ואב לילדים. אינו קרוב משפחה, אבל נחשב לידיד אחיה. ומבלי משים מצאה עצמה מתבוננת בו, ומאזינה למוצא פיו, ומהרהרת במה שאינו אפשרי: לחיות במחיצתו.

לא נרקמו יחסים בין נג'מה לבין הגבר מהבית הרביעי ממנה. אבל החטא אחז בה, כמי שעשתה מעשה שלא ייעשה בכפר שלה. וגם אם איש מלבדה לא ידע על הרהורי עבירה אלה, נדמה היה לה כי מקומה בגיהנום מובטח. ומה שעליה לעשות, זה להמתין למפרעה.

והיא הגיעה. בצורת אבדן הראייה בעין אחת. סבלה ממנה הרבה שנים. היתה דומעת. אך הראייה בה מעולם לא נטשטשה. ופתאום עלתה בה מוגלה, וסביב העין נגמו פצעים, והריסים היו קשים כזנב סוס. ובצר לה, הלכה לאחותה, כדי לספר לה את מה שמעיק עליה. והאחות, שמגרת מנג'מה, לא בקשה שהות לחשוב כדי סא ותוצאותיו. במקום פסקה שזהו זה. ואין מה לעשות. כי כך מתנהל החשבון בין אללה לעבדיו.

סיפור העין, כפי שנג'מה גוללה אותו, היה יכול להמית עליה חרפה, אילו הופץ בכפר. אבל הוא נשאר סוד הכמוס היחיד בינה לבין אחותה. מדי מעם נבון בן, לצורך הפקת הלקח, לא למענן, למען בנותיהן. ורק פעם אחת העזה האחות הבכירה להתגרות בנג'מה. אמרה, שאם זר היה טורח לכפר ומאזין לסיפור העין, היה מתרשם, כי המחיר ששולם עבור הפזילה לעבר הגבר הנשוי ההוא, לא היה כדאי, שכן ממילא לא היה סיכוי שאיש, מלבד בעלה, ירצה בה.

על ההתגרות הזו לא הגיבה נג'מה. רק כעבור שנים, כשהיא צמודה לסל הענבים, ועינה הבריאה נעוצה בעוברים ובשבים ברחבת שער שכם, סיפרה שפעם נראתה אחרת. פניה היו מאורכים ורכים, ושערה שחור, ושתי עיניה חוטות ובריאות, ופיה גדוש שינים, וגוה זקוף, והילוכה נמרץ, וכושרה לעבוד לא ידע גבול, ופוריה כמידת הצורך. ומה עוד דרוש לאשה בכפר.

רצתה עוד לספר על ימים אחרים, למני ששערה הלבין ונצבע בחינא, ובכרם נשרו השינים, ואצבעות ידיה נתעקמו. אבל השעה המאוחרת דחקה בה להעדיף לאמר במה מלים על בנה לסיף, החי באריוונה זו השנה התשיעית.

נסע קצת לטייל וקצת לעבוד, בעזרת קרוב משפחה הנמצא במדינה אחרת בארצות הברית, ונשאר שם לשנה ועוד שנה. וכעת הוא נשוי לאשה בהירה וגבוהה ונאה ואפילו משכילה, וממנה יש לו בינתיים בן ובת, אללה ישמור עליהם.

לא יודעת נג'מה היכן הכיר בנה למיף את האשה הזו, ששמה קרולין, ומבחינתה אין זה משנה. בשולי מדרגת אבן, שאיבדה את צבעה מרוב ליכלוך, כשהחומה מנגד, ומאחוריה כביש הומה כלי רכב והולכי רגל, נהגה מוכרת הענבים כאילו היתה הנאורה באימהות. הניפה יד ימין, כמבטלת את כל האמליות שיש בעולם, וכמו להיפטר משאלות טורדניות, אמרה, כי לגביה אמת המידה מתמצית בטוב המצוי באשה, ואין זה משנה מוצאה.

כעת הוא נשוי לקרולין. נערה בהירה וגבוהה ונאה ואפילו משכילה...

השקפת עולם זו מצאה לה עוגן אצל נג'מה לאחר ששמעה דברי כיבושין מפי בנה הבכור החי עמה בכפר. ספרה, כי במשך שעות שיכנע אותה, כי מוטב בן צייתן ובריא, המקיים קשרים טובים עם משפחתו, מאשר בן סורר הכו לאמו, ולא מתחשב בה. והשאר זה עניינו.

ולטיף, כך העידה, כותב לה ושולח תמונות וגם כסף משגר. בתחושה של גאווה גילתה, כי בשנתיים האחרונות העביר למעלה משלושים אלף דולר, לצורך בניית בית על אדמת המשפחה. לא יודעת אם בכוונתו לשוב פעם לכפר. לצמיתות. לא בטוחה שאשתו תסכים לוותר על הנוחיות שיש לה באמריקה. אבל, מקובל עליו שבית צריך להיות על שמו. בכפר הולדתו.

ורק לאחר שהשליכה לשולי הרחבה את שרידי הענבים שנותרו בסל הפלסטיק, והידקה את המטפחת האפורה לראשה, אמרה כבדרך אגב, כי אשת בנה מאמריקה אינה מוסלמית. ואינה נוצריה. ובלוחשת סוד קבעה: היא יהודיה. וכדי לא לחוש עצמה מבווית, הוסיפה, כי כשם שאריזונה אינה רמאללה, נג'מה אינה קרולין, וכך צריך לראות את החיים.

חשב המאזין הזר שיקניט אותה, אם יאמר לה, שהנה בעוד שנה או שנתיים, תפגוש את שני נכדיה בכפר, ובין אם תרצה או תמאן, לפי הדת היהודית הם אינם מוסלמים. הם יהודים.

השיבה בקוצר רוח, כי העובדה הזו נהירה לה, ועל דרך משל ערבי עתיק, אמרה, כי לא כל מה שמכוסה תובע לחשוף, והלכה לדרכה. ■

שמחת תורה בלית ברירה

(המשך מעמוד 19)

משרת במילואים. "הקשר שלו לארץ הוא קשר היסטורי", מעידה עליו אמו. "קשר ארץ ישראל של תקופת התנ"ך, יחד עם זה הוא טוען, שאפשר לחיות יחד עם הערבים ויש מקום לבולם. מכיר בזכויות האנושיות שלהם ואינו תומך ברעיונות של גרוש".

על עובדה אחת מסכימים ההורים, המספרים על נסיונות ההתמודדות עם בניהם החוזרים בתשובה: כפי בולם ביקורת, על הקבוצה המתנגדת לתנועת החזרה בתשובה. ניצה בן־דוד, משתמשת במלים חריפות. לשונה יורה חיצים של בקורת נוקבת. היא מוכירה שמות בולטים בקבוצת המתנגדים ומגנה אותם.

"מה הפתרון?" היא שואלת. "לדעתי מדובר בהורים כפייתיים שלא מסוגלים לקבל את הדרך שבחרו ילדיהם. אם אני, בהורה, יודעת שבכל מה שקרה לבן שלי שם זה לפחות 50% שלי, אני מקבלת יותר בקלות את הקטע, שהבנים ברקו ולא יכלו להסתפק במה שאני נתתי להם עד הסוף.

"אני מרגישה שבכבודי באם לא רק שלא נפגע, אלא שבכל מה שרציתי – התגשם. רציתי שיביעו לחיים משל עצמם, על מי בחירתם. הכיף שלי זה שיש להם כוחות להיאבק מתוך עצמם ולחשוב לבד". וכשאנחנו נפרדות ליד הדלת היא מוסיפה: "אם הצלחת בכתבה או לא, תוכלי לבדוק לפי המכתבים הנועמים שתקבלי מקבוצת המתנגדים..."

גיבוי במקום נֶתֶק

גם חדוה סמיר אינה מקבלת את תגובת ההורים המתנגדים. היא מכירה אחרים מהם באומן אישי ומודעת, שעשו שגיאות רבות, שנדמו לנתק ביגם לבין הילדים, אבל מודה, שבשמרובר בבן חרדי קיצוני זה קשה מאד, ואי אפשר לשפוט הורים שמגיעים לתגובות נואשות. "אני אמרתי: זה נרעון. הוא בני ואני אוהבת אותו, וכל דרך שיבחר בה אני צריכה ללכת לקראתו. אני חושבת שנרעון לא קיצוני, משום שהלכנו לקראתו, משום שאהבנו וכבדנו אותו.

"אני מאמינה, שמרגע שהבן עושה את התפנית הזאת, וזאת תפנית מאד חדה, אם אתה מנסה להבין מה עובר לו בראשו, אתה מקבל בחזרה את חוסר רצונו לאבד את הקשר. אם המשפחה גותנת גיבוי והקשר הנפשי אמיץ וחזק – אפשר להתגבר על הקשיים. אם המשפחה מקיאה אותו הוא יחפש תחליפים ויהפוך קיצוני".

אצל חיים ויהודית סבעון, נשמעת הבקורת חדה ומנומקת: הם שמעו את דעות המתנגדים פעמים אחדות במלוויזיה ולטעמם התגובות קיצוניות מאד, קיצוגיות מדי.

חיים: "אני באמת חושב שיש בזה במייתיות מסויימת. ההורים האלה, לדעתי, לא ניסו לעשות את המינימום כדי לנהל דו־קיום. אם הבנים לא יכולים אחרת, צריך הרי לעשות משהו כדי לאפשר חיים משותפים. ייתכן, שבמקרה שהבת שלנו הייתה מבתיכה דברים ודורשת – היה קשה מאד, אני מודה. אבל בעקרון ראיתי פה מצב, שאנשים לא מובגים לעשות פשרה. נקודה.

"הרי רק לפני מאה שנה, כשעלו בני העליות הראשונות לארץ, הוריהם בגולה נידו אותם. התנכרו להם. לא היו מוכנים לקבל את הצעד הנועז שעשו. אני מוצא בזה הקבלה. הרי אדם נעשה מבוגר ובכל מקרה ינהג כפי שיבחר. קשה לכל הורה לקבל את העובדה, שרק אתמול היה בנו תינוק והיום הוא גבר עצמאי והולך בדרכו שלו..."

הדפילטור שיחולל את המיפנה

מאת: יאיר גילאור

כל מיני שיטות להורדת שיער, שונות ומשונות, בחלקן מכאיבות ומרגיזות, כבר נוסו על ידי נשים בכל העולם. התוצאות היו במקרים רבים חתכים, פצעים, עור מחוספס, מראה לא־נעים ונאה וכל המגרעות האפשריות. אבל האשה בת־ימינו לא נרתעה. שכן הטיכוי להיראות יפה יותר עולה פי אלף מנים על כל סיכון של כאבים זמניים. האמריקאים למשל, לא שקדו על השמרים גם בעניין זה. חיפשו כל דרך לחקל על מצוקת המריטה של האשה המודרנית ומסתבר שהם גם הצליחו בכך. ההמצאה האחרונה שלהם בתחום הזה היא דפילטור מהפכני שהוא בעצם נוזל רול־און. הנמרח בפשטות על נופך השעיר, בצורת רול־און. לאחר מספר דקות של התמרהות, צריך לשטוף את האזור המרוח בגוף במים ואין יותר שערות. בלי כאבים, בלי דמעות נילות ובלי כל מיני טיוטים אחרים. מחיר וקל. באמריקה הדפילטור הזה כבר הפך להבין הבלתי מעורער של מליוני נשים המתייפות עתה ביותר קלות ולפי נתונים סטטיסטיים הוא אחד ממוצרי הצריכה היבשת. הקוסמטיים הנדרשים ביותר בכל רחבי בע״מ, משה מושקוביץ מהב׳ אדי קוטמטיקת בארה״ב „עלה״ על הדפילטור הזה בעת ביקורו לאשה והחליט לייבאו ארצה. מה שטוב לאשה האמריקאית הוא טבר, יהיה ללא ספק, טוב גם לאשה הישראלית. עתה מיובא הדפילטור לארץ והוא כבר נמצא ברוב בתי המרקחת, הפרפומריות ושאר בתי־מימכר למוצרים קוסמטיים בכל רחבי הארץ. כבר בימי המכירה הראשונים נראה כי האשה הישראלית גילתה את הסוד הגדול של הדפילטור המיוחד הזה ולפי מה שנראה צפויה לו הצלחה גדולה גם אצלנו. אגב, הדפילטור מיובא ברשיון משרד הבריאות.

פרטים נוספים אפשר לקבל אצל היבואן, טלפון: 9234429

איך לא "שוברים" את הראש על קניית מתנה מקורית?

...נכנסים לחנות מוזיאון ארץ־ישראל-ת״א, שם מצוי מבחר עשיר מאד של מתנות מקוריות, במחירים נוחים מאד.

רוצה מתנה מיוחדת לחברים בחוץ־לארץ? מתנת חן אמנותית לידידים בארץ? מתנה בעלת־ערך לאירוע משפחתי?

מעתה לא צריך "לשבור" את הראש! נכנסים לחנות מוזיאון ארץ־ישראל-ת״א ומוצאים שם:

העתקי פריטים ★ ספרים ★ כרזות ★ גלויות ★ מזכרות ★מפות עתיקות ★ כלי כסף, קרמיקה וזכוכית ★ תצרפים (פולים) ★ שטיחים אמנותיים ★ פריטים בנושאי ארץ־ישראל ועדות ישראל ★ פריטי יודאיקה ★ כתובות ★ משחקים ★ בלי־נחושת ועוד ועוד.

להיות מקורי פירושו לקנות מתנה אצלנו!

חניה בשפע ★ הביקור אינו כרוך בכניסה למוזיאון

חנות מוזיאון ארץ־ישראל תל־אביב

רח׳ האוניברסיטה 2, רמת־אביב טל׳ 415244-8. שעות פתיחה – ימי א׳-ה׳ 14.00-09.30, 19.00-16.00; ימי ו׳ 14.00-09.30

---

1. **קורסים יסודיים לבישול ואפיה**
2. **הדגמות בישול**
3. **קורסים לבישול דיאטטי (סכרת כולסטרול וכו׳)**
4. **קורס בישול מעשי לצימחוניים**
5. **קורס בישול מעשי בתנור מיקרוגל**
6. **קורס יסודות אפיה**

פרטים והרשמה: שד׳ דוד המלך 38 תל. 03־257321 קו פנימי 291,293

וכן מתקיימים קורסים לתפירה ומלאכת־יד בכל סניפי ויצו ברחבי הארץ

ספרית מעריב

הטרוריסטית הטובה

מאת: דוריס לסינג תרגום: נעמי כרמל

רומן בעל עוצמה אדירה, מותח, מפליא ומלא אירוניה על תנועת שמאל מליטאנטית של ימינו.

ספרים מבית טוב -ספרית מעריב

להיכל התרבות

ברכות להמשך מוצלח

אוקטבה ז׳אק יעקב

להיכל התרבות

לרגל חגיגות ה־30 המשך עבודה פוריה

מאחל **קולן אלקטרוניקה** מערכות הגברת קול לאירועים ומופעים טל. 769489

מועצת פועלי ת״א–יפו

מברכת את היכל התרבות לרגל חגיגות ה־30 להיווסדו

תדי קאופמן מזכיר המועצה

נוער מוסיקלי בישראל

מברך את היכל התרבות ביום חגו

להיכל התרבות

שאו ברכות חמות והמשיכו בדרך זו

מאחל

״ראו״ משרד הכרטיסים של המופעים הגדולים

קלסיקה ★ תיאטרון ★ ספורט ★ מופעים

דיזנגוף 101 ת״א טל. 247373, 230808, 231169, 226193

ל־30 שנה של תרבות – של היכלו

חיזקו ואמצו לכם 30 שנה נוספות של היכל – של תרבות

מאחלים בצניעות אמיתית וכנה

פרסום צורה־אדם בע״מ

להיכל התרבות

לרגל חגיגות ה־30 כה לחי

מאחלים **מיקי פלד וצוות ״סולן״** אבן גבירול 73 ת״א טל. 247258

להיכל התרבות, מרכז התרבות הישראלי, למר אהרון סופר ולצוות עובדיו המסור

הרבה ברכות

מבת־דור

---

30 שנה להיכל התרבות

להיכל התרבות

הרבה ברכות

דפוס לאון ברסי בע״מ טל: 354877

להיכל התרבות

צרור ברכות

חוחלת חוג ידידי בי״ח אסף הרופא

להיכל התרבות

שפע ברכות ואיחולים לבביים לחגיגות ה־30

מאחלים **קבוצת היוסדים אליהו מנייביץ ובנו.** טל: 5461766

להיכל התרבות

ברכות והערכה לפועלכם והישגיכם

פם־פם

★ מבחר מטעמי הגריל ★ סלטים ★ מרקים ★ ממולאים ותבשילים חמים עצמות לוחמו מיניסטור אבן גבירול 30

מאיר גרינברג וצוות העובדים

מברכים את **היכל התרבות** לרגל חגיגות ה־30 המשיכו להעפיל מעלה בהצלחה.

מ.א.ג. מחשבים בע״מ לשכת שירות לעיבוד נתונים מנפיקי כרטיסים למופעים במחשב רח׳ נחמני 46 ת״א, טל. 623371

להיכל התרבות

לרגל חגיגות ה־30 איתכם להמשך מוצלח

מאחלים: **מנורה** חברה לבטוח בע״מ

להיכל התרבות

מיטב הברכות והאיחולים

התאטרון הלאומי הבימה

להיכל התרבות

לרגל חגיגות ה־30 המשך שיתוף פעולה פורה איתכם לאורך כל הדרך

מאחלים **ר.א.פ.** שירותי־ניקיון ואחזקה טל. 216150

להיכל התרבות

לרגל חגיגות ה־30 כה־לחי

מקן הפקות בע״מ

לאהרון סופר ולהיכל התרבות

ליום חגכם עלו והצליחו

מאחל **אבשלום רובין אלכס פרנק**

נילי פרידלנדר
צילום: שמואל רחמני

התחילה עם מרסדס

אורלי בייגל, מטורנטית בירושלים, עולה ממכסיקו ובת להורים ניצולי שואה, קפצה בגיל 22 לעולם האמרגנות הישראלי, והצליחה בדרכה החיננית לשרוד עם הכרישים הגדולים. היא זוכרת משחק חברתי עם עוד עשרים איש במכסיקו: חבורת ניצולים על סירת הצלה, כל אחד מנסה לזרוק את החבר שלו לים. בסוף המשחק נשארו שניים. האיש הכי חזק שזרק את כולם לים ואורלי שישבה בצד ושתקה במשך כל המשחק.

ככה היא: לא זורקת אחרים לים ולא רוצה שיזרקו אותה.

היא בת שלושים עכשיו. נאה, אלגנטית, עצמאית. יש לה כוח, חן והעזה. היא אוהבת להמר. אחרי שהביאה לארץ את מרסדס סוסה, זמרת המחאה הארגנטינאית, ואת תיאודורקיס ודאלארס, היתה צריכה להיות עכשיו בשיא הקריירה שלה בישראל: להביא לארץ את הבאלט הלאומי ממכסיקו, מולדתה. אבל המופע בוטל ברגע האחרון בגלל בעיות בין השותפים והספקים והיא אורזת מזוודות ונוסעת למכסיקו לחודשים אחרים להביא לשם אמנים רוסיים גדולים. את המשרד בתל אביב היא משאירה לפעול על אש קטנה ובקיץ תחזור הנה שוב עם האמנים שתביא.

הכרתי אותה בשבוע שהיה כאן דאלארס. איזה חום, כוח ארגוני, מסירות לאמנים, כוח עבודה, והכל בקלילות ברגש, בחן, בהומור ובחמש שפות: אנגלית, ספרדית, עברית, איריש וגרמנית. בגיל 17 עלתה לבדה לארץ. אבא כא מפולין לארץ בשנות הארבעים, פגש כאן את אמא, ניצולת שואה, וירדו למכסיקו־סיטי בשנת 1954.

אורלי נולדה במכסיקו סיטי ובגיל 17 הרגישה פתאום שירושלים קוראת לה. עלתה לארץ ולמדה באוניברסיטה בירושלים ספרות לאטינו־אמריקאית וספרות איטלקית. בעקבותיה באו אותה, אחיה וההורים שני מטרו באן למני שנים אחדות. יש לה אזרחות ישראלית ואזרחות מכסיקנית. היא נעה בין שתי הארצות. אף פעם לא התבטלה. מגיל 15 עבדה בטלוויזיה המכסיקנית כדוגמנית פרסומת, בעוורת ביחסי ציבור.

בגיל שלוש עשרה שמעה זמרת בלתי ידועה אז, מרסדס סוסה. קול אדיר שהרעיד את האדמה. בגיל 22 בישראל, היא מחליטה להביא אותה לארץ. בני המשפחה צוחקים עליה, והיא ניגשת לאמרגן ידוע (שמואל צמח) ומספרת לו שהזמרת יקירה ותיקה שלה, והיא רוצה להביא אותה לארץ.

איפה ידידה? היא פשוט רצתה לשמוע אותה שרה כאן. אורלי לא הכירה את מרסדס שהיתה בגלות בצרפת, בשנים השחורות של ארגנטינה. אבל היא מצאה אותה ושלחה לה מכתב מהלב. סימרה שהיא סטודנטית בישראל וכאן בארץ מצאו הגולים מארגנטינה מקלט פוליטי. כדאי לך לבוא לשיר כאן, כתבה. תבואי ותמצאי כאן מעט של דרום אמריקה. והן נפגשו רק בשדה התעופה בארץ ונהיו לידידות כי דיברו מלב אל לב ולא רק מכסף לכסף.

הרכוש היחיד שהיה אז לאורלי – האוטו שלה. היא הימרה על כל מה שהיה לה. לקחה הלוואה דולארית עם המכונית כערבון ונתנה לאמרגן. זה היה החלק שלה בשותפות. למזלה, ההשקעה חזרה אליה והיא נשארה עם האוטו. אף אחד לא ידע את הסיפור הזה, ואורלי הרוויחה את מרסדס סוסה לתמיד. נוצר ביניהן קשר של בת לאם, ונס של אמרגנית לאמן.

אחר כך נסעה אורלי למכסיקו לשנה. היתה לה שם עבודה באחת מאנשי יחסי ציבור של ועידת קאנקון במכסיקו שבה נפגשו מנהיגי העולם המערבי למשך יומיים כדי לפתור את בעיות העוני בדרום־אמריקה.

אורלי בייגל. אמרגנית צעירה. הצליחה עד כה לשרוד בין הכרישים. איזה כח עבודה. איזה חום. ומסירות. והכל בקלילות ובחמש שפות. לאחר מבצע דאלארס – יוצאת להתאוורר. במקצוע הזה צריך הרבה אוויר וכוח ועצבים.

קאנקון הוא המקום הכי חשוב של תרבות המאיה במכסיקו ושם שפכו מיליארדים של דולארים למען ועידה של יומיים בהשתתפות 15 מדינות, בלי ישראל כמובן.

זה היה לפני שש שנים, ואורלי הישראלית מלווה את הנסיך פאהד מערב הסעודית ואת מרגרט תאצ'ר. נוכחת בפגישה בין אינדירה גאנדי לתאצ'ר ורייגן. רק בכסף שעלו הפרחים לועידה, שלושים טון פרחים בשני מטוסים, אפשר היה להאכיל אלפי ילדים רעבים. את רייגן היא זוכרת כאדם שמפחד על חייו. בלי התראה מוקדמת פוצצו בשמיים טונות של זיקוקים וגשיא ארה"ב, כששמע את הפיצוצים, נשכב מיד תחת השולחן. היא ליוותה את גאנדי, רייגן ופאהד כמו שהיא מלווה את האמנים שלה בארץ. בשלב מסויים הם מבקרים בפירמידות של המאיה ואחר הולכים לשתות באגם. הגדולים בבגדי הים ואורלי הקטנה מישראל בטישירט.

גם זה שיעור באמרגנות. ועידה של יומיים. שלושה שבועות ארגון. מליוני דולארים ולא יוצא כלום. חצי קילומטר מהשולחן, נועים מכסיקנים מרעב.

בחזרה לארץ. למה לא להביא את מרסדס סוסה שנית?

הפעם היא מביאה אותה לבד. האמרגן של סוסה שהיתה כאן סיפור הצלחה גדול, רוצה לחתום עם אמרגן ישראלי אחר, והזמרת אומרת לו: "אתה תחתום ואתה גם תשיר". היא מוכנה לבוא לישראל, רק אם אורלי תהיה האמרגנית. והיא באה. אורלי עושה שותפות עם האמרגנית, מסירה ירדני, (של אלברשטיין, רביין) ולומדת ממנה את המקצוע.

אורלי מתמקמת בתל אביב, פותחת משרד ומביאה אמנים דרום־אמריקניים. תשעים אחוז מהזמן שלה היא בעבודה, לכן היא חייבת לאהוב מה שהיא עושה. רבי קל היה לה להתחיל עם אמנים מדרום־אמריקה. ובנוסף לאהבה ולהערכה אליהם, גם התחילה להרוויח כסף.

עוד דבר שנותן לה סיפוק בעבודה: היא הביאה לארץ אנשים שמסיבות פוליטיות לא רוצים לבוא לישראל. הריסוי הידוד של ישראל בוזן ולאחר מלחמת לבנון. שנתיים חיזרה אחרי תיאודורקיס, שאהבה סאור את שיריו, עד שהסכים לבוא. היא רצתה שכל האמנים האלה ישימו את ישראל על מפת העולם שלהם. הם מסתובבים בעולם ושואלים אותם איפה שרו, והיא רוצה שיגידו כפרו, בישראל. והם גם ממליצים לאמנים אחרים. מרסדס סוסה, זמרת גולה ונערצת על מיליונים בדרום־אמריקה, שרה שלוש פעמים בישראל.

תיאודורקיס, שבננו היווני, סיפר לחברו הצעיר דאלארס שבארץ יש לשירים היוונים קהל חם ואוהד. כמו שהישראלים מגלים עכשיו את העם הטורקי שאינו בריוק "יול" או "אקספרס של חצות", כך משתחררים אמנים ידועים מהדימויים שיש להם עלינו. החום האנושי קונה אותם, הם נפתחים אלינו ושוכחים את כל הדעות הקדומות.

דאלארס, זמר נערץ על מיליוני יוונים, חוזר ומספר נפלאות על הארץ. הוא כמובן לא יודע דבר על הבלאגן שהיה לפני האמפיתיאטרון בקיסריה ושכמה מאות רוכשי כרטיסים נשארו בחוץ. עניין הנתון לבירור בין משטרת חדרה לאמרגני המופע: אורלי בייגל ושותפה משה יוסף שהוא ארם חם והגון. אורלי, לא מעט בעזרתו, הצליחה להיכנס לעולם האמרגנות המקומי ולהתקיים בעולם של כרישים. אשה חדשה במקצוע, והלא יש עבודה לכולם, כך היא אומרת.

על ההצלחה של מופעי דאלארס שילמה במה שבא אחר כך. בעיות של שותפים ומפיקים שגרמו לביטול המופע של הבאלט המכסיקני. בינתיים הצליחה לקשור קשרים עם איגוד ההפקה הרוסי. באפריל היתה אורחת שלהם בברית המועצות ובקובה. כולם ידעו שהיא אמרגנית מישראל, ועכשיו, בשותפות עם אמרגן יהודי במכסיקו, היא מייבאת לשם תזמורות סרומיה.

היא עוזבת את הארץ לחודשים אחרים, אבל לא נוטשת את המערכה: "כל אמרגן כאן יושב על הזנב של השני. פשוט הוציאו לי את ההנאה מהמקצוע. לי חסר נסיון. כשהאמרגן צמח הביא את המופע הראשון שלו לארץ, עדיין לא הייתי אפילו מתוכננת לבוא לעולם".

אורלי נותנת כבוד לאמנות של האמנים שהיא בקשרים איתם. היא המפיקה בפועל שלהם. הכל תחת פיקוח. נותנת לאמנים סימול אישי והיא קרובה אליהם לא פחות מאשר לאמרגנים שלהם. זה הצ'ופר של העבודה. עם דאלארס, והנגנים והזמרים היוונים, דאגה שיהיה להם מקום לאכול בשקט ולהירגע אחרי ההופעה, ולקחה אותם לטיול בירושלים ולים הסלח שהיה עבורם חוויה אדירה. להיות עם האמנים, זה הפרס האישי שלה, אבל צריך כח.

עכשיו היא צריכה קצת אוויר. כמו במשחק החברתי ההוא, היא תהיה בחוץ בשקט וכאן ידיבו סי יורוק את מי לים. ובקיץ היא תשוב בחזרה עם אמנים מובים. אשה שלא יכולה לשבת דקה בלי עבודה. תמיד מהמרת. תמיד עושה עסקים.

el ge-meyuhad אל גה-מיוחד

נעלי אלגה מיוחד בע"מ

המפעל אלגה מיוחד בע"מ מבוסס על היסודות האיתנים של 2 מפעלי הנעלה ידועים וותיקים: האחד הוא נעלי "מיוחד" בע"מ אשר נוסד ע"י מר זאב קפלן בשנת 1952, והשני נעלי "אלגה" בע"מ אשר היה בבעלות מר משה סרבנגורה ולזר גליוובסקי.

בני הדור השני, עמנואל קפלן בנו של זאב קפלן ואריה כספי, בנו של משה סרבנגורה, בהיותם ידידים מאז לימודיהם בקולג' בלונדון בו סיימו שניהם בהצטיינות את לימודיהם המקצועיים במקצועות האפנה, העור וייצור הנעליים, מימשו רעיון ישן לאחוד המפעלים, וריבוו את פוטנציאל הייצור במפעל ששמו אלגה מיוחד בע"מ.

לחורף הקרוב, מבינים במפעל קו צעיר ומשנע של נעליים במסגנון האופנתי והבבד ובן מנפיים בעיצוב תדשני, צעיר ווועז, באשר באן באים לידי ביטוי הגישה הרעננת של אריה כספי, ועממואל קפלן בצרוף הסבמי הידע עם מעצבים אילטקיים ידועים וכן השימוש בתומרים מיוחדים המיובאים מאירופה בלעדית ע"י המפעל.

בנוסף להיותם ספקי כל תנויות העילית לנעליים ברחבי הארץ, מפנים מנהלי המפעל את מעייניהם להסכמי חסתר החדשים עם ארה"ב והם יוצרים קשרים עם קניונים לרשתות ההנעלה.

המפעל הממוכן בצורה מודרנית נמצא ברח' המקצוע 4 פיות תמסגר 8 ת"א (ממול בי"ס שבח) וזו גם כתובת סתסן המכירות של המפעל.
טלפונים: מפעל 370308, 373819, 376819
מחסן מכירות: 376819

לאל־גה מיוחד,
שפע ברכות חמות
ואיחולים לבביים
עורלק בע"מ
חברה לתעשית עורות
רסת יעי

לאל־גה מיוחד
ברכות חמות
בידידות והרבה הצלחה
מידו לפידות
"החנות" אופנה והנעלה
לכל המשפחה
רח' ביה 5 עדה, טל. 08"596553

לנעלי אל־גה מיוחד
שפע ברכות
והמשך שיתוף פעולה
מאחלים: הדס
יבוא ושווק עור, דמוי עור ובדים
ת"א – רמב"ם 12 טל' 3–440092
ת"א – נווה שאנן 33 טל' 382943
חיפה – פבזנר 2 טל' 04"464474

לאל־גה מיוחד
שפע ברכות
קופרפיש נתן
יצור אבזמים וקישוטים
רח' משרויתוצבסקי 17, ת"א, טל. 654855

לאריה ועמנואל
שפע ברכות והצלחה
ארמונה, הרצל, אנדרי וצוות נעלי המילטון
יצרני נעלי נשים סטורראלגנטו באיכות מעולה
בכתובתם החדשה: רח' בן אביגדור 26 (קומה ד') ת"א טל. 332103

לנעלי אל־גה מיוחד
צרור ברכות
נעלי זיוה
דיזנגוף 121, תל־אביב, טל' 239596

לאל־גה מיוחד
בידידות והרבה הצלחה
נעלי שיק – נעלים איטלקיות באיכות גבוהה
רח' אלנבי 55 ת"א, טל. 263658

לנעלי אל־גה מיוחד
זר ברכות
נעלי דוליני
סוקולוב 57, רמת־השרון, טל' 492886

למשפחות כספי וקפלן
איתכם ביד אחת להצלחה ושגשוג
אלטסולין – יצור סוליות
אלטר נעליים – נעלים אקסקלוסיביות
רח' חיים עוזר 17 פתח־תקוה

לאל־גה מיוחד
שפע ברכות חמות
נעלי קנוורו בני־ברק, רח' רבי עקיבא 7
נעלי קנוורו פתח־תקוה, רח' חובבי־ציון 13

לנעלי אל־גה מיוחד
צרור ברכות
עליזה שרון
נעליצמרת חיפה
שד' הנשיא 117 חיפה, טל' 04"385596

לאל־גה מיוחד
זר ברכות
ארסטיק –
תעשיה דבקים בע"מ
רמלה אזור תעשיה א'

לאל־גה מיוחד
שפע
ברכות חמות
נעלי אבי סודל
נעל יוקרה בסגנון איטלקי
יפו 77 ירושלים,
טל. 02"243820

לאל־גה מיוחד
עלו והצליחו!
שפע ברכות
דן גבריאלי
הרצל 18 חיפה.

לאל־גה מיוחד
איתכם ביד אחת לאורך כל הדרך
עלו והצליחו! בברכת שנה טובה
נעלי אלכסנדר'ס כפר־סבא
רח' ויצמן 40, טל. 052"31939

לאל־גה מיוחד
ברוך
ברכות חמות,
עלו והצליחו!
נעלי פומשוון
פורל הנביאים, חיפה,
טל. 04"672385

לאל־גה מיוחד
מיטב הברכות והאיחולים
נעלי מיקו־טל
רח' סוקולוב 53, הרצליה
טל. 052"81264

לנעלי אל־גה מיוחד
שפע ברכות
בית מסחר פוקס – אבזמים, ניטים ואביזרי קישוט לתעשית הנעליים
לוינסקי 67 תל־אביב,
טל. 381884, 374834

לאל־גה מיוחד
מיטב הברכות והאיחולים
אלבני ישראל פריט בע"מ
יד חרוצים 7 ת"א, טל. 378911
ההנהלה והעובדים

לאל־גה מיוחד
עלו והצליחו!
נעלי לור
רח' נוה שאנן 14 ת"א
טל. 370350

לנעלי אל־גה מיוחד
שפע ברכות ואיחולים לבביים
נעלי פוני
רח' קציר 6, פתח־תקוה, טל' 908381

לנעלי אל־גה מיוחד
שפע ברכות
דניאל'ס נעליים
רח' הרצל 51, חיפה, טל' 04"672034

לנעלי אל־גה מיוחד
ברכות חמות
לנדאו דוד – יובל רון
סוכנות לביטוח
הקישון 54, תל־אביב.
טל' 824621

לנעלי אל־גה מיוחד
שפע ברכות
אורטו־פודם – קוברה
יצרני נעלי בריאות לנשים
ונעלי גברים אופנתיות
שד' הר־ציון 108 תל־אביב, טל' 827357

לכספי אריה וקפלן עמנואל
שאו ברכות חמות והמשיכו בדרך זאת
נעלי לאפייט – בלס
רח' המלך גזרוי 9–11, ת"א,
טל' 283029

לנעלי אל־גה מיוחד
שפע ברכות חמות
ואיחולים לבביים
בידידות והרבה הצלחה
Gali
קבוצת מפעלי גלי

לנעלי אל־גה מיוחד
שפע ברכות
מצוות נעלי רון
תקווה, הרצל 14
חיפה, הרצל 37
תל־אביב, אלנבי 44
תל־אביב, נוה שאנן 12

לאריה ואילנה כספי
בידידות והרבה הצלחה
מאבי ושושי
מקדולנד
מרכז מסחרי קיראון, טל' 385627

לאל־גה מיוחד
בהמשך הצלחה
נעלי רפאלי
רח' אבולעפיה 4 ת"א,
טל. 826960

מצטרף לברכות
פנחס קופר מפיק המדור
"שית־תקשורת" 03-379040-23

ברכות לאופנת מרטין – עם הרחבת המפעל

ליעקב מלכה ושמוליק
לרגל הרחבת המפעל
קבלו ברכותינו החמות
סיגלית ואלברט רחימי
רשת חנויות
סיגל ליין: רח' יפו 68 ירושלים
מיס סיגל: רח' יפו 95 ירושלים,
טל' 02"232676

לאופנת מרטין
ברכות לבביות
לרגל הרחבת המפעל
ליידי רחל
אופנה צעירה
סוקולוב 98 חולון
טל' 03"5054651

לאופנת מרטין
מיטב ברכותינו
לרגל הגדלת העסק
ולהמשך שיתוף פעולה
פורה
מאחלים: מתפרת סאידקו
רח' אלטהאל 15, ראמאללה
טל' 02"953384

לאופנת מרטין
שאו ברכות ביום חגכם
פלייבוי, אופנת נשים
רח' בלפור 86 בת־ים
טל' 03"587317

לאופנת מרטין
ברכותינו החמות
אופנת אסתר
רבי עקיבא 3, לוד
טל' 08"226693

לאופנת מרטין
שפע ברכות ביום חגכם
ליליאן – סלון לכלות ומספרה
רח' רוגוזין 6, אשדוד
טל' 08"525330

לאופנת מרטין
ברכות חמות
ריינס טקסטיל
גרוזנברג 20, תל־אביב
טל' 03"656673

לאופנת מרטין
שפע ברכות!
בוטיק קפריס
סוקולוב 47, חולון
טל' 03"855785

לאופנת מרטין
קבלו ברכותינו
חמות
א. וולף בע"מ
ספקי ציוד
לענף הלבשה
רח' הקישון 59,
תל־אביב
טל' 03"824478

לאופנת מרטין
מבית אופנה
סלומון
פעולות פוריה
והמשך תנופה
בית אופנה סלומון
הרצל 77,
ראשון־לציון
טל' 03"942906

לאופנת מרטין
ברכות לבביות להרחבת המפעל
מאחלים: ספנסר, אופנה אקסקלוסיבית
לצעירות דרך יפו 34, ת"א
טל' 03"824070

לאופנת מרטין
שפע ברכות
אפנת נקרה,
עכו וחיפה
רח' צאלח א־דין, עכו
העתיקה
טל' 04"910315

למלכה, שמוליק
ויוסי
ולצוות העובדים
בהצלחה וחמון אהבה
רקמת לילך
עלית 3 תל־אביב
טל' 03"814966

קאראקל עיצוב חלל וריהוט אקסקלוסיבי

CARACAL®
Space Design

ריהוט אביזרים ורעיונות
עיצוב פנים: בתים, חנויות ומשרדים
גלעד 3, רמת־השרון, 03"492676
תצוגה במקום

ברכות לאלגה

לאל־גה מיוחד
שפע ברכות חמות
נעלי חביב
רח' ריינס 101 ת"א

לנעלי אל־גה מיוחד
בידידות והרבה הצלחה
סטודיו לעיצוב נעליים
עדי שמיר
עלית 3, תל־אביב, טל' 3819066

לנעלי אל־גה מיוחד
בהצלחה
מאב בע"מ
ספקי ציוד
לתעשית נעליים
שמעון הצדיק 19 יפו
טל. 828347

לאל־גה מיוחד
זר ברכות
נעלי מריפי בעיצוב איטלקי בקו צעיר
[illegible]
רח' נוה שאנן 18 תל־אביב

לאל־גה מיוחד
שפע ברכות
פאוקו
(דוד, פאן ובניו) בע"מ
בית חרושת לייצור סוליות
[illegible]
טל. [illegible]

לנעלי אל־גה מיוחד
שפע ברכות ואיחולים לבביים
אחים עזורי

לנעלי אל־גה מיוחד
בידידות ובהצלחה
רפי אנגלנדר
וצוות המשרד

לנעלי אל־גה מיוחד
זר ברכות
[illegible]

לאל־גה מיוחד
[illegible]
הרפידים 84 [illegible]
[illegible]
טל. 37274

בהפקת שית תקשורת 3–2–379040

הכל של מיכל

גם מזה וגם מזה

■ למוצר הזה חיכיתי כבר הרבה זמן – "חחביף" של ויסוצקי. תה שכיף להכין אותו וכיף לשתות אותו. זוהי אבקה גבישית להכנה פשוטה של תה קר. המוצר החדש, מבוסס על ידע אמריקאי, מחליף את המוצרים הקודמים של החברה ועונה על ביקוש הולך וגובר למשקה תה קר, כל השנה. ואם לשפוט על פי הצלחתו במדינות אירופה – אמתנו נשתה הרבה תה קר. 600 גרם מספיקים ל־35 כוסות, 4.95 ש"ח. מכיל חומרים טבעיים בלבד, ובקדוב – דל קלוריות.

■ ניו־דור, היא דרך נוחה לחדש את פני המטבח. במקרים רבים ארונות המטבח זקוקים לחידוש הדלתות בלבד. חברת ניו־דור, בבעלות חברת רהיטי ברג, מייצרת דלתות לארונות, בגדלים שונים, בעלות מסגרת עץ או עץ מלא. החברה מוסיפה קרניז עליון, תאורה ומאפשרת חידוש המטבח, כמעט לפי מידה. מחיר ממוצע, כולל התקנה – 70 ש"ח לדלת.

■ למי מאתנו לא קורה שמתחשק לאכול משהו ואין חשק להכין אותו? כמה פעמים רציתי בסלט ירקות טרי אך המחשבה על חיתוך ירקות הרתיעה אותי. חברת סנפרוסט טורחת לאחרונה את הצורך הזה, ועונה גם על הבנה מהירה באשר הירקות אינם בנמצא. הפתרון מגיע לחנויות בצורת שקיות של ירקות חתוכים־מצוננים. לא מדובר במוצר קפוא, אלא מקורר, שאינו מכיל כל חומרים משמרים. הירקות חייבים להישמר ב־5 מעלות צלזיוס והם מוכנים להגשה. סנפרוסט הכינה לקראת עונת החגים גם "לקט פנינים" המורכב מגזר עגול, בצל פנינה ואפונה – כולם בעיגולים קטנים, היוצרים מראה נאה וקל להכנה. "לקט פנינים" 900 גרם – 5.5 ש"ח; ירקות מצוננים 400 גרם – 1.95.

■ בחברת נקח שיווק מבידים את הצורך "לעשות סדר" במדף מוצרי הקוסמטיקה. החברה התחלה לשווק מגשים עשויי פרספקס, המחולקים לתאים וניתן לסדר בהם שפופרות, בקבוקים, קיסמים, שפתונים, צמר גפן וכל השאר. המגשים מתאימים לשולחן איפור, לחדר האמבטיה או לחוך הארון. מ־7 ועד 33 ש"ח למגש הגדול. במשביר לצרכן, סופרפארם, והיפרשוק.

■ סרוים בעיצוב גדעון אוברזון – מציעה חברת ביתן. הקולקציה החדשה היא בת 2 דגמים. "ריף" – בהשראה הקרנבל הברזילאי, 50 אחוז פוליאסטר, ו"ארג'יו" – בצבעי אפור ודור, 100 אחוז כותנה. מריני אוברזון יקרים ב־25 אחוז יותר מהמבחר הרגיל של ביתן.

■ יצרנית "טמפקס" מארה"ב, חברת טמבראנדס, החלה בפרויקט משותף לה ולקבוץ עמיר, המייצר את חיתולי הניר טפטוקים. הידע האמריקאי והייצור הישראלי הכינו תחבושות היגייניות מורחבות, ארוזות כל אחת בנפרד, בעלות בושר ספיגה מוגבר. המוצר החדש הנקרא "טמ־פר" מיוצר בשני גדלים, 3.85 ש"ח ל־20 יחידות, או 3.95 ש"ח (סופר).

■ היבוא מסטרד מציף את מוצרי הצריכה בארץ. לאחרונה נוספה ליבואנים חברה חדשה בשם "טולק ארט" המייבאת כלים אומנותיים, עבודות יד, ממסדד. המוצרים השונים נרכשים על ידי חברת "ארטיסאניה" בכפרי ספרד, ונמכרים בארץ בחנויות מתנות מובחרות. כלי חרס – 50 עד 100 ש"ח.

■ סירים מתוצרת חברת "טיסלר" הגרמנית, מיובאים לארץ ע"י קומפר אינטרנשיונל, מגבעתיים. הסירים בעלי תחתית עבה וידיות שאינן מתחממות, מבטיחים שימוש – ע"פ היבואן – "לכל החיים". 180 ־ 130 ש"ח, בחנויות כלי בית מובחרות.

■ מוצרי "טיק טאק" – תקעים, מסמרים, ברגים, פקקים, משווקים מעתה באריזות מהודרות, מסומנות בבירור – תענוג לבחור, לקנות ולהשתמש. חברת "יונסס" החלה לשווק בבתי המסחר הגדולים את סדרת המוצרים – התומכת את הצורך לרכוש אותם בתפזורת, בחנויות חומרי בנין, כלי בית או מוצרי חשמל.

■ מפעל "חוליות" מקיבוץ שדה נחמיה מייצר מערכת מודולרית של מגירות פלסטיק בגדלים וצירופים שונים. המערכת מיועדת בעיקר לצרכי משרד ויש בה תשובות לאיכסון תיקים גם בגדלים יוצאי דופן. ניתן להכין ממערכת זו משרד מלא, במספר צבעים. ניתן גם לקנות מערכת בת 3 מגירות – 48 ש"ח, או 6 מגירות קטנות – 57 ש"ח, לצרכים ביתיים.

■ בקבוקי המשקאות הגדולים, במיוחד אלה של 2 ליטר, הם כה גדולים ומסורבלים, שכבר הולידו מספר של מוצרי עזר, שנועדו להקל על נשיאתם, אחסנתם ופתיחתם. לאחרונה החלה חברת "מוצר־מטרה" מת"א, לשווק "בקבוקל" פטנט רשום המיועד להקל על נשיאת הבקבוק ומזיגת המשקה. 9 ש"ח בחלק מרשתות השיווק.

מיכל הולצמן

אמן

אסתר אדלשטין,
קופנהאגן

בשיקום מהריסות "אבבא"

היתה לה קריירה מזהירה ומבטיחה בעולם הזמר השבדי, הרבה לפני עידן "אבבא" וההצלחה הבינלאומית. אגנטה פאלטסקוג, הבלונדינית המרשימה, בעלת הקול החד והנוקב שהפך לברטיס הביקור של להקת הפופ השוודית, נעלמה בשנים האחרונות מהאופק. היא נטשה את הפסגה בשיא ההצלחה והסתגרה בחווילת המאר שלה, באי הפרטי שלה ליד דינגו, מתמסרת כולה לגידול שני ילדיה מנישואיה לביורן, נגן הגיטרה ומלחין מירב להיטי "אבבא".

נירושי שני הזוגות שהרכיבו את להקת "אבבא", הביאו לפירוק הלהקה. בני, הפסנתרן, נפרד מאנה־פריד האדמונית וביורן, הגיטריסט, מרעייתו אגנטה. הלהקה הפופולארית, שלא ירדה למעלה מעשר שנים רצופות ממצעדי הפזמונים הבינלאומיים, שבקה חיים.

המשבר לא פגע בקריירות של הגברים שנישאו מיד מחדש, והלחינו במשותף את המחזמר "שחמט" הקוצר הצלחה על בימות לונדון. אנה פריד נאבקה קשות כדי להפיח רוח חיים בקריירה צולעת של סולנית, ואגנטה הבלונדינית החליטה להקדיש את חייה לילדיה ולאפשר להם לגדול בחיק משפחה חד הורית חמה ואוהבת.

בראיון נדיר שהעניקה לא מכבר לשבועון שוודי היא מספרת כיצד נותרה לבד עם הבן כריסטיאן (9) והבת לינדה (5) שהפכו לקורבנות האמיתיים של הגירושין.

"ביורן, התחתן והיגר ללונדון. הבנתי שהפכתי לאב ואם עבור הקטנים וכי אחריות גדולה מוטלת עלי. חרף לחצי הסביבה להמשיך בקריירה המוסיקלית – זנחתי את הכל מאחורי והעדפתי את טובת ילדי. אינני מצטערת על הצעד שעשיתי. אני משמשת להם עתה אב ואם. הם זכאים לילדות טובה שתתיר בהם חותם בבגרותם.

"הפרסום והזוהר באים אצלי עתה במקום שני. המשפחה פשוט קודמת לכל, מה עוד שמדובר במשפחה חד־הורית. הגירושין פגעו קשות בילדים ולא מצאתי סיבה להעניש אותם עוד יותר בהתמסרות לקהל מעריצים ולא להם. ידעתי שהם זקוקים לי בעולם אכזר, מתוסכל ומתנכר, עולם מבולבל שאינו יכול להבטיח עתיד טוב, או להעניק תחושת חום ובטיחות לאזרחיו הצעירים. משום כך לא נכנעתי ללחצים ולהולכי רכיל ששענו כי אני הולכת בטל ומבזבזת את כשרוני", מספרת אגנטה פאלטסקוג ומוסיפה:

"מי שטוען כי קריירה ועבודה מחוץ לבית קודמת לטיפול בילדים רכים, אינו יודע על מה הוא מדבר. אני יודעת שאני בעלת פריבילגיות לעומת נשים אחרות, ובעלת אמצעים כספיים המאפשרים לי לגדל את ילדי בפרספקטיבה הנראית לי. אצלי זו שאלה של מצפון שמציק לי. ילדי נולדו בשיא הקריירה של להקת 'אבבא'. לא ראינו אותם הרבה ולא שהינו במחיצתם כנדרש. הם גדלו כל חייהם בחיק מטפלות. עכשיו הגיע הזמן להשיב להם את החסר".

אגנטה פאלטסקוג מודה כי אין בכוונתה לוותר כליל על השירה והיא מקווה לשוב לאור הזרקורים ביום מן הימים. "אני יודעת שאני הולכת ומתבגרת עם השנים וההפסקה הממושכת עלולה להזיק לאפשרויות האומנותיות שלי. אך אני בדעה שעם כשרון אמיתי אפשר תמיד לשוב לזירה".

היא מתגעגעת לשאו־ביזנס, וכדי לגשש מחדש את האווירה – הפיקה לא מכבר תקליט שירי ילדים עם הבן כריסטיאן, שהוא בעל כשרון מוסיקלי. התקליט יצא לאור בחברת תקליטים פרטית שבבעלותה, ולרדישתה – ללא מסע פרסומי גדול, בלי מסיבות עיתונאים או ראיונות לטלוויזיה.

אגנטה פאלטסקוג, שהיתה הבוכ והתגופה של "אבבא", נתגלתה בשוודיה כבשרון מוסיקלי אדיר כבר בגיל 15. מאז לא חדלה לשיר ולהופיע. חייה היו הצלחה אחת גדולה. "מעולם לא נתקלתי בסרוב או בקשיים. הקריירה שלי רצופת הצלחות. התקליט הראשון שלי, בגיל 15, טיפס מיד לראש מצעד הפזמונים.

"בעידן 'אבבא' הפכו להיטי הלהקה לפופולאריים בעולם. תקליטים שהפקתי לאחר הפרידה – זיכו אותי בתקליט זהב. אפילו התפקיד שגילמתי בסרט שוודי קצר הצלחה. אני אסירת תודה ומודעת לעובדה כי יתכן ויתהוו קשיים מאוחר יותר, בשאפה לשוב מחדש לבימה".

היא מעדיפה שלא להרהר בדבר ולתת לזמן לעשות את שלו. איש אינו יכול לקחת ממנה את שפע החוויות שחוותה, את נסיונה ובשדונה. אך את כוחותיה היא מכוונת, כרגע, להקדיש ולהשקיע בילדים ולא בתחרות פרועה ועבודת פרך בעולם אומנותי שוחק ומתיש.

היא נתקפת לעיתים באי שקט לגבי מה שיביא עמו העתיד. גם הבדידות מציקה לה לא אחת. יומה מלא בשיגרה ובחד־גוניות. היא התרגלה לחיות ללא ביורן או גיבור נכרי אחר בחייה.

אלא מה? – "הפכתי לאחר הגירושין לאשה עצמאית. בחברת הילדים איני חשה בבדידות ואני עדיין מוקפת במכרים וידידים ישנים וחדשים".

עם כל זאת – קשה לה, לעיתים, להיות בבית ולדעת שכשרונה עדיין עמה, ובכל זאת היא הולכת ונשכחת מזכרון רבבות המעריצים. היא מתגעגעת לסחיאות הכפים הרועשות, לקריאות המעריצים המשולהבים, לשושנים האדומות, לשמפניה ולהילה הבינלאומית, אך היא מתפכחת ונזכרת מיד כי ההצלחה המסחררת גרמה לה לרחף בעננים וכי רק ברגע האחרון התעשתה ותפסה שעליה לשוב לקרקע המציאות בטרם תאחר את המועד.

בשעת האפס ממש, החליטה למלא במשמעות את תכולת חייה, לעצור בעד המרוץ המטורף.

לא. היא לא אמרה שלום לעולם הפופ. היא פשוט הירשתה לעצמה לעשות אתנחתא. ■

אגנטה פאלטסקוג. מתגעגעת לשושנים אדומות.

לאחר הגירושין והתפרקות להקת הפופ השבדית אבבא, נעלמה אגנטה פאלטסקוג הבלונדינית מהאופק. עכשיו, מסתבר, כי היא אינה מתכוונת לנטוש כליל את הקריירה האומנותית. היא פשוט עשתה אתנחתא קלה כדי לגדל את הילדים ולהעניק להם בית חם וטוב.

מספריים בחתפושת

פטנט

חברת "דינאטוי" מסאלט לייק סיטי, ארה"ב, החליטה ליצור מספריים חדשים, שאינם נראים ואינם פועלים כמספריים המסורתיים, אך הם גוזרים ביעילות מרובה. כריש ותנין הן הדמויות שניתנו לסכין החיתוך החשמלית, שאמורה להחליף את המספריים הרגילים. את השיניים החדות שבלוע החיות החליפה סכין חדה, הנעה במהירות וחותכת כל נייר הבא אל פיה.

יתרונו של הגזר החשמלי הוא בחסכון באנרגיה אנושית המושקעת בפעולת המספריים.

יתרון נוסף בכך שאצבע קטנה ועדינה אינה יכולה להגיע אל הסכין ולהיפצע במהלך השימוש במכשיר. סכין החיתוך מופעלת ע"י סוללות, עשויה פלסטיק קשיח ונמכרת בארה"ב עם אחריות לשנה. ■

בועז קוסטו

לילדים נודדים

ספר

"מלאך הקסם של דנה" הוא ספר שימושי להורי ילדים נודדים. הבותח לילדים שאינם רוצים לישון במיטתם ומעדיפים לישון במיטת ההורים וקשה מאוד להוציא אותם משם.

גוני מרדור־סביר ("ערב טוב ישראל"), רעייתו של כתב הטלוויזיה דן סביר, אומרת בגלוי־לב: "זו בהחלט היתה הבעיה האמיתית שלנו. בוקר אחד, כאשר כלו כל הקיצין, ישבתי וכתבתי את הספר, שהיה מיועד להקראה בפני בתי דנה.

הפטנט עבד. היא עברה לישון במיטה שלה. הספר הגיע להוצאת 'עם־עובד' במקרה, לאחר שחברה שמעה ממני את הסיפור וקבעה: זה ספר שאפשר גם להוציא אותו מן הבית. הורים רבים יודו לך".

ומה שיצא זה ספרון שימושי, צבעוני ומשובב־עין (ציירה: נדית צרפתי). ורק לאחר שהספר יצא לאור התברר למחברת עד כמה בעיית הילדים הנודדים נפוצה בקרב מכריה. ■

תלמת הדר

הילדים מרחוב שינקין

חנות

חנות חדשה בתל־אביב, בפינת שינקין־רוטשילד. בגדים מסוגננים לקטנים, מספרים 0–10, עיצוב ישראלי. ה"אמהות" של החנות הן עובדות סוציאליות בכירות, שעשו הסבה מקצועית לעסקים: מיכל מילשטיין ויהודית זילברמן. הן עשו מיפוי סוציולוגי של האזור (הידע האקדמאי בכל זאת עוזר לפעמים), ניתחו את אוכלוסית הזוגות הצעירים והמשפחות הדתיות – והגיעו למסקנה: חנות לבגדי ילדים. בפינת החנות הן סידרו משחקיה – פתרון לזאטוטים. עכשיו הן מחכות לקונים. ■

ליה קרן

סבתא מיקי מייבאת

צעצוע

לסבתא מיקי גרינקר אין בעיה בבחירת מתנות לחמשת הנכדים שלה: לעת זיקנה הפכה ליבואנית מערכות משחקים איכותיים. ממעמד של לקוחה של משחקי "מטדור" עבור נכדיה הפכה ליבואנית ומשווקת של צעצועים ומערכות משחק מודולריים מתוצרת אוסטרית.

"בסקר שוק רציני שערכתי, מצאתי כי קיים פער עצום בין הצרכים הממשיים של הילדים לבין המצוי בחנויות בארץ – מבחינת איכות המוצרים, מחירם, והתועלת החינוכית־מעשית המופקת מהם. הורים המודעים לפער זה, והיבולים לחדשות לעצמם נסיעות לחו"ל, מגשרים עליו במתנה משם, לאושרם של ילדים ברי מזל. אך מה עם הילדים האחרים, שהוריהם נשארים בארץ". ככה משלבת "סבתא מיקי" נימוקים מסחריים, חינוכיים וציוניים לעיסוקה.

כתשובה לסוג מסויים מאוד של צעצועי ילדים, יבוא מהמזרח הרחוק, משחקים זולים שהם יקרים בגלל משך חייהם הקצר, מציגה "סבתא מיקי" את "מטדור" האירופאי – יצרני צעצועים עם היסטוריה המגיעה אחורה לשנת 1860, צעצועים העשויים מעץ תאשור אלפים.

מיקי גרינקר. בין המצוי לרצוי. צילום: ססדר כהן

משחקים לילדי הייקים, הנשמרים ועוברים מדור־לדור. "ראיתי לפני אתגר – להקנות הרגלי צריכת משחקים איכותיים". היא גם אינה שוכחת להדגיש כי היא כמעט מלכ"ר (מוסד ללא כוונת רווח) ומוכנה, לדבריה, להסתפק ברווח סימלי של 5 אחוזים בעומת כ־100 אחוזי רווח שגובים סוחרים אחרים בענף. ■

אבי דד

סוניה פרידמן,
פסיכולוגית

מתלוננת כל הזמן

ש: בזמן האחרון הבחנתי שאני מרבה להתלונן, אפילו במצבים הטובים ביותר. נמאס לי להיות כזאת 'קטורית', ואני יודעת שאני מרגיזה את בעלי ואת חברי. למה אני מתנהגת כך, ומה אפשר לעשות נגד זה?

ת: נשמע שאת חסרת סיפוק מחייך באופן כללי, ולכן מרגישה רוגז אפילו במצבים, שבדרך כלל היו מסבים לך הנאה. לעתים קרובות, חוסר־סיפוק מסוג זה פוקד נשים הסובלות מדיכאון רגשית, או אולי ממשבר גיל המעבר.

אך עצם העובדה שאת מודעת לקטריות שלך, כרכיריך, היא צעד ראשון לקראת שינוי ההתנהגות. נסי לדמיין את חייך, כפי שהיית רוצה שיהיו. איך נראית לך המציאות בהשוואה לחלום שלך? ברגע שתצליחי לאתר, מרוע בדיוק את בלתי־מרוצה, תוכלי להתחיל לפעול לקראת עשיית השינויים הדרושים.

הייתי מציעה גם שתבקרי אצל רופא, שכן יש בעיות גופניות שעלולות לגרום תחושה כללית רעה.

חולת ניקיון

ש: בתי בת ה־18 ממש "חולת ניקיון". היא מתקלחת לפחות פעמיים ביום ומחליפה כל הזמן בגדים. מה גורם להתנהגות הקיצונית הזאת?

ת: ניקיון כפייתי זה עשוי להעיד על כך, שבתך מוטרדת בגלל מחשבות, אולי על מוות, סקס או מחלות. הואיל ולעתים קרובות המחשבות בנושאים אלה מקננות בתת־מודע, בתך ככל הנראה אינה מודעת להן, ורק מרגישה את הטרדה הכרוכה בהן. לכן, היא מרגישה שהיא מוכרחה להתרחץ כל הזמן, כדי להתנקות מהטרדה הזאת.

הטיפול המתאים ביותר להתנהגות כפייתית היא תראפיה התנהגותית, שבמהלכה ימייעו לבתך לזהות את פתריה ולהתגבר עליהם, כדי להפסיק לנהוג בכפייתיות. כדאי ליצור קשר עם רופא המשפחה, או עם מרפאה פסיכולוגית ולהיוועץ במומחים לתראפיה התנהגותית.

בעל בלתי מתחשב

ש: לעתים קרובות בעלי מביא הביתה ידידים וחברים לעבודה לארוחת ערב, בלי להודיע לי מראש. מרגיז אותי שהוא לא מתייעץ איתי קודם. שוחחתי איתו על כך, אך הוא כל הזמן חוזר לסורו. למה הוא מתנהג כך?

ת: היה יותר הגיוני אילו בעלך היה מתקשר אליך לפני שהוא מביא אורחים הביתה – כדי לוודא שאת מוכנה לארח. אך העובדה שהוא אינו עושה כך, למרות שאת מבקשת ממנו במפגיע, מעידה על כך שהוא מאוד בלתי־מתחשב – או שהבעיה הרבה יותר מורכבת. אולי בעלך מרגיש חוסר בטחון ומנסה למצוא חן בעיני חבריו בכך שהוא מזמין אותם לביתו. יתכן שיש לו צורך כה עז להתחבב על חבריו לעבודה, שהוא אינו שואל אותך רשות, כי הוא חושש שתסרבי.

אם את חושבת, שיתכן כי בעלך סובל מחוסר בטחון, נסי לעזור לו להבין, שאירוח אנשים אינו מבטיח לו את ידידותם. אך כדאי לך גם לעמוד על הזכויות שלך. בפעם הבאה שבעלך יביא הביתה אורחים בלי להודיע, הציעי שיזמין אוכל ממסעדה, המספקת שירות לבתים.

שאלון: האם את קנאית?

עד כמה את מצליחה לשלוט על תחושות־הקנאה שלך? כדי לגלות זאת, דמייני את עצמך במצבים המשורטטים להן. לאחר מכן סמני את התשובה, המתארת בצורה המדוייקת ביותר את תחושותיך האמיתיות: (א) קצת מקנאה; (ב) מקנאה; (ג) מאוד מקנאה.

1. את מוצאת מכתבי־אהבה ישנים שאשה אחרת כתבה לבן־זוגך.
2. בעלך מדבר לעתים קרובות בהערצה על חברה לעבודה.
3. בעלה של חברתך הטובה ביותר נותן לה במתנה מעיל־פרווה משגע.
4. כשהם מדברים על הילדים שלהם, בעלך וגרושתו מעלים לפעמים זכרונות על הזמנים הטובים.
5. בתך בת העשרה קרובה מאוד לאחותך ומדברת איתה יותר בחופשיות מאשר איתך.
6. לבעלך יש תחביב שגוזל הרבה מזמנו.
7. בטקס המחזורים שלו בעלך מבלה את כל הערב בשיחה אינטימית עם חברת־ילדות.

הפסיכולוגים סיפקו את התגובות הנכונות ביותר לשאלות. השווי את התשובות שלך לשלהם. אם חמש או יותר תואמות, יש לך שליטה בריאה על תחושות־הקנאה שלך. ארבע תשובות מתאימות או פחות מעידות על כך שאת מניחה לקנאה לשלוט בך.

● שאלה 1 – (א) למה להתרגז בגלל העבר? מותר לבעלך שיהיו לו זכרונות.
● שאלה 3 – (א) אם את מרגישה יותר מקצת קנאה בגלל מזלה הטוב של חברה, חוסר־הבטחון שלך מתגלה.
● שאלות 2, 4 ו־6 – (ב) התנהגותו של בן זוגך לגיטימית אמנם, אך לגיטימי גם שתרגישי קצת קנאה. אמרי לו איך את מרגישה.
● שאלה 5 – (ג) אם כי חברותה של בתך עם אחותך אינך מצדיקה קנאה עזה, העובדה שהיא אינה משתפת אותך באירועים מסויימים בחייה בהחלט עלולה לעורר תחושה כזאת.
● שאלה 7 – (ג) שיחה עם חברת־ילדות היא בלתי מזיקה, אך בהתעלמו ממך, בן־זוגך מעורר בגלוי את כעסך. ■

(לפי "לידיס הום ז'ורנאל" מיוחד ל"מעריב")

"הוא התחיל איתי"

בעיה, המביאה הורים רבים להתדפק על דלתותיהם של יועצים ופסיכולוגים, היא ריב בין אחים. כמעט כל ההורים יודעים לספר על אירועים חוזרים ונשנים במשך היום, שעיקרם "הוא התחיל איתי": "תמיד מאשימים אותי" "תגיד לה/לו..." ונגזרותיהם. הוואריאציות אין סופיות, אך העקרון דומה. גם תשובותינו דומות: "מדוע אחים אינם מסוגלים להסתדר?" "איני יודע מי התחיל..."

אילו היינו עורכים אנליזה של מריבות ילדינו, היה מסתבר לנו שהן מתרחשות כדרך כלל בנוכחות קהל, לפחות צופה מבוגר אחד. כשההורים אינם בקרבת מקום, ואין דרך לערכן אותם טלפונית במתרחש – הסיכוי להתרחשות מריבות קטן פלאים. מריבות בין אחים הם לעתים קרובות דרך לנסות לזכות בהתייחסות ההורים: להכריח אותם להתערב, להוכיח להם מי טוב ומי רע: להעניש אותם על חטאים עלומים, ליצור "התרחשות" בבית.

הסיכוי, שדברים אלו יתרחשו מצטמצם מאד כאשר הילדים נמצאים בנפם, או הם גם חשים אחריות רבה זה לזה, אותה אין הם חשים כאשר ההורים בקרבתם וכל האחריות על כתפיהם. החשק לריב בסעט שאינו קיים, אם אין מי שיתערב/ יצדיק/ יתרגז/ יעניש. כיוון שהפתרון אינו להעדר מהבית, הרי הדרך היעילה ביותר היא לנסות להתעלם ממריבות בין אחים, לא להגרר לתפקיד בורר שופט, מטיף מוסר.

ההורה, המנסה להיות שופט, מכניס עצמו למילכוד, כיוון שהוא ברוב בלתי אפשרי במעט: לריב אין "אשם" ברור אחד: מריבות יכולות להיות תוצאה של תהליכים רבים, שהתרחשו טרם פרצה המריבה ואין הם ידועים ל"שופט", התערבות לטובת אחד מעוררת אצל "האשם בדין" כעס, ואת "הזכאי בדין" מפתה לערב את ההורים שוב ושוב, להלשין ולהיות תלותי בתגובותיהם.

במקרים בהם הילדים מסכנים זה את זה (והם סועמים ביותר), או שהריב הופך בלתי נסבל, ניתן להפריד בין הילדים ולתת להם התראה למנות איש לפינתו, מבלי להגרר לבוררות. השדר המרכזי צריך להיות תסתדרו בעצמכם, ואם ההורה עומד בלחצים ואינו נגרר לתפקיד דיין – הם אכן יסתדרו בעצמם. תהליך הלמידה של אחים, לדעת להסתדר זה עם זה, היא פרק חשוב מאוד בתהליך הסוציאליזציה שלהם, ואנו מעכבים אותו אם מנסים לשלוט בו, על ידי התערבות מתמדת.

היכולת לעמוד בתחרות, להתחלק בוותר, לא להגרר לכל פרובוקציה ביחסים עם הזולת – הם פרק חשוב בלדעת להסתדר עם בני אדם. במשפחה, עם אחיו, מרגיש הילד מוגן דיו כדי לנסות תגובות שונות ולבדוק את יעילותן. אמשר לריב, לוותר, להכלין, לנתק מגע – והסיכון בין כותלי הבית קטן יותר מאשר מחוצה לו. כאן המשותף רב על השונה וברוב המקרים הילד ימצא פתרון לבעיה. קל יותר להשלים עם אח מאשר עם ילד זר, ומכאן – שתהליך האימון ביחסי אנוש כבית קל יותר והכרחי.

גם אנו, ההורים, צריכים להיות מודעים לדברים שאנו עושים או לא עושים, וכך מעוררים מריבות – עידוד תחרותיות במשפחה ("מדוע אינך חרוץ/ מסודר/ חברותי כמו אחיך") עלול ללבות יצרים. מתן חסות עקבית לילד אחד, העדפת אחד הילדים במשפחה, נסיה להשוות בין ילדים, מתן תשומת לב מרובה מאד לאחד הילדים, מתן עידוד לסלשנות – כל אילו יוצרים אוירה של כעס, קנאה ורגשות קפוח המובילים לעתים קרובות למריבות בין אחים.

כשסבתא מעדיפה נכד...

גם לדרונסה שנותנים ההורים לילדיהם יש תפקיד חשוב בהתנהגות הילדים, למרות שאנו לא מודעים להשפעה זו. כשאמא רבה ללא הרף עם אחיה/אחותה הנשואה, כשמנהלים מערכת חשבונות מסובכת (מי הזמין, מי קנה, מי ניצל, מי מגע), כשפותרים בעיות על ידי כעס וניתוק מגע – לומדים הילדים בדרך חזקה יותר מכל דרך אחרת – שוהו הסנונן לפתור בעיות במשפחה. קשה לתבוע להתעלם מן הדרונסה האישית שנותנים ההורים, גם אם מדובר ביחסי אחים, שהם אנשים מבוגרים.

רצוי לשוחח עם הילדים כדי לעזור להם להיות מודעים למצבים המובילים אותם לסריבה, להמנע מלהכנס אליהם, או לצפות מראש את המהלך שעלול להסתיים במיצוץ. למשל, כשאחר מהם נכנס לחדרו של אחיו כשנמצאים אצלו חברים ומבקש להתערב, כשאחד מהם עייף במיוחד, כשהם משחקים במשחקים מסויימים המלבים יצרים וגורמים להתפרצות, מצבים בהם אחד מהם מנסה להשתלט על אחיו "ולחנך" אותו וכדומה. גם ההורים צריכים לנסות לתת את הדעת מהם המצבים וההתנהגויות שסופם תקר חריף בתקשורת – כשאחד הילדים היה חולה ומקבל פינוק מעל ומעבר, כשסבתא מניעה ומעדיפה בגלוי אחד מהנכדים, כל משמותה בהתאם לשינוה ולמיוחדות שלה.

ולבסוף – אין צורך להתרגש מכל ריב בין-הילדים. בחלק מהמקרים גורמות המריבות הנאה לילדים, צורת קשר בין האחים. לעתים, אחים שאינם רבים אינם בקשר זה עם זה, ודוקא מריבה היא תוצאה של קשר אינטנסיבי.

אם ההורה אינו רואה בכל ריב אות לכשלון בחינוך, סימן מבשר רע שילדיו "יריבו עד מאה ועשרים", ואינו מגיב כאילו חרב עליו עולמו – יש סיכוי שהמריבות יפחתו. איך אמר הפסיכולוג ריצ'ארד גרדנר (בספרו "להבין ילדים") – "מריבה ליום מרחיקה את הפסיכולוג..." ■

שמן או יבש?

ש: אינני יודעת לאבחן את סוג עורי, האם הוא יבש או שמן, כיצד אוכל לעשות זאת בעצמי?

ת: דרך קלה ופשוטה לגילוי סוג עורך הוא לנגב את פניך מיד עם השכמה במטפחת נייר. אם יהיו על המטפחת מימבי שומן – סימן כי עורך שמן. אם השומן יהיה רק במרכז המטפחת – עורך הוא מעורב. אם אין כל כתם של שומן – סימן כי עורך יבש או רגיל.

תוכלי לבדוק את סוג עור, גם על ידי רחצה במים וסבון, את תחושי כי עורך מתוח מדי, בוהק ושרוף – אות הוא כי עורך יבש. אם תחושי כי חלק הוא וגמיש – סימן כי עורך רגיל. אלו הן בדיקות פשוטות ויעילות. מובן שאין הן מודדות את מידת החומציות של העור (P.H), בשביל לבדוק זאת צריך לפנות לקוסמטיקאית.

על קולגאן ועל חוחובה

ש: אני שומעת לאחרונה הרבה דיבורים על קולגאן, קרמים של קולאגן, ועל תכשירים קוסמטיים עם חוחובה. נ...לי להסביר לי כמה דברים אמורים?

ת: הקולגאן הוא מרכיב חשוב בעורנו. זהו סוג מיוחד של חלבון. התאים עשירים בקולבאן ובאלסטין בדרמים של העור. הקולגאן סופג את הנחלים ומחזיק בהם, ועל ידי כך שומר על גמישות העור ורכותו.

במשך השנים פוחתת כמות הקולגאן בעור. אפשר להחזיר חלק מהקולבאן לעור בעזרת טיפולים קוסמטיים, ועל ידי כך לעצור, במידת מה, את הזדקנות העור. השמוש בקולגאן בתכשירים הקוסמטיים הוא בפיקוח מלא של משרד הבריאות.

ובכן, לסיכום, למה קולגאן?

★ עוזר לעור להיות גמיש.

★ עוזר בשימור הטבעי של לחות העור, ועוזר בספיגת לחות נוספת.

★ עוזר בסיפוח האלסטיות של העור.

★ עוזר לעדן ולישר את פני העור.

שמן החוחובה מקורו בצמח מדברי. מפיקים אותו מהגרעינים של שיח אינדיאני. שמן החוחובה מגן על העור והשיער מפורענויות, הקורות כתוצאה מחשיפה רבה מדי לקרני השמש. הוא מערן ומזין את העור והופך אותו ליותר גמיש.

החוחובה צומחת על גבול מכסיקו וארה"ב. האינדיאנים נהגו להשתמש בשמן החוחובה לטיפול בעורם ובשערותיהם, וכך גוננו על עצמם מצריבת השמש החזקה – ובאמת, עור פניהם בוהק, ושערותיהם מבריקות. גם בארץ החלו להשתמש כשמן החוחובה בקוסמטיקה הסדרגית. התכונה המאפיינת יותר מכל את שמן החוחובה היא שמירת גמישות העור בכל התנאים האקלימיים.

ושוב, לסיכום, למה חוחובה?

★ השמן מאד עמיד ואינו משתנה עם הזמן.

★ נספג בקלות, מרכך את השכבות העמוקות של העור ומונע איבוד נוזלים טבעיים של העור.

★ כתוצאה משימוש בשמן החוחובה, מראה העור בריא. השמן מגן על העור מקרני השמש.

★ שמן החוחובה בלתי מזיק לתלוטין בשימוש קוסמטי. בגלל תכונותיו המצויינות לעיל, ניתן להשתמש בשמן החוחובה המופיע באמפולות, בקרמים לפנים ובקרם גוף. ■

מה לאכול כדי לשמוח?

עוד בה ידענו, ש"יין ישמח לבב אנוש". אבל האם גם מזונות ומשקאות אחרים עשויים להשפיע על מצב רוחנו, להרגיענו, להדרימנו? מסתבר, שהחוקרים כבר עוסקים בשאלות אלה ויש בהם כאלה שאף הגיעו למסקנות.

אחת הבולטות בין החוקרים בארה"ב בשאלה זו היא ד"ר יהודית וורטמן, שבעזרת בעלה, ד"ר ריצ'רד וורטמן, שניהם מהמכון הטכנולוגי של מסצ'וסטס (M.I.T.) בבוסטון, כתבה ספר על כך. שם הספר – "שליטה בנפש ובמצב הרוח בעזרת מזון". בספר מוסבר, כיצד משפיע המזון, על ידי "השליחים" הכימיקלים, על מצב רוחנו. מחקר זה ואחרים קובעים, שבני האדם עשויים, בעזרת מזונות מסויימים, לשפר ריכוז וחשיבה, להגיב מהר יותר ולהפיג מתח, לפחות במידה כלשהי.

אחת הדוגמאות היא הפחמימות, שיש להן סגולה להרגיע, אם אוכלים אותן ללא תוספת של חלבונים. ופרי בצק, אורז ותפוחי אדמה, עשויים להפיג מתח ולהרגיע. דוגמה אחרת – חלבונים כביצים, גבינה, חלב, בשר ודגים, מסוגלים במקרים מסויימים להגביר ערנות וכושר ביצוע שכלי.

לאכול חלבון – ולישון

כימיקלים טבעיים המצויים במוח, המשמשים כתמסורות עיצביות, משגרים מסרים למרכזים של מצבי הרוח במוח. מסרים אלה משפיעים במישרין על מצבי הרוח ועל הערנות הנפשית. במיוחד פעילים בענין זה שלושת הכימיקלים – סרוטונין, דופאמין, ונוראפינפרין. הם מושפעים מהתזונה, משום שהם עשויים מחומצות אמיניות המצויות במזונות החלבוניים.

סירוטונין עשוי מהחומצה האמינית טריפטופאן, הוא בעל השפעה מרגיעה והוא הגורם החזק ביותר המשפיע על מצב הרוח. שני האחרים, העשויים מהחומצה האמינית טירוזין, מגבירים ערנות בכך שהם משפרים את יכולת החשיבה ומהירות התגובה של המוח.

מכאן המסקנה, שאם הסירוטונין המרגיע עשוי מטריפטופאן, הרי שאנשים המבקשים להירגע ולישון היטב צריכים לאכול מזונות עתירי טריפטופאן (כלומר מזונות חלבוניים). אולם הדבר אינו נכון.

מזונות עתירי פחמימות דווקא – ולא חלבונים – הם שיפגו מתח. למרות שהמזונות החלבונים עשירים בטריפטופאן, יש בהם כמויות גדולות גם של אלמנטים אחרים, כגון טירוזין, מגביר הערנות. מאחר שהחומצות האמיניות מתחרות ביניהן מי תגיע למוח, זוכה בתחרות זו ששיעורה במזון גבוה יותר.

הדרך להגדיל את כמות הטריפטופאן כמות היא להקטין את כושר התחרות של הגורמים האחרים, שכמותם גדולה יותר. למרבה הפלא, דווקא המזונות הפחמימיים עושים זאת. אדם האוכל מזונות אלה, וממעט בחלבונים, מופרש אל דמו הורמון האינסולין. תפקידו של זה, להפנות את החומצות האמינות המתחרות, מהדם אל רקמות השרירים. רק הטריפטופאן בותר בדם והוא שמגיע אל המוח. כהגיעו, הוא מסייע ביצירת הסירוטונין, הכימיקל המרגיע.

יוגורט לפני ההרצאה

מנסיוני עם מטופלים למדתי, שאמשר להרכיב תפריט מתאים למצבים מסויימים בהם נתון האדם. דוגמה ידועה: איש העסקים, המבקש להישאר עירני ודרוך בעת ארוחת צהרים עיסקית, יזמין כמנה ראשונה מזון קל מכיל חלבון ויימנע מלאכול לחם. סטודנטים המבקשים להיות מרוכזים בעת ההרצאה, יסתפקו ביוגורט דליקלוריות, למשל, לפני כניסתם לאולם. לארוחת בוקר, לכל אדם, אני ממליצה לאכול תפריט חלבוני, כדי לקיים רמה קבועה של סוכר בדם למספר שעות ולאמשר ערנות ופעילות תקינה בשעות היום הראשונות.

ברור, שאין להפריז בחשיבותן של מניפולציות אלה, שכן מצבי הרוח מושפעים ממכלול רחב יותר של גורמים, שרבים מהם טרם נחקרו. גם בהקשרים אלה, כמו בהקשרים של עודף משקל וחשיפה למחלות, יש להמעיט בשומנים ולהתאים את צריכת הקלוריות לדרישות הגוף ולאורח הפעילות ויהיו לכך גם השמעות על ההרגשות. הקטנת השומנים חשובה, מפני שארוחות כבדות מאיטות את תהליך העיכול וגורמות להרגשות של נמנום, רפיון ועוד. שלא לדבר, כמובן, על הנזק הנגרם לגוף כתוצאה מריבוי שומן במזון.

אגודת הדיאטנים האמריקאית מירסמה תגובה למפרת של ד"ר וורטמן. הגם שהיא משבחת, באורח עקרוני, את המחקרים בדבר הקשר בין תזונה למצבי רוח, היא קובעת, שתהא זו משטנות יתר לקבוע, שגורם יחיד, התזונה, הוא המכוון היבטים רבים של ההתנהגות האנושית.

עם כל זאת, יש חיוב במחקר, המכשר על אפשרויות של שליטה במצב הרוח על ידי תזונה, ולוא גם במידה מסוימת. אין לצפות, שמזונות מסויימים ישנו את חיינו. בסופו של דבר, תזונה נכונה כשלעצמה יש בה כדי לשפר את התיפקוד ולהשפיע לחיוב על מצב הרוח. ■

דף לשמרטף

למני שאתם מפקידים את יורש־העצר בידיו של בייביסיטר, הקפידו לוודא שהיא/הוא מצויידים במידע הבא:

- שמכם המלא.
- שמו של המקום בו אתם נמצאים, מספר הטלפון שם אפשר למצוא אתכם ושעת חזרתכם הצפויה.
- הכתובת המדוייקת ומספר הטלפון של הבית שלכם, בו השמרטף שומר על הילדים.
- מספר טלפון של שכן או חבר, שאפשר להתקשר אליהם לעזרה במקרה חרום, אם לא מצליחים להשיג אתכם.
- רשימת טלפונים לשעת חרום – משטרה, כבאים (כדאי לומר לשמרטף, כי במקרה שפורצת שריפה בבית יש להתקשר לכבאים מבית של שכנים), רופא, מד"א. כדאי אולי גם להשאיר כסף למונית כמעטפה, למקרה שהרופא יבקש שהילד יובא אליו.
- יש לסייר עם השמרטף בבית, להסביר לו – אם יש – כיצד פועלות מערכות האזעקה והחימום והיכן מקום תאורת החרום.
- מידע רפואי: אלרגיות, דרך קבלת התרופות.
- היכן מפתחות הבית.
- כללי ההתנהגות (למשל: לא לעשן, לא לשתות אלכוהול, לא לארח חברים, לא לעשות שיחות חוץ ולא להשמיע מוסיקה בקול רם).
- הוראות לגבי הילדים: שעות הצפייה בטלוויזיה, השימוש במכשיר הוידיאו והטלוויזיה, משחקים מותרים ואסורים.
- הוראות בדבר ארוחות, חטיפים ו/או וסני האכלה מבקבוק.
- מיקום הבגדים של התינוק והוראות להחלפה.
- מידע לגבי שגרת ההשכבה, כמו סימור לפני השינה, ציחצוח שיניים, אסלה, פיג'אמה, מים, שמיכות, אור לילה וזמן כיבוי האורות.
- הצעות למשחקים.
- שעורי בית, או מטלה אחרת, שהילדים צריכים לסיים לאותו ערב.
- מידורי חזרה הביתה. ■

שחמט

שאול הון

היריבים נפגשים

שוב מתמודדים אלוף העולם גארי קספרוב והטוען לכתר, אנאטולי קרפוב. הדוקרב נערך בסוויליה ויקיף 24 משחקים. ינצח הצובר ראשון 6 נצחונות, או 12.5 נקודות (עם תוצאות התיקו). ב-96 משחקי שלושת הדוקרבות ניצח קספרוב 12:13 ו-71 תיקו. קספרוב שיחק 34 פעם 1. ד4 – ניצח 17, הפסיד 2 ו-25 תיקו. 21 פעם ה4: 3+, 1-, 7=. עשר פעמים פ-31 וכולן תיקו. קרפוב שיחק 15 פעם ה4: 1+, 2-, 12=. 18 פעם ד4: 7+, 11=. 15 פעם פ-31: 1+, 1-, 15=.

היריבים שיפרו את הנוסחים שכבר השתמשו בהם. הנה דוגמה להכנותיו של קספרוב.

דיאגרמה מס' 100

עמדה זו, ממשחק מימולמני שערך קספרוב לא מכבר בברה"מ, זהה בדיוק לשחק ה-19 בדוקרב אשתקד. קספרוב (שחור) הפסיד אז לאחר 15. – ס-ב4?, 16. פ-ג7 מ:ה, 17. ס:ה8 צ:ה8, 18. מה:פ מה:ב2 ולשחור אין פיצוי על הקרבת הטיב. כאן שיפר קספרוב והמשיך (בשחור) 15. – צא-ד8!, 16. צד-ה1 מה:ב2, 17. פ-ג7 פ:פ, 18. ר:ג7 ס-ר2, 19. צ:צ+ צ:צ, 20. פ:ר2 מה:ד2, 21. ר:ג5 ז:ר, 22. ז:ז (לא מה:ג5? בגלל ר-ד4 ומאיים סה:א2+! עם צ-ה1X) ר-ד4, 25. ר6 צ-ה1, 24. מ-ב21 צ:צ, 25. מה:צ מה:א2, 26. מה-ב5 מ-ו7, 27. מ-ח3 מה-ר5, 28. מה-ה8 מה-ג4, 29. מ-ב21 מה-ג2, 30. מה-ה1 מה-א4, 31. מה-ר2 מה-ג6+, 32. ר-ו51 ר-ו61 לבן נכנע.

קרפוב נמנע מלגלות את חידושיו לקראת הדוקרב. בכך סגנים חסידיו לתרץ את נצחונו הדחוק בתחרות קטנה לפני חודשיים בספרד. הדוקרב יהיה מעניין לא רק בשל "נשק סודי" שיפעילו היריבים, אלא בעיקר בשל השוני בסגנונות. הנה דוגמה לסגנון התריף של קספרוב, המתפש סיר את המלך היריב (בוגינו 1982, כשניצח בהפרש 2.5 נקודות לפני הבא אחריו).

קאבאלק — קספרוב

1. ד4 ו6, 2. ס-ג3 ר-ו7, 3. ר4 פ-ו6, 4. ה4 ר6, 5. ס-ו3 0-0, 6. ח3 ה5, 7. ר5 פ-א6, 8. ר-ה3 ס-ח5, 9. ס-ח2 מה-ה8, 10. ר-ה2 פ-ו4, 11. ר-ו5 ו5, 12. ח4 מה-ה7, 13. ו3 פ-ב4, 14. סה-ב3 (סוטב 0-0) פו-ר5+, 15. ס-ה2 ו4, 16. ר-ר2 ו:ו, 17. ו:ז צ:ו (מכה באגף המלך בעוד לבן מתרכז באגף המלכה), 18. סצ ר-ו4, 19. צא-ו1 צ-ו8, 28. פ-ר1? (מחמיץ סיכוי לתיקו: 20. ר-ה5 ר-ח6), 21. ה:ד ר:פ+, 22. צ:ר צ:צ, 23. מ:צ מה-ו6+, 24. מ-ו21 מה-ו2+, 25. מ-ח3 מה-ו3, 26. מ-ת2 ולשחור אין יותר מתיקו) מה-ו7, 21. ר-ה3 ר:פ+, 22. מ-ר2 מה-ר7, 25. צח-ו1 מה-ח3, 24. א3 ר:ה4, 25. צ:צ+ ר:צ, 26. א:פ מה:ח2+, 27. מ-ג3 פ-ג1 לבן נכנע, על ר:פ בא סה:צ וזוכה.

עוזרי קספרוב יהיו שני רבי אמנים צעירים: סרגיי דולמטוב וזאזה אזמאסאראישוילי (ראשון שניצח בקרב תריף את קרפוב לאחר שהוכתר).

★ פורמשה: פורמיש גבר על גאן 1:3 (2+, 2=) ועולה לתחרות המועמדים (פעם שמינית יתמודד במסגרת זו). ■

בולים

אליעזר בן

חדשות מנסיכות ליכטנשטיין

בספטמבר הונפקו בליכטנשטיין: שני בולים המציגים את ארמון ליכטנשטיין בוינה, המהווה אתר למשיכת תיירים בבירת אוסטריה, נבנה בשנת 1694 ע"י הנסיך יוהאן אדם אנדראס. שלושה בולים בערך של 55, 50, 90 ראפן, המציגים את עבודתו של הפרופ' אוטו ויילד מליכטנשטיין, המתאר את סגנון הבארוק של הארמון, ובן השערים, העמודים והפסלים של הארמון.

שני בולים בערך של 1.40 פרנק, המציגים "275 שנה למעבר סאיוור וואדוז לנסיכות ליכטנשטיין" והחתימות על העיסקה, וכתב יד של הנחת אבן היסוד להקמת הפרלמנט לפני 125 שנה.

כן הוטבעה חותמת מיוחדת לציון תערוכת בולים על הנושא "75 שנה לבולי ליכטנשטיין 1912–1987".

סדרת בולי דגלים באו"ם

ב־18 בספטמבר הונפק באו"מ המשך הסדרה, המכילה 16 בולי דגלים של המדינות החברות באו"ם. ערך כל בול 22 סנט. זו ככר הסדרה הד־8 של דגלים. עד עתה התפרסמו בולים עם דגלי 128 מדינות.

המלכה ויקטוריה ודיזראעלי

התקופה הויקטוריאנית בתולדות בריטניה היתה זו תקופה של פריחת הליברליזם הקלאסי. סדרה של 4 בולים, בערך של 18, 22, 31, 54 פני, מציגה את תולדות התקופה, לפי הסדר הבא:

המלכה בגיל 18, לפי ציורו של פרנץ וינטרהלטר, על רקע ארמון הברולה; המלכה עם בעלה, הנסיך אלברט, על רקע ספר העוסק בתיפקוד האשה בתקופה הויקטוריאנית; המלכה על רקע דיוקנו של ראש ממשלתה בנימין ד'יזראעלי וקיום בחירות (1872) לפרלמנט; המלכה בעת חגיגות היובל ב־1897.

בולים אלה רואים אור לציון 150 שנה להכתרתה של ויקטוריה למלכת בריטניה.

הצלב האדום בהולנד

בספטמבר הונפקו שלושה בולים שהוקדשו לעזרה רפואית, הניתנת ע"י הצלב האדום ההולנדי. הם מציגים עירוי דם, קריאה לעזרה בטלפון, ועזרה מידית הניתנת ע"י הרופאים והצוות. חלק מהכנסות הבולים מופרש לפעילות הצלב האדום. ערך הבולים 55 + 30, 65 + 35, 75 + 35 סנט.

250 שנה למותו של סטראדיוואריוס

אנטוניו סטרדיוואריוס, בונה כנורות מפורסם, מת לפני 250 שנה בעיר האיטלקית קרמונה. לציון האירוע הונפק בסאן־מרינו בול וכרון בערך של 600 לירטות, המופיע יחד עם מעטפה מעוטרת בכנורות, פרי עמלו של האמן. עד היום נשארו כ־600 כנורות, הנקראים על שמו של האמן – "סטרדיוואריוס". לאחרונה נמכר כנור כזה בחצי מיליון דולר.

בקרמונה נערכו ב־24 בספטמבר חגיגות מוסיקאליות ובהן ניגנו מיצירותיו של ויואלדי, בהשתתפות 12 סולנים, שבצעו את היצירות על כלים מעשי ידיו של סטרדיוואריוס. בין המשתתפים גם פנחס צוקרמן. הכלים בוטחו ע"י חברת "לוידס" ב־50 מיליארד לירטות איטלקיות).

כן מופיע בסאן־מרינו בול של 500 לירטות, המציג פסל של ראשו של גנדי, לציון המאבק נגד אלימות ונגד "שימוש בנשק להשגת מטרות מדיניות". הפסל נמצא בככר המרכזית בסאן־מרינו.

ברידג'

אדריאן שוורץ

דו־קרב אנגלי

במשחק שלהלן, הלקוח מתחרות צמרת באנגליה, מצא המגן פתרון שהיה מכשיל את רוב השחקנים. הכרוז שלנו, שחקן בלתי ידוע, לא נסל בפח והוכיח שבאנגליה עדיין משחקים צעירים כשרוניים מאד.

	צפון	
	♠763 ♥A 1085 ♦Q762 ♣Q3	
מערב ♠109 ♥KJ73 ♦K854 ♣J72		**מזרח** ♠854 ♥Q9642 ♦J103 ♣K4
	דרום ♠AKQJ2 ♥—— ♦A9 ♣A109865	

כולם פגיעים, מחלק דרום

דרום	מערב	צפון	מזרח
1 קלאב	פאס	1 דיאמונד	פאס
2 ספייד	פאס	2 ללא שליט	פאס
3 ספייד	פאס	4 הארט	פאס
6 ספייד	פאס	פאס	פאס

ההכרזה טבעית, בשה־4 הארט מראה אלוף בצבע ועזרה בספייד. החוזה הסופי סביר והבעיה המידית היא, שאין כניסה לאלוף הארט כדי להשליך עליו את המפסיד בדיאמונד.

מערב יצא בספייד והכרוז לקח בנסיך. הוא שיחק את ה־10 קלאב והעביר. אם מזרח יקח, חשב, הכל יהיה פשוט ביותר: אפשר יהיה להכנס לדומם בקלאב ולהשליך את הדיאמונד המועמד להפסד על האלוף הארט.

או מזרח נמנע מלקחת במלך קלאב.

עכשיו חשב הכרוז כך: אם ימשיך באלוף ויטרוף קלאב שלישי, יתכן שמזרח יטרוף גבוה יותר ויחזיר דיאמונד. וללא כניסות לדומם חייב הכרוז להפסיד דיאמונד.

הכרוז שיחק איפוא אחרת. תחילה את האלוף קלאב ואחריו משך את השליטים עלידי המלך והמלכה. רק בשלב זה המשיך בקלאב. מערב, שלקח בנסיך, חייב לתוור בדיאמונד והכרוז יעלה מעליו במלכה או שישחק הארט ועל האלוף יוכל הכרוז להשליך את הדיאמונד הטורדני. ואמנם, מערב בחר לשחק דיאמונד והסלם בוצע על אף הגנתו המבריקה של מזרח.

ספר הטיולים החדש
של עודד פיינגרש.

צבע בטבע

מסלולי טיולים

ארץ קשת וענן

מסלולי טיולים

עודד פיינגרש

★ שיטת שיווק יחודית מוזילה את המחיר ללקוח
★ ייעוץ מקצועי, הספקת מיידת, מחיר נמוך

בשנת 1977 הגשימו חוה ואורי סלמן את חלומם, הקמת חברה העוסקת בשיווק מוצרי אלקטרוניקה ברמה מקצועית גבוהה ובמחירים נמוכים וחסרי תקדים בשוק הישראלי.

הרעיון היה פשוט, קניית מלאי גדול במחיר נמוך, מכירתו באחוזי רווח נמוכים ובכמויות גדולות לקהל הצרכנים.

רשימת הספקים נבחרה בקפדנות: סוני, סניו, JVC, אימפריה של אלקטרוניקה, S.G. אלקטרוניקה, פילוט, גרונדיג ועוד. הלקוח המגיע לרוניטון נעזר באנשי מכירות מעולים המעניקים לכל אחד יעוץ מקצועי. מערכת המחירים ברוניטון בנויה לכל כיס, "מחיר סוחר לכל שכיר", כל לקוח מסוגל לבצע עיסקה ברוניטון אלקטרוניקה. תנאי התשלום גמישים ומגיעים עד 13 תשלומים לעסקה.

סיסמת החברה: אמינות, שרות ואיכות – הביאה למצב לו מייחל כל בעל עסק: "לקוח מביא לקוח".

כדאי גם לכם לבקר ברוניטון אלקטרוניקה וליהנות מן היחס האדיב, המחיר המוזל והידע המקצועי.

רוניטון אלקטרוניקה, דרך פ"ת 6, תל־אביב, טל' 03-614676/7.

לקהל הלקוחות ולספקים
שהביאונו עד הלום
תודה
ומועדים לשמחה

רוניטון

אימפריה
של אלקטרוניקה

לחוה ואורי

איחולינו החמים במלאת עשור שנים
ל"רוניטון"
עלו והצליחו

המוזגרים ב"קבוצת אימפריה"
יבואני EMPIRE SAMSUNG

לרוניטון

ברכות מלב אל לב
ומכל הלב
המשך שיגשוג והצלחה
במלאות לכם עשור שנים

מאחלים:
אמפא אלקטרוניקה בע"מ

לרוניטון

מיטב הברכות והאיחולים

מאחלים:
בית סאניו

למשפחות סלמן

ברכות

זמיר
סוכנות לבטוח בע"מ

לרוניטון

במלאת לכם עשור
עלו והצליחו

מאחלים: pilot
GRUNDIG
Rowenta

לרוניטון, חוה ואורי

מיטב הברכות והאיחולים

מאחלים:
קד חשבונאות בע"מ – דודו
רח' אחד העם 15, ת"א
טל' 03-651794

לרוניטון, לחוה ואורי

המשך הצלחה ושגשוג
בעבודה

מאחל:
ארמרניק גור־אריה

לרוניטון

ברכות לבביות

מסטריאון
חנות הסטריאו המקצועית בת"א
אבן גבירול 54 טל: 03-260602

לרוניטון

המשך שגשוג והצלחה
מאחלים: גרינברג גיזר בע"מ
רח' קומפרט 5 ת"א, טל. 823365
יבואני "וסטרות"

לרוניטון

ברכות לחג עשור
מאחל: לוגסי דניאל כלים למוצרי חשמל
קרית מלאכי – אשדוד – רחובות
טל. 08-582158, 08-541826, 08-459796

לרוניטון

שפע ברכות להצלחה
מאחלים: דפוס שם טוב רפי
רח' חכמי ישראל 64 ת"א, טל. 374159

לרוניטון

[redacted]ות ואיחולים לבביים
מאחלים:
[redacted]שקאות של נפתלי בע"מ
[redacted]ות משקאות חריפים
שד' ירושלים 3, רמת־גן, טל' 03-743001

לרוניטון

שפע ברכות עלו והצליחו
מאחלים: "עתיד"
אמילות מכס והשקעות בע"מ
רח' ליליינבלום 29 ת"א, טל. 654361

לרוניט[redacted]

במלאות לכם ט[redacted]
המשך שיתוף־פעולה הדו[redacted]

ישפאר בע"מ
חברת אלקטרוניקה לפסטל, בע"מ
רח' אחד העם 9, ת"א
טל' 03-652431
העולם מתקדם מסוני לסוני

לרוניטון

אתך ביד אחת להצלחה ושגשוג

מאחלים:
סטריאו סטאר (משה וחזי).
מערכות סטריאו מובחרות ורמקולים
ציוד דיסקו ואפקטים
רח' ז'בוטינסקי 100 פ"ת, טל. 9224899

לר[redacted]

ברכות [redacted]כם 10 שנים

מאחל: אליהו [redacted]
יבואני JVC
רח' הגדוד העברי 26 תל־אביב
טלו 03-383361

לרוניטון

איתכם ביד אחת
להצלחה ושגשוג
במלאות לכם 10 שנים

מאחלים: טכנוויזית
מכירות ושרות לטלוויזיות, וידאו ושקרווא
רחוב הרצוג טולד 14, קריית
טלין 04-700567